

การใช้ข้อถกเถียง 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพาดัด

ฐนันท์พิชญ์ นवलนวงรังกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช 2564

การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด

ฐนนทิพย์ นवलนรังกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช 2564

การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด

ฐนนทิพย์ นवलนรังกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช 2564

THE APPLICATION OF IDDHIPADA IN THE STUDY OF STUDENTS IN
BANGPHLAD VOCATIONAL TRAINING CENTER

THANUNTIP NUALNAVALUNGKUL

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE MASTER DEGREE OF ARTS
PROGRAM IN BUDDHIST STUDIES
GRADUATE SCHOOL MAHAMAKUT
BUDDHIST UNIVERSITY

2021

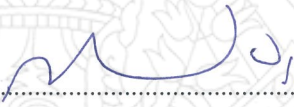
หัวข้อวิทยานิพนธ์ : การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด
ชื่อนักศึกษา : ฐนันทิพย์ นवलนวงศ์กุล
ชื่อปริญญา : ศาสตราจารย์มหาบัณฑิต
สาขาวิชา : พุทธศาสนศึกษา
ปีพุทธศักราช : 2564
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก : พระเมธาวิเชียร, รองศาสตราจารย์ ดร.
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : พระมหาวิโรจน์ คุตตวิโร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตราจารย์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

.....
(พระศรีวินยาภรณ์, ดร.)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :
ประธานกรรมการ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ วัฒนชะ)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก)

.....
(พระเมธาวิเชียร, รองศาสตราจารย์ ดร.)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม)

.....
(พระมหาวิโรจน์ คุตตวิโร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.)

กรรมการ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิญ รักษิตย์)

กรรมการ

.....
(ดร.สุมานพ ศิวรัตน์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thesis Topic : The Application of Iddhipāda In the Study of
Students in Bangphlad Vocational Training Center
Student's Name : Thanuntip Nualnavalungkul
Degree Sought : Master of Arts
Program : Buddhist Studies
Anno Domini : 2021
Advisor : Phramedhavinaiyaros, Assoc.Prof. Dr.
Co- Advisor : PhramahaViroj Guttavīro Asst.Prof. Dr.

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial
Fulfillment of the Requirements for the Master Degree of Arts (Buddhist Studies)

Dean of Graduate School
.....
(Phra Srivinayaphon, Dr.)

Thesis Committee :
Chairman
.....
(Asst.Prof.Dr.Somboon Watana)

Member (Advisor)
.....
(Phramedhavinaiyaros, Assoc.Prof. Dr.)

Member (Co- Advisor)
.....
(PhramahaViroj Guttavīro Asst.Prof. Dr.)

Member
.....
(Assoc.Prof. Dr.Suvin Ruksat)

Member
.....
(Dr.Sumanop Siwarat)

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์	: การใช้อธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด
ชื่อนักศึกษา	: ฐนันทิพย์ นवलนรังกุล
ชื่อปริญญา	: ศาสตรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	: พุทธศาสนศึกษา
ปีพุทธศักราช	: 2564
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	: พระเมธาวิจารย์, รศ.ดร.
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: พระมหาวิโรจน์ คุตตวิโร, ผศ.ดร.

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้คือ เพื่อศึกษาการใช้อธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด เพื่อเปรียบเทียบการใช้อธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางครอบครัว และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้อธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด การศึกษาครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้แบบการวิจัยเชิงปริมาณ ศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดจำนวน 400 คน ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 196 คน และแบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามปลายเปิด สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test ค่า (One-Way ANOVA or F-test) และทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ (Least Significant Difference) LSD โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ส่วนข้อเสนอแนะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1) นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดใช้หลักอธิบาท 4 ในการเรียนที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อแยกออกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านฉันทะ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา ส่วนด้านวิริยะ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

2) ผลการเปรียบเทียบการใช้อธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้อธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด พบว่า ด้านจิตตะมีความถี่มากที่สุด คือ ควรเอาใจใส่ในการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

ควรตั้งใจศึกษาเรียนรู้ในวิชาที่เรียนจนบันทึกข้อมูลการเรียนรู้ไว้เพื่อนำมาทบทวนได้ ควรมาเรียนให้ตรงต่อเวลา ควรตั้งใจเรียนและรับผิดชอบในงานที่คุณครูมอบหมายงานให้ทำงานให้ดีและสำเร็จ

คำสำคัญ การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียน, นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด

ABSTRACT

Thesis Topic : The Application of Iddhipada in the study of students In Bangphlad Vocational Training Center
Student's Name : Thanuntip Nualnavalungkul
Degree Sought : Master Of Arts
Department : Buddhist Studies
Anno Domini : 2021
Advisor : Phrametha Winairot Assoc. Prof .Dr.
Co-Advisor : PhramahaViroj Guttaviro, Asst. Prof. Dr.

The objectives of this thesis are to study the application of Iddhipada of students in Bangphlad Vocational Training Center, to compare the application of Iddhipada of students in Bangphlad Vocational Training Center who have different sex, age, education level, family status and monthly income, and to suggest the application of Iddhipada in the study of students in Bangphlad Vocational Training Center. The mixed research methods were used in the study. The quantitative data were collected by questionnaire from 196 samples of 400 students. The qualitative data were collected by in-depth interviews with 5 officials in Bangphlad Vocational Training Center. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and (One-Way ANOVA or F-test). LSD was used to analyze with a computer program for statistical data. The suggestion section was analyzed by content analysis.

The results of the research were as follows:

1) Students of Bangphlad Vocational Training Center applied the principles of iddhipada in their study in 4 areas at a high level overall. In details with descending order, the highest level was on Chanda, followed by Citta, Vimamsa and Viriya respectively.

2) The results of comparison in application of Iddhipada in the study, the students with different sex, age, educational level, marital status and monthly income applied Iddhipada in their study differently with the statistically significant figure at .05 level.

3) Suggestions in the application of Iddhipada in the study indicated that the most frequency was on Citta. Students should pay attention to both theoretical and

practical lessons, should take notes for later review, should be punctual and be responsible to the assignments.

Keywords : Application of iddhipada in study, Students of Bangplad Vocational Training Center

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ด้วยความเมตตากรุณาสนับสนุนช่วยเหลือและส่งเสริมในการศึกษาจากคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญหลายฝ่ายในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยทุกท่านที่ได้ให้วิชาความรู้ ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย สถาบันที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้การศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณพระศรีวินยาภรณ์, ดร. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ประธานกรรมการหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต และคณาจารย์ทุกท่านที่อบรมสั่งสอนให้ความรู้ระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน

ขอกราบขอบพระคุณพระ ท่านเจ้าคุณเมธาวิเชียร รศ.ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และพระมหาวิโรจน์ คุตตวิโร ผศ.ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้ให้ความเมตตากรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ทำการวิจัยเป็นอย่างมากในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยดีเสมอมา ตลอดจนตรวจสอบข้อบกพร่องต่าง ๆ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณพระศรีวินยาภรณ์, ดร.คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย รศ.ดร.สุวิญ รักษัตย์ ดร.สุมานพ ศิวารัตน์ ดร.ศรัณย์ มะกรุดอินทร์ และ ดร.กฤตสุขชิน พลเสน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณนางอรปรียา วุฒิวังศ์เสรี ผอ.ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด นางศิริพร เทศกุล นางสาวพัชรรินทร์ นนทแก้ว นางสาวสุทธาทิพย์ มั่งผล นายชาญศักดิ์ บุญเขียว เจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ให้สัมภาษณ์ และนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ที่ช่วยตอบแบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่าน ที่ได้อำนวยความสะดวกด้วยดีเสมอมา

ขอขอบคุณ ดร.เจียรไชย ยักทะวงษ์ กัลยาณมิตรที่ช่วยสอนคำนวณ ในการทำวิจัยและให้คำแนะนำในการเรียนและการทำวิจัย และขอขอบคุณกัลยาณมิตร สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษาทุกท่านที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้ตลอดการเรียนระยะเวลาสองปีเสมอมา

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ มารดา บิดา ญาติพี่น้องทุกท่านที่เป็นส่วนสำคัญที่ส่งเสริมในเรื่องการศึกษา คอยห่วงใยให้การสนับสนุน และเป็นกำลังใจเสมอมา อาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทั้งหลายแก่ผู้วิจัย และทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้

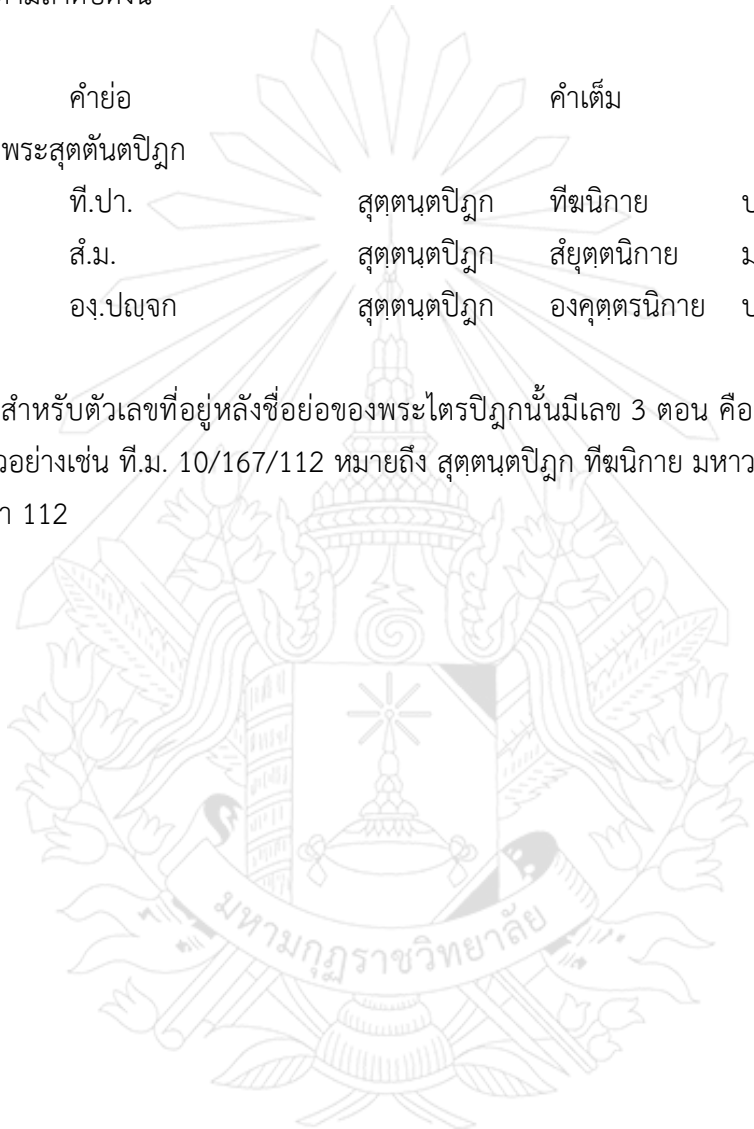
ฐนันทิพย์ นवलนรังกุล

สารบัญคำย่อ

พระไตรปิฎกที่ใช้ศึกษาค้นคว้าในการเขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยใช้พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2552 ในการอ้างอิง โดยมีคำย่อและคำเต็มของคัมภีร์เรียงตามลำดับดังนี้

คำย่อ		คำเต็ม	
พระสุตตันตปิฎก			
ที.ปา.	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฎิกวคค
ส.ม.	สุตตันตปิฎก	สัฎฺถนิกาย	มหาวารวคค
อง.ปญจก	สุตตันตปิฎก	องคฺตฺตรนิกาย	ปญจกนิปาต

สำหรับตัวเลขที่อยู่หลังชื่อย่อของพระไตรปิฎกนั้นมีเลข 3 ตอน คือ เลขเล่ม/เลขหัวข้อ/เลขหน้า ตัวอย่างเช่น ที.ม. 10/167/112 หมายถึง สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวารวคค เล่มที่ 10/ข้อที่ 167/หน้า 112

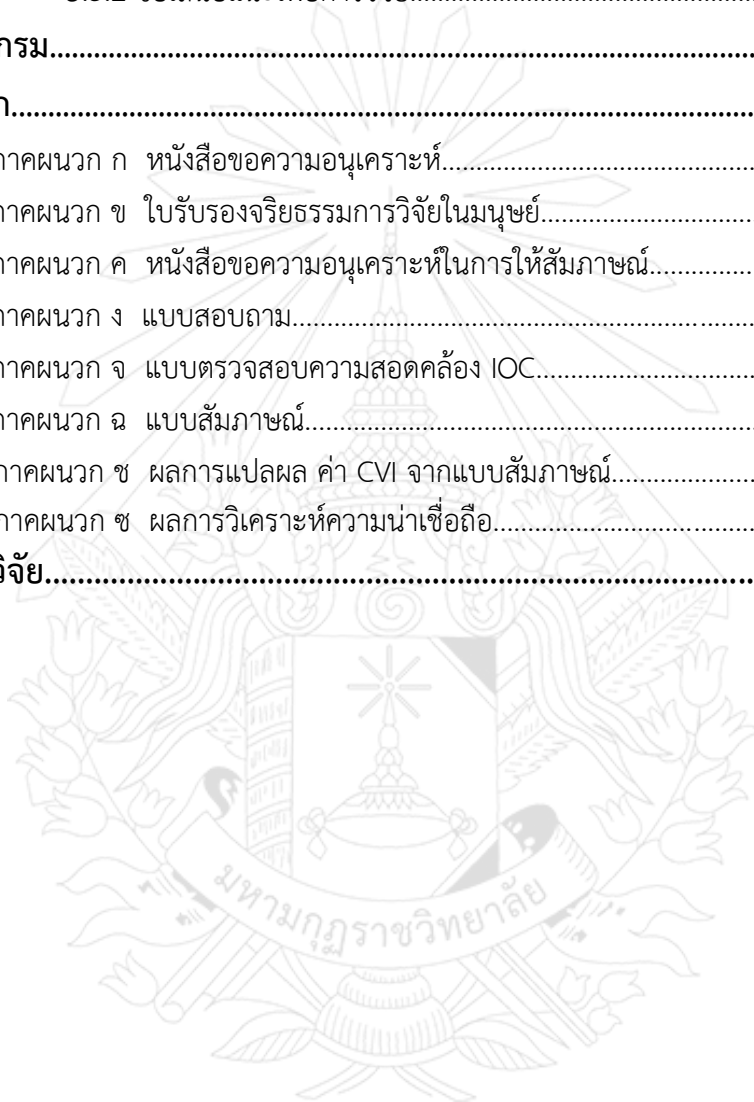

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญคำย่อ.....	ฌ
สารบัญ.....	ญ
สารบัญตาราง.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามการวิจัย.....	2
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
1.4 สมมติฐานของการวิจัย.....	3
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
1.7 คำนียามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการใช้, การปฏิบัติ.....	6
2.2 หลักคำสอนเกี่ยวกับอภิปิชาท 4.....	8
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้, การฝึกอาชีพ.....	22
2.4 สภาพพื้นที่ทำวิจัย.....	25
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	27
2.6 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	33
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	35
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	35
3.2 เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง.....	36
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	36
3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	37
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	38
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	39
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	43
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียน ของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด.....	45
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียน ของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพครอบครัว และรายได้ต่อเดือนต่างกัน	50
ตอนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียน ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดที่มี เพศ อายุ อายุงาน ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนต่างกัน.....	60
ตอนที่ 5 ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการ ใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด	73
ตอนที่ 6 การสัมภาษณ์ สังเกตการณ์และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทาง ส่งเสริมการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึก อาชีพบางพลัด.....	75
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	81
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	81
5.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	82
5.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของ นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด.....	82
5.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียน ของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางครอบครัว และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน.....	82
5.1.4 ผลการเปรียบเทียบการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียน ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ที่มีเพศ อายุ อายุงาน ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนต่างกัน.....	84
5.1.5 ผลการรวบรวมแสดงข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริม การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด	85
5.1.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์.....	86
5.2 อภิปรายผล.....	89
5.2.1 ผลการวิเคราะห์การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด.....	89

5.2.2 ผลจากการเปรียบเทียบการใช้ทริบาท 4 ในการเรียนของ นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพครอบครัว และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน.....	95
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	98
5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	98
5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย.....	99
บรรณานุกรม.....	100
ภาคผนวก.....	104
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	104
ภาคผนวก ข ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์.....	110
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์.....	112
ภาคผนวก ง แบบสอบถาม.....	118
ภาคผนวก จ แบบตรวจสอบความสอดคล้อง IOC.....	125
ภาคผนวก ฉ แบบสัมภาษณ์.....	131
ภาคผนวก ช ผลการแปลผล ค่า CVI จากแบบสัมภาษณ์.....	135
ภาคผนวก ซ ผลการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือ.....	138
ประวัติผู้วิจัย.....	142

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 4.1	แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ.....	43
ตารางที่ 4.2	แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ.....	43
ตารางที่ 4.3	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	44
ตารางที่ 4.4	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพทางครอบครัว	44
ตารางที่ 4.5	แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน	45
ตารางที่ 4.6	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับ การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด โดยรวมทั้ง 4 ด้าน	45
ตารางที่ 4.7	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการ ใช้อิทธิบาท 4ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ด้านฉันทะ	46
ตารางที่ 4.8	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการ ใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ด้านวิริยะ	47
ตารางที่ 4.9	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการ ใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ด้านจิตตะ	48
ตารางที่ 4.10	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการ ใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ด้านวิมังสา	49
ตารางที่ 4.11	แสดงการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพครอบครัว และ รายได้ต่อเดือนต่างกัน.....	50
ตารางที่ 4.12	แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำแนกตาม เพศ	51
ตารางที่ 4.13	แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำแนกตามอายุ.....	52
ตารางที่ 4.14	แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำแนกตามระดับการศึกษา.....	54

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำแนกตามสถานภาพครอบครัว.....	56
ตารางที่ 4.16 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน.....	58
ตารางที่ 4.17 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด โดยรวมจำแนกตามเพศ.....	60
ตารางที่ 4.18 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ การใช้อิทธิบาท 4 ของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด โดยรวมที่มีเพศต่างกัน.....	60
ตารางที่ 4.19 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำแนกตามเพศ ด้านฉันทะ.....	61
ตารางที่ 4.20 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความแปรปรวนที่มีต่อ การใช้อิทธิบาท 4 ของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดจำแนก ตามเพศ ด้านฉันทะ.....	61
ตารางที่ 4.21 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำแนกตามเพศ ด้านวิริยะ.....	62
ตารางที่ 4.22 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความแปรปรวนที่มีต่อ การใช้อิทธิบาท 4 ของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำแนกตามเพศ ด้านวิริยะ.....	62
ตารางที่ 4.23 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำแนกตามเพศ ด้านจิตตะ.....	63
ตารางที่ 4.24 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความแปรปรวนที่มีต่อ การใช้อิทธิบาท 4 ของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำแนกตามเพศ ด้านจิตตะ.....	63
ตารางที่ 4.26 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความแปรปรวนที่มีต่อ การใช้อิทธิบาท 4 ของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำแนกตามเพศ ด้านวิมังสา.....	64

ตารางที่ 4.27	แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ การใช้สิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำแนกตามอายุ.....	65
ตารางที่ 4.28	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับ การใช้สิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ที่มีอายุต่างกัน.....	65
ตารางที่ 4.29	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอายุกับการใช้สิทธิบาท 4 LSD	66
ตารางที่ 4.30	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้สิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา.....	67
ตารางที่ 4.31	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการใช้สิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดโดยรวม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน	67
ตารางที่ 4.32	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษา กับการใช้สิทธิบาท 4 LDS.....	68
ตารางที่ 4.33	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้สิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด โดยรวม จำแนกตามสถานภาพครอบครัว.....	69
ตารางที่ 4.34	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการใช้สิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดโดยรวม ที่มีสถานภาพครอบครัวต่างกัน	69
ตารางที่ 4.35	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสถานภาพครอบครัว กับการใช้สิทธิบาท 4 ของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด LDS	70
ตารางที่ 4.36	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้สิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด โดยรวม จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน.....	71
ตารางที่ 4.37	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการใช้สิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด โดยรวมที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน	71
ตารางที่ 4.38	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือน กับการใช้สิทธิบาท 4 LDS.....	72
ตารางที่ 4.39	แสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สิทธิบาท 4 ในการเรียนของ นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด.....	73
ตารางที่ 4.40	แสดงแนวคิดหลักจากการให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	78

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากที่มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วอย่างก้าวกระโดดของสังคมโลกในทศวรรษนี้ ได้พัฒนาความเจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้าน เช่น การเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้เกิดวิวัฒนาการแบบใหม่ขึ้นทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ทำให้ก่อเกิดทั้ง ผลดี และผลเสีย ต่อมวลรวมประชาคมโลกรวมถึงประเทศไทยด้วย ความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้ามากขึ้น ทำให้สังคมในประเทศไทยจำเป็นต้องปรับตัว และพัฒนาศักยภาพให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกเพราะความเจริญนี้ทำให้มีเทคโนโลยีสมัยใหม่ ก้าวหน้าทันสมัยเครื่องจักรกลต่าง ๆ นั้น ทำงานรวดเร็ว แม่นยำทำงานทดแทนแรงงานมนุษย์ การค้าทั่วโลกต่างต่อสู้แย่งชิงกันทางการตลาดส่วนแบ่งตลาดการค้าทั่วโลก กระทั่งประเทศไทยเกิดสภาวะเศรษฐกิจถดถอย และประกอบกับมีโรคระบาด โรคโควิด 19 ทำให้เศรษฐกิจทั่วโลกหยุดชะงัก กิจกรรมค้าต่าง ๆ บริษัท ห้างร้านค้าต่าง ๆ ต้องเลิกกิจการจำนวนมากเพราะทนกระแสโลกเศรษฐกิจไม่ไหวทำให้เกิดการเลิกจ้างงานเป็นจำนวนมากบริษัท ห้างร้านที่ยังพอประกอบกิจการอยู่ได้ก็ลดจำนวนพนักงานลงมาก ให้เหลือพอที่จำเป็นต่อการดำเนินงานต่อเนื่องได้เท่านั้น ทำให้ประชาชนตกงานเป็นจำนวนมาก คนตกงานจึงมีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องขวนขวายหางานใหม่เพื่อให้อาชีพสร้างรายได้ที่จะพอเลี้ยงตนเอง และครอบครัวให้ได้ จึงสังเกตเห็นว่าในปัจจุบันมีอาชีพแปลกๆใหม่ๆหลากหลายเกิดขึ้น มีทั้งอาชีพสุจริตและอาชีพทุจริตผิดศีลธรรมเกิดขึ้นมาก ทางรัฐบาลเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าวที่จะต้องรีบช่วยเหลือประชาชนให้ มีงานทำมีอาชีพใหม่ทดแทน และเป็นอาชีพที่สุจริตไม่ผิดกฎหมาย ไม่ผิดศีลธรรมและให้สอดคล้องกับลักษณะทางสังคม ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ซึ่งเรียบง่าย สงบร่มเย็น พอเพียงและมีศีลธรรม

รัฐบาลจึงให้กรุงเทพมหานครตั้งศูนย์ฝึกอาชีพขึ้น เพื่อสอนอาชีพให้ประชาชนคนทั่วไปทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดจึงเกิดขึ้นเพื่อสอนฝึกวิชาชีพต่าง ๆ ให้ผู้มารับฝึกได้เรียนฝึกฝนจนสามารถนำไปเป็นอาชีพ ทำมาหาเลี้ยงชีพได้โดยสุจริต ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดรองรับประชาชนที่มาฝึกอาชีพ สมัครฟรี ฝึกเรียนอาชีพได้ฟรี โดยไม่เสียค่าเรียน จบแล้วมีวุฒิบัตรให้ เปิดรับประชาชน ทุกเพศ ทุกวัย เรียนได้ทุกวัน ไม่เว้นวันหยุดราชการ ยกเว้นเฉพาะ วันหยุดนักขัตฤกษ์ มีประชาชนมารับการฝึกอาชีพเป็นจำนวนมากมีเจ้าหน้าที่ และวิทยากรสอน ปฏิบัติให้ความรู้ ให้นักเรียนที่มาฝึกอาชีพให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ สามารถลงมือปฏิบัติงานให้ผลงานออกมาได้ดี เพื่อจะนำไปประกอบอาชีพสร้างรายได้ของแต่ละบุคคลนั้น การเรียนต้องใช้ทักษะ และมีมือแรงงาน ในการพัฒนาฝึกอาชีพใหม่ที่ไม่เคยทำมาก่อน เป็นการเริ่มต้นเรียนรู้ใหม่อาจก่อให้เกิดข้อผิดพลาดในงาน ประกอบกับนักเรียนบุคคลผู้มาฝึกอาชีพนั้น ระดับอายุ เพศ การศึกษา สถานภาพทางครอบครัวแตกต่างกัน คนเราไม่ว่าจะทำอะไรหรือมีหน้าที่อย่างไร ความสำเร็จเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการ เป็นนักเรียนก็ต้องการความสำเร็จในการเรียน การมาเริ่มเรียนสำหรับนักเรียนผู้มาฝึกอาชีพใหม่นั้นจะต้อง

เรียนอย่างไรให้ประสบผลสำเร็จนั้นผู้วิจัยเห็นว่าหลักธรรมนำสู่ความสำเร็จคือ อิทธิบาท 4¹ แปลว่า ธรรมเครื่องให้ถึงอิทธิฤทธิ์ หรือความสำเร็จ หรือธรรมที่เป็นเหตุให้ประสบผลสำเร็จ หรือแปลง่าย ๆ ทางแห่งความสำเร็จ มี 4 อย่าง คือ ฉันทะ (ความพอใจ) วิริยะ (ความเพียร) จิตตะ (ความมีใจจดจ่อ) และวิมังสา (ความสอบสวนไตร่ตรอง) แปลให้ง่ายตามลำดับว่า มีใจรัก พากเพียรทำ เอาจิต ผักไฟ ใช้ปัญญาสอบสวน อิทธิบาทนั้น พระพุทธเจ้าตรัสไว้กับเรื่องสมาธิ เพราะอิทธิบาทเป็นข้อปฏิบัติที่ทำให้เกิดสมาธิ และนำไปสู่ผลสำเร็จที่เป็นจุดหมาย สมาธิจะเกิดมีควบคู่ไปด้วยกันกับความเพียรพยายามที่เรียกว่าปธาน ความเพียรที่เป็นแรงสร้างสรรค์หรือความเพียรสร้างสรรค์ ผู้ที่มาเรียนเพื่อฝึกอาชีพต้องการความสำเร็จในอาชีพใหม่ ในการเรียนฝึกอาชีพไม่ว่าจะวิชาชีพอะไรทุกคนก็ต้องการความสำเร็จ จึงต้องใช้หลักอิทธิบาท 4 มาใช้ปฏิบัติจะทำให้ประสบผลสำเร็จไม่ว่าจะด้านการเรียนหรือการนำมาใช้ในการประกอบอาชีพ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด เพราะผู้วิจัยได้พบปัญหาตอนกลับไปเยี่ยมศูนย์ฝึกอาชีพได้เห็นเพื่อนนักเรียนรุ่นเก่าที่ยังเรียนไม่จบและบางส่วนที่เรียนไม่จบย้ายไปเรียนในวิชาอื่น จึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยสนใจทำวิจัยในเรื่องอิทธิบาท 4 และต้องการพิสูจน์ให้เห็นว่าหลักอิทธิบาท 4 จะทำให้การเรียนและปฏิบัติงานได้ดีขึ้นจริง ถ้านำมาใช้ในการเรียนและการทำอาชีพ การใช้หลักอิทธิบาท 4 สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนฝึกอาชีพในวิชาต่างๆในศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดและยังสามารถเผยแพร่ไปยังประชาชนที่สนใจสามารถนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ให้เกิดประโยชน์และประสบผลสำเร็จในชีวิตประจำวันได้ไม่ว่าจะเป็นงานทางโลกหรือทางธรรม

ดังที่ได้กล่าวไว้เบื้องต้นแล้วว่านักเรียนที่มาสมัครเรียนที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดนี้ สมัครฟรี เรียนฟรี จบแล้วมีวุฒิบัตรให้ จึงมีผู้สนใจมาเรียนเป็นจำนวนมากหลากหลาย ผู้วิจัยเคยเป็นศิษย์เก่าที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดนี้และได้ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนและเรียนสำเร็จสามารถมีร้านประกอบอาชีพตามที่เรียนได้ดี จึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยตั้งใจทำวิจัยเรื่องการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด เพื่อให้ให้นักเรียนที่มาเรียนใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนปฏิบัติงานฝึกอาชีพให้มีการพัฒนาส่งเสริมให้มากขึ้นและเป็นแนวทางในการใช้ให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนและประชาชนทั่วไปที่มาเรียนฝึกอาชีพต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดมีรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการใช้หลักอิทธิบาท 4 เป็นอย่างไร มีมากน้อยเพียงใด

1.2.2 การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางครอบครัว รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกันมีความแตกต่างกันหรือไม่

1.2.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนและการดำเนินชีวิตของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดเป็นอย่างไร

¹ส.ม.19/813/377

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1.3.1 เพื่อศึกษาการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด
- 1.3.2 เพื่อเปรียบเทียบการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพครอบครัว และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน
- 1.3.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด

1.4 สมมติฐานของการวิจัย

- 1.4.1 นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดที่มี เพศต่างกัน มีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนแตกต่างกัน
- 1.4.2 นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดที่มี อายุต่างกัน มีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนแตกต่างกัน
- 1.4.3 นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดที่มี ระดับการศึกษาต่างกัน มีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนแตกต่างกัน
- 1.4.4 นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดที่มี สถานภาพทางครอบครัวต่างกัน มีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนแตกต่างกัน
- 1.4.5 นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดที่มี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนแตกต่างกัน

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

- 1.5.1 ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำนวน 400 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 196 คน และ สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำนวน 5 คน
- 1.5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ การใช้หลักอิทธิบาท 4 รวม 4 ด้าน ดังนี้

 - 1) ด้านฉันทะ ความพอใจในการเรียน
 - 2) ด้านวิริยะ ความเพียรในการเรียน
 - 3) ด้านจิตตะ ความเอาใจใส่ในการเรียน
 - 4) ด้านวิมังสา ความพิจารณาไตร่ตรองในการเรียน
- 1.5.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด แขวง บางพลัด เขต บางพลัด กรุงเทพมหานคร

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.6.1 ทำให้ทราบการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด
- 1.6.2 ทำให้ทราบการเปรียบเทียบการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางครอบครัว รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน
- 1.6.3 ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการใช้หลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด
- 1.6.4 ทำให้สามารถนำผลงานวิจัยนี้ไปเป็นแนวทางในการเรียนอันพอให้เกิดประโยชน์ต่อ ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด

1.7 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การใช้หลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการเรียน หมายถึง การนำหลักอิทธิบาททางแห่งความสำเร็จนำมาใช้หรือประยุกต์ใช้ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด อิทธิบาท 4 ซึ่งได้จำแนกไว้เป็น 4 อย่าง คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา

ด้านฉันทะ หมายถึง นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดนำหลักอิทธิบาทด้านฉันทะมาใช้ในการเรียน นักเรียนมีความรักใคร่พอใจในการเรียน อันได้แก่ มีใจรักเรียนและฝึกฝนปฏิบัติงานที่เรียนอยู่, พอใจไม่ท้อแท้เบื่อหน่ายในการเรียน, ภูมิใจในวิชาที่เรียน, เรียนอย่างมีความสุขไม่ขาดเรียนตรงต่อเวลา, มุ่งหวังให้การเรียนสำเร็จและดียิ่งขึ้น

ด้านวิริยะ หมายถึง นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดนำหลักอิทธิบาทด้านวิริยะมาใช้ในการเรียน นักเรียนมีความเพียร เรียนด้วยความขยันหมั่นเพียร อันได้แก่ พากเพียรในการเรียน, ขยันอดทนเรียนอย่างเต็มกำลัง, กระตือรือร้นในการเรียน, มีความรับผิดชอบต่อการเรียน, เพียรเรียนต่อเนื่องให้สำเร็จแม้เรียนยาก

ด้านจิตตะ หมายถึง นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดนำหลักอิทธิบาทด้านจิตตะมาใช้ในการเรียน นักเรียนมีความเอาใจใส่ อันได้แก่ มีความเอาใจใส่ในการเรียนและงานที่ทำ, มีสมาธิในการเรียนและการทำงาน, ไม่ทอดทิ้งการเรียนกลางคัน, มีความเข้าใจในวิชาที่เรียน, เอาใจใส่เตรียมพร้อมในการเรียนเสมอ

ด้านวิมังสา หมายถึง นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดนำหลักอิทธิบาทด้านวิมังสาใช้ในการเรียน นักเรียนมีความเข้าใจมีความรู้ความสามารถในสิ่งที่ทำตามที่ได้เรียนทำด้วยความพิจารณาไตร่ตรอง อันได้แก่ ใช้ความรู้ไตร่ตรองในการเรียน, หมั่นตรวจสอบเพื่อพัฒนาการเรียน, มีการวางแผนในการเรียนและการทำงาน, มีการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องเสมอ, ประเมินผลการเรียนเพื่อพัฒนาเสมอ

การเรียน หมายถึง การเรียนทฤษฎี และการเรียนปฏิบัติงานในการเรียนอาชีพต่างๆที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด เปิดสอน มีวิชาต่าง ๆ เช่นเสริมสวย, ตัดผมชาย, เทคนิคการชอยผม, ช่างแต่งหน้า, แพ้นท์เล็บ, ตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี, การสร้างแพทเทิร์น, เย็บจักรอุตสาหกรรม, คอมพิวเตอร์ระดับ 1, คอมพิวเตอร์ระดับ 2, แปรรูปสมุนไพรร, อาหารนานาชาติอาหารคาว, ขนมไทยและอาหารว่าง, เบอ

เกอร์, การทำพวงมาลัยดอกไม้สด แกะสลักผัก ผลไม้ ทำบายศรี, การจัดดอกไม้สด ดอกไม้แห้ง, การออกแบบและทำเครื่องประดับสตรี, ร้อยลูกปัด ถักโครเชต์, การทำดอกไม้จากดินไทย, การทำของขวัญ ของชำร่วยและเทียนแฟนซี, การทำผ้าบาติกและมัดย้อม, ซ่อมคอมพิวเตอร์ ซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า, ช่างไฟฟ้า พับมอเตอร์, แผ่นกระจก, ผลิตภัณฑ์จากผ้าและหนัง, นวดไทยเพื่อสุขภาพ

นักเรียน หมายถึง บุคคลผู้มาเรียนฝึกอาชีพ ที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด

ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด หมายถึง ศูนย์ฝึกอาชีพให้ประชาชนทั่วไป ทุกเพศ ทุกวัย สมัครฟรี เรียนฟรี จบแล้วมีวุฒิบัตรให้ ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด เขต / แขวง บางพลัด ซอย จรัลสนิทวงศ์ 79 ถนน จรัลสนิทวงศ์ กรุงเทพฯ 10700 โทร. 02-423-2025-6

เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 2 เพศ คือ 1) เพศชาย 2) เพศหญิง

อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 4 ช่วงอายุ คือ 1) อายุต่ำกว่า 20 ปี 2) อายุระหว่าง 20 – 30 ปี 3) อายุระหว่าง 31 – 40 ปี 4) อายุระหว่าง 41 - 50 ปี 5) อายุระหว่าง 51 – 60 ปี 6) มากกว่า 60 ปี

ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ 1) มัธยม 2) ปวช. – ปวส. 3) ปริญญาตรี 4) สูงกว่าปริญญาตรี

สถานภาพทางครอบครัว หมายถึง สถานภาพปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 3 ช่วง คือ 1) โสด 2) สมรส 3) หม้าย/หย่าร้าง

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน หมายถึง รายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 4 ช่วง คือ 1) ต่ำกว่า 10,000 บาท 2) 10,000 – 20,000 บาท 3) 20,001 – 30,000 บาท 4) สูงกว่า 30,000 บาท

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยนี้เป็นการศึกษา เรื่อง การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด เขต/แขวง บางพลัด กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาและแนวคิดเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท 4 จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 แนวคิดที่เกี่ยวกับการใช้, การปฏิบัติ
- 2.2 หลักคำสอนเกี่ยวกับอิทธิบาท 4
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้, การฝึกอาชีพ
- 2.4 สภาพพื้นที่ทำวิจัย
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการใช้, การปฏิบัติ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 ให้ความหมายคำว่า “ปฏิบัติ”, “ใช้” หมายถึง การดำเนินการไปตามระเบียบแบบแผน เช่น ปฏิบัติราชการ, ปฏิบัติงาน, การกระทำเพื่อให้เกิดความชำนาญ เช่นภาคปฏิบัติ ; กระทำตาม เช่นปฏิบัติตามสัญญา, ประพฤติ เช่น ปฏิบัติสมณธรรม, ปฏิบัติต่อกัน, ประณินับดีรับใช้ เช่น ปฏิบัติบิดามารดา ปฏิบัติครูอาจารย์¹

พระธรรมโกศาจารย์ ปัญญานันทภิกขุ ได้กล่าวไว้ในพจนานุกรมธรรมว่า ปฏิบัติก็คือ การปฏิบัติหรือว่าการเดินทางนั่นเอง เดินไปตามมรรคอันประกอบด้วยองค์ 8 ก็จะเป็นเหตุให้เราพ้นทุกข์พ้นความเดือดร้อนในชีวิตประจำวัน²

พระพุทธทาสภิกขุ กล่าวว่า การปฏิบัติงาน คือ การปฏิบัติธรรม งานหรือการงาน หมายถึง หน้าที่, หน้าที่ คือ สิ่งจำเป็นที่สิ่งมีชีวิตจะต้องปฏิบัติให้ถูกต้อง ที่ไหนมีการปฏิบัติหน้าที่ที่นั่นมีธรรมะ ที่ไหนมีธรรมะสูงที่นั่นมีการปฏิบัติหน้าที่สูง มนุษย์เกิดมาเพื่อทำหน้าที่ 2 ประการคือ ทำหน้าที่บริหารชีวิตด้วยการทำกิจให้มีชีวิตรอด และ ทำหน้าที่พัฒนาชีวิตให้อยู่เหนือความทุกข์³

¹ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์ จำกัด, 2554), หน้า 647.

²พระธรรมโกศาจารย์ ปัญญานันทภิกขุ, พจนานุกรมธรรม, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, 2546), หน้า 61.

³พระพุทธทาสภิกขุ, การปฏิบัติงานคือการปฏิบัติธรรม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เสียงเชียง, 2530), หน้า 11.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) กล่าวไว้ในหนังสือปฏิบัติธรรมให้ถูกทาง คำว่า ปฏิบัติเดิมนั้น แปลว่า “เดินทาง” มาจากภาษาบาลี ของเดิมนั้น มีคำคล้ายๆ กันอีกคำหนึ่งคือ “ปฏิบัติ” แปลว่า ทาง ; ทางคืออะไร ทางนั้น คือที่ ที่จะเดิน คำว่าปฏิบัติ ก็คือที่ที่จะเดิน⁴

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) อธิบายไว้ในพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ ว่า ปฏิบัติ, การใช้ , การกระทำ , บำรุง เลี้ยงดู⁵

วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ กล่าวว่า การปฏิบัติหน้าที่ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมที่มนุษย์กระทำ ไม่ว่าสิ่งนั้นจะสังเกตได้หรือไม่ก็ตาม โดยที่ทางพื้นฐานทางจิตวิทยานั้นเชื่อว่า พฤติกรรมที่มนุษย์ ปฏิบัตินั้นย่อมมีเหตุผล และมีจุดมุ่งหมาย โดยขณะเดียวกันนั้น การปฏิบัตินั้นก็มีความตั้งใจหรือ มีสิ่งที่ กระตุ้นให้กระทำ เพื่อเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของมนุษย์ และ ทรัพยากรมนุษย์นั้นก็ เป็น ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่คอยควบคุมให้ส่วนอื่น ๆ นั้นดำเนินต่อไปได้จนบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้⁶

ชม ภูมิภาค กล่าวว่า “บุคคลแต่ละคนมีความสามารถในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันทั้ง ด้านสติปัญญา ด้านสมรรถภาพทางร่างกายที่บุคคลได้รับการถ่ายทอดทางพันธุกรรมจากยีนใน โครโมโซม และด้านสิ่งแวดล้อมจากการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างไม่เหมือนกันตั้งนั้น พฤติกรรมการทำงานของบุคคลแต่ละบุคคลจึงแตกต่างกันไป และ มีผลทำให้แต่ละบุคคลประสบผลสำเร็จแตกต่างกัน⁷

ชัยวัฒน์ สีแก้ว ได้ให้ความหมายไว้ในพจนานุกรมไทย ฉบับนักเรียน นักศึกษาว่า ปฏิบัติ หมายถึง การกระทำตาม ประณิบัติ รับผิดชอบ⁸

ประภาพร สุวรรณ ได้ให้ความหมายของ “การปฏิบัติงาน” ว่าเป็นปฏิบัติการหรือกิจกรรม ทุกชนิดของสิ่งมีชีวิต จะสังเกตได้หรือสังเกตไม่ได้ก็ตาม รวมทั้งที่มีอยู่ภายในและแสดงออกมา ภายนอกได้ และได้ให้ข้อคิดว่า “พฤติกรรมด้านการปฏิบัติ” เป็นการใช้ความสามารถที่แสดงออกมา ทางร่างกาย รวมทั้งการปฏิบัติและสังเกตได้ในสภาวะการณ์หนึ่ง ๆ หรืออาจเป็นพฤติกรรมที่ล่าช้า คือ บุคคลไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่แต่ได้คาดคะเนว่าอาจจะปฏิบัติในโอกาสต่อไปเป็นพฤติกรรมสุดท้ายที่เป็น เป้าหมายของการศึกษา ต้องอาศัยพฤติกรรมระดับต่าง ๆ เป็นส่วนประกอบทั้งทางความรู้ และทัศนคติ สามารถประเมินผลได้ง่าย แต่กระบวนการในการที่จะก่อให้เกิดเป็นพฤติกรรมนี้ต้องอาศัยเวลาและการตัดสินใจหลายขั้นตอนดังนี้

⁴พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), *ปฏิบัติธรรมให้ถูกทาง*, พิมพ์ครั้งที่ 60, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, 2544), หน้า 34.

⁵พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์*, พิมพ์ครั้งที่ 17 (ชำระเพิ่มเติม ช่วง1/ยุค), กรุงเทพมหานคร : (พระพุทธศาสนาของธรรมสภา, 2554) หน้า 195.

⁶วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์, *นิติเวชศาสตร์*, พิมพ์ครั้งที่ 4, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2530), หน้า 1 – 5.

⁷ชม ภูมิภาค, *การศึกษาเพื่อพัฒนาชีวิตและสังคม*, (กรุงเทพมหานคร : สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย, 2526), หน้า 10.

⁸ชัยวัฒน์ สีแก้ว, *พจนานุกรมไทย ฉบับนักเรียน นักศึกษา*, (กรุงเทพมหานคร : รุ่งแสงการพิมพ์, 2552), หน้า 191.

- 1) ตัดสินใจปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับการพัฒนาของบุคลากร และชุมชน
- 2) มุ่งมั่นพัฒนาตนเองและผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติได้เต็มศักยภาพ
- 3) พัฒนาแผนงานให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
- 4) พัฒนาและใช้นวัตกรรมการบริหารจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้นเป็นลำดับ
- 5) ปฏิบัติงานโดยเน้นผลงานถาวร
- 6) รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการเรียน การศึกษาได้อย่างเป็นระบบ
- 7) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
- 8) ร่วมมือกับบุคคลอื่น หน่วยงานอื่น ชุมชน และสังคมอย่างสร้างสรรค์
- 9) แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในการพัฒนา
- 10) เป็นผู้นำและสร้างผู้นำ สร้างโอกาสในการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์

มีการพัฒนากระบวนการประเมินผลปฏิบัติงาน (Performance Appraisal) ซึ่งเป็นการประเมินผล การปฏิบัติงานของบุคลากรในอดีตเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดไว้มาเป็นกระบวนการบริหาร ผลการปฏิบัติงาน (Performance Management) ที่มีแนวความคิดสำคัญ ๆ ที่ต้องการพัฒนา บุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะในการปฏิบัติงานจนมีผลการปฏิบัติงานในอนาคตบรรลุ เป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ⁹

จันทกาญจน์ นักแก้ว ได้กล่าวไว้ว่า การปฏิบัติ หมายถึง การกระทำหรือการใช้การปฏิบัติ ที่แสดงออกทางร่างกาย กล้ามเนื้อ สมอง อารมณ์ ความคิดความรู้สึก ความเชื่อ ค่านิยม เจตคติ บุคลิกภาพหรือสิ่งอื่น ๆ โดยมีการกระตุ้นจากสถานการณ์ ผลจึงแสดงออกเป็นพฤติกรรม ซึ่งสามารถ มองเห็นได้หรือเป็นพฤติกรรมที่ปกปิด ไม่สามารถสังเกตเห็นได้¹⁰

กล่าวโดยสรุปได้ว่า แนวคิดการใช้ การปฏิบัติ การกระทำเป็นหน้าที่ที่บุคคลแต่ละคนมี ความสามารถในการปฏิบัติตามสติปัญญา สมรรถภาพทางร่างกาย ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล หลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมสำหรับความสำเร็จซึ่งต้องใช้ในการทำงาน ในการเรียน การนำ หลักธรรมอิทธิบาท 4 มาใช้ในการเรียนที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จุดมุ่งหมายในการเรียนก็เพื่อ ความสำเร็จในการเรียนและสามารถลงมือปฏิบัติงานสร้างอาชีพได้ การนำแนวคิดการใช้ การปฏิบัติ มาใช้กับหลักธรรมอิทธิบาท 4 จึงเป็นคุณประโยชน์สำคัญในการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการเรียน เป็นอย่างมาก

2.2 หลักคำสอนเกี่ยวกับอิทธิบาท 4

2.2.1 ความหมายและหลักธรรมอิทธิบาท 4

อิทธิบาทจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในสังยุตตนิกาย มหาวรรคหมวดว่าด้วยธรรมที่เป็นไปเพื่อให้ถึงฝั่งโน้นจากฝั่งนี้ ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของอิทธิบาท 4

⁹ประภาเพ็ญ สุวรรณ, *การจัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย*, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2520), หน้า 10 -11.

¹⁰จันทกาญจน์ นักแก้ว, “การปฏิบัติงานตามบทบาทของเจ้าพนักงานท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล), 2550, หน้า 8.

ดังนั้น พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ภิกษุทั้งหลายอิทธิบาท 4 ประการนี้ที่บุคคลทำให้มากแล้วย่อมเป็นไปเพื่อถึงฝั่งโน้นจากฝั่งนี้ อิทธิบาท 4 ประการ คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้

1. เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยฉันทสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากฉันทะและความเพียรมุ่งมั่น)
2. เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยวิริยสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากวิริยะและความเพียรมุ่งมั่น)
3. เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยจิตตสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากจิตตะและความเพียรมุ่งมั่น)
4. เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยวิมังสาสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากวิมังสาและความเพียรมุ่งมั่น) ภิกษุทั้งหลายอิทธิบาท 4 ประการนี้แลที่บุคคลเจริญ ทำให้มากแล้วย่อมเป็นไปเพื่อถึงฝั่งโน้นจากฝั่งนี้¹¹

อิทธิบาทนั้น พระพุทธเจ้าตรัสไว้กับเรื่องสมาธิ เพราะอิทธิบาทเป็นข้อปฏิบัติที่ทำให้เกิดสมาธิ และนำไปสู่ผลสำเร็จที่เป็นจุดหมายของสมาธิ สมาธิเกิดกับอิทธิบาทข้อใด ก็มีชื่อเรียกตามอิทธิบาทข้อนั้น คือฉันทสมาธิ สมาธิที่เกิดจากฉันทะ วิริยสมาธิ สมาธิที่เกิดจากวิริยะ จิตตสมาธิ สมาธิที่เกิดจากจิตตะ วิมังสาสมาธิ สมาธิที่เกิดจากวิมังสา อนึ่งสมาธิเหล่านี้จะเกิดมีควบคู่ไปด้วยกันกับความเพียรพยายาม ที่เรียกว่า “ปธานสังขาร” ซึ่งแปลว่า สังขารที่เป็นตัวความเพียร หรือความเพียรที่เป็นเครื่องปรุงแต่ง แปลง่าย ๆ ว่าความเพียรที่เป็นแรงสร้างสรรค์หรือความเพียรสร้างสรรค์

อิทธิบาท 4¹² ประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา หรือ ความพอใจมีใจรัก ความพากเพียรทำความเอาใจใส่จิตใจฝึกลง ความพิจารณาใช้ปัญญาสอบสวนไตร่ตรอง มีแนวความเข้าใจ ดังนี้

1) ฉันทะ ความพอใจ ได้แก่ ความมีใจรักในสิ่งที่ทำ และพอใจใฝ่รักในจุดหมายของสิ่งที่ทำนั้น อยากทำสิ่งนั้น ๆ ให้สำเร็จ อยากให้งานนั้นหรือสิ่งนั้นบรรลุถึงจุดหมาย พุดง่าย ๆ ว่ารักงาน และรักจุดหมายของงาน พุดให้ลึกลงไปในทางธรรมว่า ความรักใคร่ใฝ่ใจปรารถนาต่อภาวะดีงามเต็มเปี่ยมสมบูรณ์ ซึ่งเป็นจุดหมายของสิ่งที่กระทำ หรือซึ่งจะเข้าถึงได้ด้วยกรกระทำนั้น อยากให้สิ่งนั้น ๆ เข้าถึงหรือดำรงอยู่ในภาวะที่ดีทั้งดงามที่ประณีต ที่สมบูรณ์ที่สุดของมัน หรืออยากให้อาภาวะดีงามเต็มเปี่ยมสมบูรณ์ของสิ่งนั้น ๆ ของงานนั้นเกิดมีเป็นจริงขึ้น อยากทำให้สำเร็จผลตามจุดหมายที่ตั้งมั่นนั้น ยกตัวอย่าง เช่นในสมัยพุทธกาลนั้นไม่ว่าเจ้า เช่น พระภัททิยกาฬิโคธาบุตร ทรงสละราชสมบัติออกบวช ขุนนาง เช่น กัจจายนบุโรหิต ทิ้งตำแหน่งบุโรหิตออกบวช เศรษฐี เช่นพระสีวลี ท่านมีลาภสักการะมากมายได้สละสมบัติลาภสักการะบวชตั้งแต่วัย 7 ชั้นชา พรหมณ์ ที่ยอมสละวัง ทรัพย์สมบัติ และโลกามิสมากมายออกบวชได้ ก็เพราะเกิดฉันทะในธรรม เมื่อได้สดับซาบซึ่งคำสอนของพระพุทธเจ้า แม้ปัจจุบันนี้คนทั้งหลายก็เช่นเดียวกัน ถ้าลงมือทำด้วยใจรัก เมื่อมีฉันทะนำแล้ว ก็ต้องการทำสิ่งนั้นให้ดีที่สุด ให้สำเร็จผลอย่างดีที่สุดของสิ่งนั้น ของงานนั้น ไม่หวังพะวงกับสิ่งล่อเร้าหรือผลตอบแทนทั้งหลาย จิตใจมุ่งแน่วแน่มั่นคงในการดำเนินสู่จุดหมาย

2) วิริยะ ความเพียร ได้แก่ ความอาจหาญ แกล้วกล้า บากบั่น ก้าวไป ใจสู้ ไม่ย่อท้อ ไม่หวั่นกลัวต่ออุปสรรคและความยากลำบาก เมื่อคนรู้ว่าสิ่งใดมีคุณค่าควรแก่การบรรลุถึง ถ้าวิริยะ

¹¹ส.ม. 19/813/377

¹²สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ป.อ.ปยุตโต, *พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ แอนดีโฮม จำกัด, 2559), หน้า 796-799.

เกิดขึ้นแล้ว แม้ได้ยืนยันว่าจุดหมายนั้นจะยากที่จะทำให้สำเร็จ มีอุปสรรคมาก หรืออาจใช้เวลายาวนาน ก็ไม่ท้อถอยกลับเห็นเป็นสิ่งท้าทาย ที่จะเอาชนะให้ได้ ทำให้สำเร็จ

ยกตัวอย่างเช่น ในสมัยพุทธกาลนั้น มีนักบวชนอกศาสนาหลายท่าน เมื่อสดับพุทธธรรม แล้วมีความเลื่อมใสขอบรรพชาอุปสมบท เช่น สุภัททปริพาชก เมื่อได้ยืนยันว่าพระพุทธเจ้าจะเสด็จดับขันธปรินิพพาน คิดว่าตนเองนั้นมีข้อสงสัยจึงอยากขอให้พระองค์แสดงธรรม จึงเดินทางไปหาพระอานนท์แจ้งความประสงค์ พระอานนท์ห้ามอยู่ถึง 3 ครั้ง จนพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ยินเสียงโต้ตอบกัน จึงตรัสให้เข้าเฝ้าได้ และได้ทูลถามข้อสงสัยว่า เจ้าลัทธิตั้ง 6 ในสมัยนั้นได้ตรัสรู้จริงไหม พระพุทธเจ้าทรงห้ามเสียและตรัสแสดงธรรม คือ หลักการหรือหลักความจริงให้ฟังแล้วตรัสว่า

อริยมรรคมีองค์ 8 หาไม่ได้ในธรรมวินัยใด สมณะ (คืออริยบุคคลทั้ง 4) ก็หาไม่ได้ในธรรมวินัยนั้น อริยมรรคมีองค์ 8 หาได้ในธรรมวินัยใด สมณะก็หาได้ในธรรมวินัยนั้น อริยมรรคมีองค์ 8 หาได้ในธรรมวินัยนี้ สมณะทั้ง 4 จึงมีในธรรมวินัยนี้ ลัทธิตั้งอื่น ๆ ว้างจากสมณะ และตรัสสรุปว่า ถ้าภิกษุทั้งหลายเป็นอยู่โดยชอบ โลกก็จะไม่ว่างจากพระอรหันต์ทั้งหลาย เมื่อจบพระธรรมเทศนา สุภัททปริพาชกเลื่อมใสทูลขอบรรพชาอุปสมบท และเพียรปฏิบัติธรรมจนบรรลุธรรมในวันนั้น

3) จิตตะ ความเอาใจใส่ มีใจจดจ่อ เอาใจฝึกฝน ได้แก่ ความมีจิตผูกพันจดจ่อ เฝ้าคิดเรื่องนั้น ใจอยู่กับงานนั้น ไม่ปล่อย ไม่ห่างไปไหน ถ้าจิตตะเป็นไปอย่างแรงกล้าในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรืองานอย่างใดอย่างหนึ่ง คนผู้นั้นจะไม่สนใจเรื่องอื่น ๆ แต่ถ้าพูดเรื่องนั้น งานนั้น จะสนใจเป็นพิเศษทันที และทำงานนั้น ชลุกง่วนอยู่กับงานนั้นทั้งวันทั้งคืน ความมีใจจดจ่อฝึกฝนเช่นนี้ ย่อมนำไปสู่จิตแน่วแน่ เกิดสมาธิ พร้อมเกิดปัญญาสังขาร คือความเพียรสร้างสรรค์ร่วมสนับสนุนไปด้วย

4) วิมังสา ความสอบสวนไตร่ตรอง ได้แก่ การใช้ปัญญาพิจารณาหมั่นใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อน เกินเลย บกพร่อง หรือขัดข้อง เป็นต้น ในกิจที่ทำ รู้จักทดลอง และคิดค้นหาทางแก้ไขปรับปรุง การคิดหาเหตุผลตรวจสอบ ทดลอง ปรับปรุงแก้ไข ย่อมช่วยรวมจิตให้คอยกำหนดและติดตามเรื่องที่พิจารณาตลอดเวลา ทำให้จิตแน่วแน่ ไม่ฟุ้งซ่าน ไม่วอกแวก และมีกำลังเรียกว่าวิมังสาสมาธิ พร้อมเกิดปัญญาสังขาร คือความเพียรสร้างสรรค์ร่วมสนับสนุนไปด้วย

ในคัมภีร์วิภาวณิกกล่าววว่า “อิทธิ (ฤทธิ์) คือ ธรรมที่ทำให้เกิดการอิฐฐานเป็นต้นสำเร็จ หมายถึง อิทธิวิธญาณ อิทธิบาท คือ เหตุของฤทธิ์”¹³

คัมภีร์วิสุทธิมรรค ได้ให้ความหมายของอิทธิบาทว่า คำว่าอิทธิบาทได้แก่ กองจิตและเจตสิกที่เหลืออันเป็นบาท เพราะอรรถว่าเป็นที่ตั้งพำนักแห่งฉันทสมาธิ และปัญญาอันสัมปยุตด้วยอภิปัญญาจิต ซึ่งถึงอันนั้นว่าฤทธิ์เพราะอรรถว่าสำเร็จ โดยบรรยายนี้ว่าเป็นเครื่องสำเร็จแห่ง 4 คือ บทสัตว์คือเป็นเครื่องรุ่งเรืองเจริญองกามแห่งปวงสัตว์¹⁴

¹³พระคันธสาราภิวงศ์, *อภิธรรมสังคหและปรมัตถทีปนี*, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไทยรายวัน กราฟฟิค เพลท, 2546), หน้า 666.

¹⁴พระพุทธโฆสเถระ, *คัมภีร์วิสุทธิมรรค*, แปลและเรียบเรียงโดยสมเด็จพระพุทธาจารย์ (อาจาสมมหาเถร), (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ประยูรวงศ์พรีนติ้ง จำกัด, 2547), หน้า 651.

พุทธทาสภิกขุ ได้กล่าวว่า อธิธัมมา 4 เป็นธรรมสำหรับความสำเร็จซึ่งต้องใช้ในการทำงาน และเป็นทางเดียวที่จะปฏิบัติเพื่อนำไปสู่นิพพานได้ ดังที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ว่า “ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุทั้งหลาย ย่อมเจริญด้วยอธิธัมมาเป็นเครื่องปรองสมาน อันประกอบด้วยฉันทะเป็นประธาน ด้วยวิริยะเป็นประธาน ด้วยจิตตะเป็นประธาน ด้วยวิมังสาเป็นประธาน¹⁵

พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (หลวงพ่อบุญญานนทภิกขุ) ได้กล่าวถึงหลักอธิธัมมา 4 ในหนังสือ งานคือชีวิต ชีวิตคืองานบันดาลสุข ว่า อธิธัมมา 4 คือ ข้อธรรมที่เป็นบันไดแห่งความสำเร็จในการ ปฏิบัติกิจทุกอย่าง ประกอบไปด้วย ฉันทะ ความพอใจในเรื่องที่เราจะทำ วิริยะ ความเพียรไม่ทอดทิ้ง ในการประกอบกิจนั้นๆ จิตตะ เอาใจใส่ไม่ทอดธุระในเรื่องนั้นๆ วิมังสา จะต้องทำงานนั้นต่อไป บันไดสู่ความสำเร็จสี่ประการที่กล่าวนี้ข้อสุดท้ายสำคัญสุด¹⁶

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้กล่าวถึง อธิธัมมา แปลว่า บาทฐานแห่ง ความสำเร็จ หมายถึง สิ่งซึ่งมีคุณธรรม เครื่องให้ถึงความสำเร็จตามที่ตนประสงค์ ผู้หวังความสำเร็จ ในสิ่งใด ต้องทำตนให้สมบูรณ์ด้วยสิ่งที่เรียกว่า อธิธัมมา ซึ่งจำแนกไว้เป็น 4 คือ 1) ฉันทะ ความพอใจ รักใคร่ในสิ่งนั้น 2) วิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น 3) จิตตะ ความเอาใจใส่ฝักใฝ่ในสิ่งนั้น 4) วิมังสา ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่งนั้น¹⁷

พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ) ได้กล่าวไว้ว่า อธิธัมมา 4 คือ คุณธรรมที่จะนำผู้ประพฤติ ปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จในสิ่งที่ตนประสงค์ ซึ่งต้องไม่เหลือวิสัย คือสิ่งที่ตนประสงค์นั้นต้องอยู่ใน วิสัยที่อาจใช้ความเพียรพยายามทำให้เกิดขึ้นได้ มิใช่เป็นความเพ้อฝันที่ไม่มีโอกาสประสบความสำเร็จ คุณธรรมกลุ่มนี้เรียกว่า อธิธัมมา 4¹⁸

พระเทพวิสุทธิกวี (หลวงพ่อบุญญานนทภิกขุ) ได้กล่าวถึงอธิธัมมา 4 ไว้ในปาฐกถาธรรม เรื่อง ภาวนาช่วยเสริมเพิ่มกำลังจิต ไว้ว่า อธิธัมมาที่แปลว่าคุณธรรมที่จะให้เกิดความสำเร็จ ถ้าพูด ง่ายๆ ก็คือบันไดแห่งความสำเร็จ ถ้าเราเดินตามบันไดนี้แล้วเราจะก้าวไปสู่ความสำเร็จ เคยมีคนถาม พระพุทธเจ้าว่าที่พระองค์ได้ตรัสรู้ธรรมนี้เพราะอะไร พระองค์ก็ตรัสบอกว่าเพราะเรามีอธิธัมมา 4 สมบูรณ์ อธิธัมมา 4 ประการสมบูรณ์เมื่อใดแล้วก็เกิดฤทธิ์ทางใจเกิดอำนาจที่กระตุ้นเตือนเร่งเร้าให้มีความก้าวหน้าให้มีการปฏิบัติหน้าที่ทันทั่วที่ไม่ชักช้าเสียเวลา¹⁹

¹⁵พุทธทาสภิกขุ, การปฏิบัติงานคือการปฏิบัติธรรม, (กรุงเทพมหานคร : เลียงเชียง, 2530), หน้า 11

¹⁶พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (หลวงพ่อบุญญานนทภิกขุ), งานคือชีวิต ชีวิตคืองานบันดาลสุข, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันบันลือธรรม, ม.ป.ป.), หน้า 60.

¹⁷พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), ทำอย่างไรจึงจะเรียนเก่ง, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2551), หน้า 39.

¹⁸พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ), อธิบายหลักธรรมตามหมวดจากนวกวาท, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, 2548), หน้า 166.

¹⁹พระเทพวิสุทธิกวี (หลวงพ่อบุญญานนทภิกขุ), ภาวนาช่วยเสริมเพิ่มกำลังจิต, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2538), หน้า 45.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้กล่าวว่า หลักธรรมของผู้ปฏิบัติงานที่ใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจเพื่อให้ถึงพร้อมด้วยความสำเร็จสมประสงค์ คือ อิทธิบาท ซึ่งเป็นหลักแห่งความสำเร็จ ประกอบด้วยหลักปฏิบัติ 4 ประการ ได้แก่ ฉันทะ (ความพอใจ) วิริยะ (ความเพียร) จิตตะ (ความคิดจดจ่อ) และวิมังสา (ความสอบสวนไตร่ตรอง) กล่าวคือ การประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติงานในวิชาที่เรียน มีความรัก ความพอใจในการเรียนการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย (ฉันทะ) เพราะเมื่อเกิดความรักในการเรียนในงานที่ปฏิบัติแล้วจะทำให้อยากได้ผลงานที่ดีที่สุด สร้างให้นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียร ไม่ท้อถอย (วิริยะ) มองเห็นการเรียนงานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติเป็นสิ่งท้าทาย สร้างให้มีจิตสำนึกที่จะอุทิศตัวในการเรียน มีใจจดจ่อในการเรียนในการปฏิบัติงาน (จิตตะ) ซึ่งเมื่อมีความแน่วแน่ในการเรียนในการปฏิบัติงานแล้วจะทำให้เกิดสมาธิ ไม่วอกแวก และควรกระตุ้นให้ผู้เรียนปฏิบัติฝึกอาชีพ เป็นผู้ที่ชอบการทดลองแนวทางใหม่ เพื่อที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไข ปรับปรุงการเรียนการปฏิบัติงานโดยการใช้สติปัญญาที่มีอยู่อย่างแยบคายนั่นก็คือ “การตรวจสอบคุณภาพ ประสิทธิภาพของการเรียนการปฏิบัติงาน (วิมังสา) โดยสรุปของอิทธิบาท 4 คือ การรักงาน สู้งาน ใส่ใจในงาน และการทำงานด้วยปัญญาดังนั้นการทำงานที่ดีต้องมีหลักธรรมเป็นพื้นฐาน ที่ใช้พัฒนาจิตใจเพื่อความก้าวหน้าในการทำงาน เพื่อความสุขในการทำงานของตนเอง โดยต้องสร้างทัศนคติใหม่ว่า “ให้ชอบในสิ่งที่ทำ ไม่ใช่ทำในสิ่งที่ชอบ” โดยให้สนุกกับงานที่รับผิดชอบเพราะงานเป็นเวลาส่วนใหญ่ของชีวิตโดยให้นึกอยู่เสมอว่างานที่ทำนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ต่อผู้เกี่ยวข้อง และต่อสังคมอย่างไร ไม่ใช่เพียงคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัว หรือรายได้เท่านั้น มีสุขภาพจิตดี เต็มใจทำงาน มีความสุข เพราะเมื่อเป็นเช่นนี้ก็จะได้ผลงานที่ดีเป็นการตอบแทน ตามคำกล่าวที่ว่า “งานก็ได้ผล คนก็เป็นสุข” ข้อมูลเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท 4 ที่ผู้วิจัยค้นคว้ามานั้นสามารถสรุปได้ว่าอิทธิบาทธรรมทั้งสี่ประการนี้เมื่อเกิดขึ้นในจิตใจของบุคคลผู้ประกอบภารกิจใดไม่ว่าจะเป็นทางกายหรือทางใจก็ตาม ภารกิจนั้นๆ ย่อมสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีเสมอ แต่ถ้าหากธรรมทั้งสี่ประการนี้เกิดขึ้นในจิตใจของบุคคลผู้นั้นอย่างไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ถึงแม้บุคคลผู้นั้นจะมีวิชาฉลาดปราดเปรื่องสักเท่าไรก็ตาม ภารกิจต่างๆ ที่เขาลงมือปฏิบัติ ย่อมยากที่จะสำเร็จลุล่วง หรือแม้หากจะสำเร็จลุล่วงไปได้แล้ว ก็จะไม่สามารถอำนวยผลประโยชน์ให้แก่เขาได้อย่างเต็มที่นั่นเอง²⁰

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้กล่าวถึงความหมายของอิทธิบาท 4 ไว้ในหนังสือการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ว่าอิทธิบาท 4 หมายถึง ธรรมที่เป็นเครื่องให้ถึงความสำเร็จหรือทางแห่งความสำเร็จมี 4 ประการคือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ฉันทะ คือความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น วิริยะ คือ ความเพียรพยายาม จิตตะ คือ ความเอาใจใส่ในสิ่งนั้น วิมังสา คือ ความไตร่ตรองสอบสวน พิจารณา หรือหมายความว่า มีใจรัก พากเพียรทำ เอาใจพิถีพิถัน ใช้ปัญญาสอบสวน นี้เป็นอิทธิบาท²¹

²⁰พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), *พุทธธรรม*, พิมพ์ครั้งที่ 11, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2552), หน้า 842.

²¹พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), *การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน*, พิมพ์ครั้งที่ 8, (กรุงเทพมหานคร : สุขภาพใจ, 2549), หน้า 13.

พระธรรมวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณฺโณ) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “อุดมมงคลในพระพุทธศาสนา” ว่าอิทธิบาท คือ การทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายได้หรือประสบความสำเร็จได้ มี 4 อย่าง คือ 1) ฉันทะ ความพอใจในงานนั้น 2) วิริยะ ความขยันหมั่นเพียรในการงานนั้น 3) จิตตะ ความตั้งใจในการทำงานนั้น 4) วิมังสา ความเข้าใจในการทำงานนั้น โดยได้อธิบายถึงฉันทะว่าถ้าเราพอใจในงานนั้น เราก็คงจะทำ แต่ถ้าไม่พอใจก็ไม่อยากทำ วิริยะ ได้อธิบายว่า เป็นความพากเพียรหรือ ความเข้มแข็งในสิ่งนั้น ถ้าเรามีฉันทะแล้วก็ต้องมีวิริยะ วิริยะความเพียรความขยันนี้สำคัญมาก ถ้ามีความพอใจในงานแล้วไม่มีความเพียร การทำงานนั้นๆ ก็ไม่ก้าวหน้า เช่น เราอยากจะได้งานทำแต่ไม่ไปทำงานทำสักที นั่งรออยู่ที่บ้านให้งานมาหาเอง ก็ยอมไม่ได้งานทำ เราจึงต้องมีความเพียร จิตตะ คือความใฝ่ใจมีจิตใจจดจ่อ มีความตั้งใจจะทำงานนั้นจริงๆ และได้กล่าววิมังสาไว้ว่า คือความเข้าใจในการทำงาน โดยการ ใช้ปัญญาใช้สมองคิด ไม่ใช่สักแต่ว่าทำ คนเราแม้จะรักงานสักเพียงใด บากบั่นทำงานสักปานใดหรือเอาใจใส่อยู่ตลอดเวลาก็ตาม แต่ถ้าขาดปัญญาพิจารณาแล้ว คนทำงานโดยไม่ใช้ปัญญาจะทำงานไม่สำเร็จสักที แม้จะพยายามทำให้เสร็จก็ไม่เสร็จ เพราะขาดวิมังสาหรือขาดปัญญา หนักเข้าตนเองก็กลายเป็นทาสของงาน²²

ปิ่น มุฑกันต์ ได้กล่าวไว้ว่า อิทธิบาท มาจากคำว่า อิทธิ = บังเกิดฤทธิ์ บาท = ทางปฏิบัติ รวมกันเข้าเป็นศัพท์เดียว อิทธิบาท แปลว่า ทางปฏิบัติเพื่อให้บังเกิดฤทธิ์ ฤทธิ์ของคนสามัญก็คือการทำงานให้สำเร็จสมประสงค์ เพราะฉะนั้นอิทธิบาทจึงแปลว่า คุณเครื่องสำเร็จความประสงค์หรืออีกอย่างคือ ปฏิบัติทางความสำเร็จ²³

ปิ่น มุฑกันต์ ได้กล่าวว่า อิทธิบาททั้ง 4 เป็นหลักการดำเนินงานของพระพุทธเจ้าเป็นหลักที่นำพระองค์ให้บรรลุความสำเร็จได้แล้วอย่างงดงามทั้งในการศึกษาและปฏิบัติงานทางโลกทั้งในการค้นคว้าหาโมกขธรรมอันละเอียดลึกซึ้ง ทั้งในการเผยแพร่ศาสนาแก่ชาวโลกจนมีผู้นับถือนับถืออย่างกว้างขวาง²⁴

สุชีพ ปุญญานุภาพ ได้กล่าวไว้ว่า อิทธิบาท 4 คือ คุณเครื่องให้บรรลุความสำเร็จ 4 อย่างด้วยกัน ได้แก่ 1. ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น 2. วิริยะ ความเพียร 3. จิตตะ ความเอาใจฝักใฝ่ 4. วิมังสา ความใช้ปัญญาพิจารณาสอบสวน แล้วแสดงความต่างกัน เพียงฝ่ายพระอภิธรรมเจริญโลกุตตรธรรม ประกอบด้วยอิทธิบาท²⁵

ปรีชา นันทาภิวัฒน์ ให้ความหมายว่า อิทธิบาท 4 คือ คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย 1) ฉันทะ ความพอใจ คือความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่งๆขึ้นไป 2) วิริยะ คือขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายามเข้มแข็งอดทน เอาธุระไม่ทอดทิ้ง 3) จิตตะ ความคิด คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่ง

²²พระธรรมวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณฺโณ), *อุดมมงคลในพระพุทธศาสนา*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2548), หน้า 141 -142.

²³ปิ่น มุฑกันต์, *แนวสอนธรรมะตามหลักสูตรนักธรรมตรี*, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2535), หน้า 226.

²⁴ปิ่น มุฑกันต์, *บันทึกธรรม ฉบับสมบูรณ์*, (กรุงเทพมหานคร : คลังวิทยา, 2518), หน้า 194.

²⁵สุชีพ ปุญญานุภาพ, *พระไตรปิฎกสำหรับประชาชน*, พิมพ์ครั้งที่ 16, (กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2539), หน้า 676.

นั้นด้วยความคิดตั้งใจ และเอาจิตฝึกฝั ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป 4) วิมังสา การที่มี ความไตร่ตรองหรือทดลอง คือหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยัง หย่อนข้อด้อยในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน มีการวัดผล มีการคิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง เป็นต้น²⁶

สรุปความหมายของหลักอิทธิบาท 4 ได้ว่า อิทธิบาท 4 คือบาทฐานที่จะเป็นเครื่องมือ ดำเนินไปสู่เป้าหมายหรือบรรลุวัตถุประสงค์ได้ เป็นหลักธรรมที่ทำให้ประสบความสำเร็จเป็นบันได แห่งความสุขและความสำเร็จ คนเราเมื่อมีความรัก ความพอใจ ความขยันหมั่นเพียรความเอาใจใส่ ใคร่ครวญอยู่เสมอ การเรียนการทำงานย่อมมีประสิทธิภาพและคนทำงานย่อมมีได้รับความสุข อิทธิ บาทธรรม เป็นหลักธรรมในทางพุทธศาสนาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ผู้นำไปประพฤติปฏิบัติ จนประสบความสำเร็จ ตามความมุ่งหมายในสิ่งที่ทำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการทำงาน การเรียน การปฏิบัติงานที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด อิทธิบาท 4 จึงเป็นหลักในการปฏิบัติเพื่อจะเอาชนะอุปสรรค และปัญหาต่างๆ ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนการปฏิบัติงานและความก้าวหน้าในการเริ่ม สร้างอาชีพใหม่ในการทำงานตามที่มุ่งหวังไว้ ซึ่งประกอบด้วย ฉันทะ (ความพอใจ) วิริยะ (ความเพียร) จิตตะ (ความเอาใจจดจ่อ) และวิมังสา (การใช้ปัญญาไตร่ตรอง)

2.2.2 ความสำคัญของอิทธิบาท 4

จากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อังคุดตริกนิกายปัญจกนิบาต ว่าด้วยอิทธิบาท สุตที่ 1 ได้กล่าวถึงประโยชน์ของผู้ประพฤติอิทธิบาทให้ผลสำเร็จในทางธรรม ไว้ดังนี้ ภิคุทั้งหลาย ภิคุหรือภิคุณิรูปใดรูปหนึ่งเจริญทำให้มากซึ่งธรรม 5 ประการ ภิคุหรือภิคุณิรูป นั้นพึงหวังได้ผลอย่าง 1 ใน 2 อย่าง คือ อรหัตผล ในปัจจุบัน หรือเมื่อยังมีอุปาทานเหลืออยู่ ก็มักเป็น อนาคามี ธรรม 5 ประการ อะไรบ้าง คือ ภิคุในธรรมวินัยนี้เจริญ

1. อิทธิบาทที่ประกอบด้วยฉันทสมาธิและปธานสังขาร
2. อิทธิบาทที่ประกอบด้วยวิริยะสมาธิและปธานสังขาร
3. อิทธิบาทที่ประกอบด้วยจิตตสมาธิและปธานสังขาร
4. อิทธิบาทที่ประกอบด้วยวิมังสาสมาธิและปธานสังขาร

5. ความขะมักเขม้น (ความเพียรชั้นสูง) ภิคุทั้งหลาย ภิคุหรือภิคุณิรูปใดรูปหนึ่งเจริญ ทำให้มากซึ่งธรรม 5 ประการนี้แล ภิคุหรือภิคุณิรูปนั้นพึงหวังได้ผลอย่าง 1 ใน 2 คือ อรหัตผลใน ปัจจุบัน หรือเมื่อยังมีอุปาทานเหลืออยู่ก็มักเป็นอนาคามี²⁷

ในทีฆนิกาย ปาฎิกวรรคจักกวัตติสูตร เรื่องความเจริญด้วยอายุและวรรณะของภิคุ ได้ กล่าวถึงประโยชน์ของผู้ประพฤติอิทธิบาททำให้อายุยืน ไว้ดังนี้

ภิคุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงประพฤติธรรมอันเป็นโคจร ซึ่งเป็นวิสัยอันสืบเนื่องจากบิดา ของตน เมื่อเธอทั้งหลายประพฤติธรรมอันเป็นโคจร ซึ่งเป็นวิสัยอันสืบเนื่องจากบิดาของตน จักเจริญ ด้วยอายุบ้าง จักเจริญด้วยวรรณะบ้าง จักเจริญด้วยสุขะบ้าง จักเจริญด้วยโภคะบ้าง จักเจริญด้วยพละ บ้าง ในเรื่องอายุของภิคุ มีคำอธิบาย ใดๆคือ ภิคุในธรรมวินัยนี้

²⁶นอ.(พิเศษ) ปรีชา นันทาภิวัดน์ ร.น.,พจนานุกรมหลักธรรมพุทธศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมมิก จำกัด, 2544), หน้า 205.

²⁷อ.ปญจก. 22/87/115

1) เจริญอิทธิบาทอันประกอบด้วยฉันทะสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากฉันทะและความเพียรสร้างสรรค์)

2) เจริญอิทธิบาทอันประกอบด้วยวิริยะสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากวิริยะและความเพียรสร้างสรรค์)

3) เจริญอิทธิบาทอันประกอบด้วยจิตตสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจาก จิตตะและความเพียรสร้างสรรค์)

4) เจริญอิทธิบาทอันประกอบด้วยวิมังสาสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจาก วิมังสาและความเพียรสร้างสรรค์) เพราะเจริญ ทำอิทธิบาท 4 ประการนี้ให้มาก เมื่อมุ่งหวังเธอจะพึงดำรงอยู่ได้ 1 กัปป์ หรือเกินกว่า 1 กัปป์ ภิกษุทั้งหลายนี้แล เป็นคำอธิบาย²⁸

ปิ่น มุฑุกันต์ กล่าวว่า อิทธิบาทเป็นธรรมที่คอยสกัดกั้นอุปสรรคต่อความสำเร็จและเป็นแรงเสริมกำลังใจที่คอยผลักดันการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งความสำคัญ ประโยชน์ของอิทธิบาท 4 สามารถสรุปได้ดังนี้

1) ฉันทะ คือ เป็นเข้าศึกกับความเบื่อหน่าย ทำให้ไม่เบื่องาน ไม่ท้อแท้ มีกำลังใจต่อสู้ป้องกัน สร้างสรรค์สิ่งที่ตนรัก ทำให้งานหนักกลายเป็นงานเบา งานยากกลายเป็นง่าย ถ้าขาดฉันทะทำให้ขาดกำลังใจ เบื่องาน ทอดทิ้งงาน กลายเป็นคนจับจด ไม่ก้าวหน้า

2) วิริยะ คือ กำจัดความเกียจคร้าน ทำให้ทำงานได้ต่อเนื่อง ถ้าขาดวิริยะ จะเป็นคนอ่อนแอทำอะไรไม่สำเร็จ จับจดหนีที่ยากไปหาแต่ที่ง่าย ขาดความก้าวหน้ามีแต่งานค้าง กลายเป็นคนหย่อนสมรรถภาพ

3) จิตตะ คือ ทำให้ทราบความเป็นไปของงานอยู่เสมอ เมื่อมีปัญหาสามารถแก้ไขเหตุการณ์ได้ทันท่วงที ถ้าขาดจิตตะ งานอาจเกิดความเสียหายได้โดยไม่รู้ตัว หรือรู้ตัวเมื่อสายเกินแก้ไขเสียหายเสียแล้ว

4) วิมังสา คือ ช่วยให้งานไม่ผิดพลาดและทำให้มองเห็นลู่ทางที่จะทำงานให้ได้ผลดี ถ้าขาดวิมังสาจะทำผิดพลาด ถูกบ้าง ทำให้เปลืองทุน เปลืองแรง เปลืองเวลา²⁹

สรุปความสำคัญของอิทธิบาท 4 คือเป็นแนวทางการทำงานที่พระพุทธองค์ได้ทรงสดับไว้ อย่างแยกกลายเป็นอันประกอบด้วยแนวปฏิบัติ 4 ข้อ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา 4 ขั้นตอนต่อเนื่องหนุนเสริมกัน จะขาดข้อใดข้อหนึ่งไม่ได้ด้วยว่ามันเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงกันทั้ง 4 ข้อ จึงจะทำให้เราประสบผลสำเร็จในชีวิต และการงานได้ตามความมุ่งหวัง

1) ฉันทะ คือ การมีใจรักในสิ่งที่ทำ เกิดจากความศรัทธาและเชื่อมั่นต่อสิ่งที่ทำ จึงจะเกิดผลจริงตามควร การมีใจรัก ถือว่าสำคัญมาก “เราจะสร้างฉันทะให้เกิดขึ้นได้อย่างไร” พระพุทธองค์เคยสอนไว้ว่า มนุษย์เราต้องเลือกที่จะศรัทธาบางอย่าง และหมั่นตรวจสอบศรัทธาของตัวเองว่าดีต่อตัวเองและ ดีต่อผู้อื่นรวมถึงสังคมโดยรวมหรือไม่ เมื่อดีทั้งสองอย่างก็มุ่งมั่นจะทำด้วยความตั้งใจ และ

²⁸ที.ปา 11/110/80 – 81.

²⁹ปิ่น มุฑุกันต์, แนวสอนธรรมะ ตามหลักสูตรนักธรรมตรี, (กรุงเทพมหานคร : คลังวิทยา, 2514), หน้า

หากไม่ก็จงเปลี่ยนแปลงศรัทธาเสียใหม่ ซึ่งคนเราต้องเลือก ไม่เช่นนั้นเราจะกลายเป็นคนที่สับสนไม่มีแก่นสารและเป็นคนไร้รากในที่สุด เพราะคนเราเมื่อศรัทธาอะไรก็จะได้พบกับสิ่งนั้นเข้าถึงสิ่งนั้น เพราะความศรัทธานำมาซึ่งมุ่งมั่นทุ่มเท เพื่อทำทุกอย่างให้ได้มาซึ่งสิ่งที่เราศรัทธานั้นเอง

2) วิริยะ คือ ความมุ่งมั่นทุ่มเท เป็นความมุ่งมั่นทุ่มเททั้งกายและใจ ที่จะเรียนรู้และทำให้เข้าถึงแก่นแท้ของสิ่งนั้นเรื่องนั้น ถ้าหากกระทำก็จะทำจนเชี่ยวชาญจนเป็นผู้รู้ ถ้าหากศึกษาก็จะศึกษาให้รู้จนถึงรากเหง้าของเรื่องราวนั้น ๆ วิริยะนี้มาคู่กับความอดทนอดกลั้น เป็นความรู้สึกละเอียดต่อปัญหาและมีความหวังที่จะเอาชนะอุปสรรคทั้งปวง ความวิริยะต้องเริ่มจากความคิดที่ว่าต้องหมั่นฝึกฝนตนเองบ่อย ๆ หมั่นทำหมั่นคิดหมั่นเขียนหมั่นนำเสนอ และอย่าขี้เกียจ อย่ากลัวความผิดพลาด และจงกล้าแสดงออกซึ่งความรับผิดชอบต่อความล้มเหลวของตัวเอง อย่าท้อต่องานหนักและงานมาก ให้คิดว่าทำมากรู้มาก เก่งมากขึ้น อย่าบ่นว่าไม่มีเวลาเพราะเวลามีเท่าเดิม

3) จิตตะ คือ ใจที่จดจ่อและรับผิดชอบ เมื่อมีใจที่จดจ่อแล้วก็จะเกิดความรอบคอบตาม ถ้าเรามีใจที่จดจ่อต่อสิ่งที่เราคิดเราทำและรับผิดชอบแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการเรียนหรือการทำงานก็ตาม ทุกอย่างก็จะดีขึ้นไปเอง เราก็จะมีความรอบรู้มากขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยใจที่จดจ่อตั้งมั่นและใฝ่เรียนรู้ของเรา เมื่อมีความรอบรู้มากขึ้นก็จะเกิดความรอบคอบตามมา เมื่อมีความรอบคอบแล้วการตัดสินใจทำอะไรก็จะเกิดความผิดพลาดน้อยตามไปด้วย ความรอบคอบจะเกิดขึ้นไม่ได้เลย หากไม่รอบรู้ ดังนั้น การที่บุคคลจะรอบรู้ได้นั้น ต้องหมั่นศึกษาเรียนรู้อยู่เป็นเนืองนิตย์ ติดตามงานสม่ำเสมอ อ่านหนังสือให้มาก และหลากหลาย รวมถึงข่าวสาร โดยไม่ยึดติดกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ฝึกสนทนากับผู้รู้บ่อย ๆ เตือนสติตนเองพิจารณาและตรึกตรองถึงความเหมาะสมความดีงามตามแบบอย่างของคุณธรรมตามหลักศาสนาและจริยธรรม

4) วิมังสา คือ การทบทวนในสิ่งที่ได้คิดได้ทำมา อันเกิดจากการมีใจรัก (ฉันทะ)แล้วทำด้วยความมุ่งมั่น (วิริยะ) อย่างใจจดจ่อและรับผิดชอบ (จิตตะ) โดยใช้วิจรรย์ญาณอย่างรอบรู้และรอบคอบ จึงนำไปสู่การทบทวนตัวเอง ทบทวนองค์กร ทบทวนขบวนการ ทบทวนในสิ่งที่ได้คิดได้ทำที่ผ่านมาว่าเกิดผลดีผลเสียอย่างไร ทั้งที่เป็นเรื่องส่วนตัวของเราเอง และเป็นเรื่องที่ร่วมคิด ร่วมทำกับคนอื่น เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น มีการสรุปทบทวน สรุปผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมาในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อดูว่าสิ่งที่คิด และทำมานั้นได้ปฏิบัติไปในแนวทางที่วาดหวังและตั้งใจไว้หรือไม่ หรือว่าคิดไว้จะทำอีกอย่าง หรือคิดไว้แต่ไม่ได้ทำเลย หรือทำไปแล้วแต่ไม่ได้อย่างที่มุ่งหวัง ทั้งนี้จะได้ทบทวนวิเคราะห์ต่อไปว่าที่มันมีความสำเร็จนั้นมันเป็นเพราะอะไร และที่มันล้มเหลวไม่ประสบความสำเร็จนั้นเป็นเพราะมันเกิดจากอะไร เพื่อที่จะได้ทบทวนประเมินหาแนวทางแก้ไขแนวทางการปฏิบัติหรือหาทางหลีกเลี่ยงผลเสียที่อาจเกิดขึ้น

การสรุปทบทวนนั้น คนส่วนใหญ่ยังเข้าใจว่า สรุปเมื่องานเดินทางมาได้ครึ่งทางหรือสิ้นสุดแต่จริง ๆ แล้วการสรุปทบทวนควรจะทำให้อย่างสม่ำเสมอ อาจเป็นการทำหลังเสร็จสิ้นการเรียนการปฏิบัติงาน

อิทธิบาท 4 มีความหมายกับทุกคนที่ต้องการจะเดินทางไปสู่ความสำเร็จในชีวิตไม่ว่าการเรียน หรือการทำงาน เพราะหากทำได้ตามกระบวนการแล้ว ปัจเจกชน ชุมชน และสังคม ความสำเร็จความสำเร็จความสัมฤทธิ์ผล คงอยู่ไม่ไกลเกินฝัน

2.2.3 องค์ประกอบของอิทธิบาท 4

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้กล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบของอิทธิบาท ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา ไว้ดังนี้

1) ฉันทะ (Aspiration) หมายถึง ความพอใจ ได้แก่ ความมีใจรักสิ่งที่ทำและพอใจใฝ่รักในจุดหมายที่ทำนั้น อยากทำสิ่งนั้นๆ ให้สำเร็จ อยากให้งานนั้นหรือสิ่งนั้นบรรลุถึงจุดหมาย หรืออยากให้อะไรดีขึ้นกว่าเดิม เปี่ยมสมบูรณ์ของสิ่งนั้นๆ ของงานนั้นเกิดมีเป็นจริงขึ้น ความอยากที่เป็นฉันทะนี้คนละอย่างกับความอยากได้สิ่งนั้นๆ มาเสพเสวยหรืออยากเอามาเพื่อตัวตนในรูปใดรูปหนึ่งซึ่งเรียกว่าตัณหา ความอยากของฉันทะนี้ทำให้เกิดมีความสุข มีความชื่นชมเมื่อเห็นสิ่งนั้นๆ และได้บรรลุความสำเร็จ ได้เข้าถึงสมบูรณ์ ส่วนความอยากของตัณหาให้เกิดมีความสุขมีความชื่นชมเมื่อได้สิ่งนั้นมาให้ตนเสพเสวยอร่อย หรือปรนเปรอความยิ่งใหญ่พองขยายของตัวตนเป็นความชื่นฉ่ำใจที่เศร้าหมองหมกหมักตัว กัดกันกัดตนไว้ในความคับแคบ และมักติดตามมาด้วยความหวงแหน ห่วงกังวล เศร้า เสียหายและหวั่นหวาดระแวง ถ้าสามารถปลุกเร้าฉันทะให้มีเกิดขึ้นอย่างแรงกล้า เกิดความรักในคุณค่าของความดีงาม ความสมบูรณ์นั้นหรือจุดหมายนั้นอย่างเต็มที่แล้ว คนที่จะทุ่มเทชีวิตจิตใจอุทิศให้แก่สิ่งนั้น ต้องการทำสิ่งนั้นให้ดีที่สุดให้สำเร็จอย่างดีที่สุดของสิ่งนั้นของงานนั้น ไม่พะวงกับสิ่งล่อเร้า หรือผลตอบแทนทั้งหลาย จิตใจที่มุ่งมั่นแน่วแน่มั่นคงในการดำเนินสู่จุดหมาย เดินเรียบสม่ำเสมอไม่ซำน ไม่ส่าย ฉันทะจึงเกิดขึ้นโดยนัยนี้

สรุปได้ว่า ฉันทะ คือ ความพอใจ รักใคร่ ชอบใจ เต็มใจ ใฝ่ใจในการทำงานอยู่เสมอและทุ่มเทความสามารถที่จะทำงานนั้นให้ได้ดีที่สุด โดยที่ไม่พะวงกับสิ่งล่อเร้า หรือสิ่งตอบแทนทั้งหลาย

2) วิริยะ (Exchion) หมายถึง ความเพียร ได้แก่ ความอดทนอดกลั้นบากบั่น ก้าวไปและมีใจสู้ ไม่ย่อท้อ ไม่หวั่นกลัวต่ออุปสรรคและความยากลำบาก เมื่อบุคคลรู้ว่าสิ่งใดมีคุณค่าควรแก่การบรรลุถึง ถ้ามีวิริยะเกิดขึ้นแล้ว แม้จะรับรู้ได้ยิวว่าจุดหมายนั้นจะบรรลุถึงได้ยากยิ่งนักและมีอุปสรรคมากมาย หรืออาจจะต้องใช้เวลายาวนาน ก็ไม่มีความท้อถอย กับเห็นว่าอุปสรรคมากมายเหล่านั้นเป็นสิ่งท้าทายที่จะต้องเอาชนะให้ได้และทำให้สำเร็จให้ได้ คนที่มีความเพียรเท่ากับแรงหมุนเวลาทำงานหรือปฏิบัติธรรมก็ตามจิตใจจะแน่วแน่ มั่นคงพุ่งตรงต่อจุดหมายสมาธิเกิดขึ้นได้ เรียกว่าเป็นวิริยะสมาธิ

สรุปว่า วิริยะ คือ ความพากเพียร ขยัน อดทน อดกลั้น บากบั่น เอาธุระ มีความเข้มแข็ง อดทน มานะที่จะทำงานให้สำเร็จ ไม่ท้อถอย ไม่เลิกละ ทำงานได้อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องจนกว่างานนั้นจะประสบความสำเร็จ มีความอดทนอดกลั้น ใจสู้ ไม่หวั่นกลัว ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและความยากลำบากต่างๆ ที่ประสบพบในงาน และมองความลำบากอุปสรรคในงานเป็นสิ่งท้าทายที่ต้องเอาชนะเพื่อให้งานสำเร็จได้

3) จิตตะ (Thoughtfulness) หมายถึง ความคิดจดจ่อหรือเอาใจฝักใฝ่ แต่ความมีจิตผูกพันเอาใจจดจ่อ ฝักใฝ่คิดเรื่องนั้น ใจอยู่กับงานนั้น ไม่ปล่อยไม่ทิ้งห่างไปไหน ถ้าจิตตะเป็นไปอย่างแรงกล้าในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรืองานอย่างใดอย่างหนึ่ง คนผู้นั้นจะไม่สนใจและไม่รับรู้เรื่องอื่นๆ ใครพูดเรื่องอะไรเรื่องอื่นๆ ไม่สนใจ แต่ถ้าพูดเรื่องงานนั้นจะพอใจเป็นพิเศษทันที บางทีจะจัดทำเรื่องนั้นงานนั้นขลุกข่วนอยู่ได้ทั้งวันทั้งคืน ไม่เอาใจใส่เรื่องอื่น ๆ เช่น ไม่เอาใจใส่ร่างกาย การแต่งเนื้อแต่งตัว อะไรจะ

เกิดขึ้นก็ไม่สนใจ เรื่องอื่นเกิดขึ้นใกล้ๆ บางทีก็ไม่รู้ ทำจนลืมนวันลืมนคืนลืมนกินลืมนอน ความมีใจจดจ่อ ผักใฝ่นี้ย่อมทำให้สมาธิเกิด จิตจะแน่วแน่ แนบสนิทในกิจที่ทำมีกำลังมากเฉพาะสำหรับกิจนั้น เรียกว่า เป็นจิตสมาธิ

สรุปได้ว่า จิตตะ คือ ความจดจ่อ เอาใจใส่ ผักใฝ่ ผู้มีใจจดจ่ออยู่กับหน้าที่และงานที่ทำ มีใจ ตั้งมั่น มีสมาธิมั่นคงอยู่กับงาน ทำงานด้วยความไม่ประมาท ไม่ทอดธุระ ไม่ปล่อยปละละเลยในเรื่อง งานที่ทำ ไม่ปล่อยใจให้มีความฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไปจากงาน บางที่อาจทำงานชุลง่วนอยู่ได้ทั้งวันทั้ง คืนจนไม่เอาใจใส่หรือไม่สนใจสิ่งอื่น สนใจที่จะรับรู้แค่เพียงเรื่องเกี่ยวกับงานที่กำลังทำเท่านั้น

4) วิมังสา (Investigation) หมายถึง การสอบสวนไตร่ตรอง ได้แก่ การใช้ปัญญาพิจารณา ตรวจตราหาเหตุผล และตรวจสอบหาข้อยิ่งหย่อน ข้อเกินเลย ข้อบกพร่องหรือข้อขัดข้องในกิจที่ทำ เป็นต้น รู้จักทดลองคิดค้นหาทางแก้ไขปรับปรุง คนที่มีวิมังสาชอบที่จะคิดค้นหาเหตุผล ชอบสอบสวน ชอบตรวจสอบทดลองการคิดหาเหตุผล และชอบสอบสวนทดลองอย่างนี้ ย่อมช่วยรวมจิตให้ค่อย กำหนด และติดตามเรื่องที่พิจารณาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เป็นเหตุให้จิตแน่วแน่แล่นดังไปกับเรื่องที่ พิจารณา ไม่ฟุ้งซ่าน ไม่วอกแวก และมีกำลัง เรียกว่าเป็นวิมังสาสมาธิ³⁰

สรุปได้ว่าองค์ประกอบของอิทธิบาท 4 อันได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสาต่างเป็น องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ในลักษณะที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน กล่าวคือเมื่อบุคคลมีองค์ประกอบ อิทธิบาท 4 ด้านใดด้านหนึ่งแล้ว บุคคลก็จะมีส่วนประกอบอิทธิบาท 4 ในด้านอื่นด้วย ซึ่งอิทธิบาททั้ง 4 นี้เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานของบุคคล ทำให้บุคคลสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและนำไปสู่ความสำเร็จในการทำงาน

2.2.4 วิธีการสร้างหลักอิทธิบาท 4

หลักอิทธิบาท 4 เป็นคุณธรรมหรือคุณเครื่องที่จำเป็นอย่างมากในอันที่ผลักดันกลไกในการ บริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งหลักอิทธิบาท 4 มีวิธีปฏิบัติพอสรุปได้ดังนี้

1. วิธีปฏิบัติอิทธิบาทข้อฉันทะ คือ เมื่อเราจะคิดและทำงานสิ่งใด ต้องปลูกฉันทะขึ้นคือทำ ความพอใจรักใคร่ในงานนั้นก่อน การที่จะทำเช่นนั้นได้ต้องพิจารณาให้เห็นผลได้และผลเสีย คือ ถ้า ทำงานนั้นจะเกิดผลดีอย่างไร และถ้าไม่ทำจะเกิดผลเสียอย่างไรบ้าง เมื่อเห็นผลได้ผลเสียแล้ว ฉันทะย่อมจะเกิดขึ้น

ในลักษณะเดียวกัน ถ้าเราจะให้คนอื่นทำงานสิ่งใด เราก็ควรจะต้องชี้ผลได้ผลเสียให้เข้าใจเพื่อช่วย ปลูกฉันทะขึ้นในใจของเขา ซึ่งถ้าเป็นงานใหญ่อาศัยคนหมู่มาก เช่น ทำสงคราม การปลูกฉันทะก็ยิ่ง จะต้องทำเป็นการใหญ่ จนรู้สึกว่าการรบทั้งหลายเกิดมีขวัญและกำลังใจเพียบพร้อมแล้วจึงประกาศ สงคราม ในหมวดธรรมทั้งหลายที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้เราก็จะสังเกตได้ว่าพระพุทธองค์แสดงผล ได้ผลเสียไว้ด้วยเสมอ เพื่อให้เกิดฉันทะแก่ผู้ปฏิบัติ

2. วิธีปฏิบัติอิทธิบาทข้อวิริยะ คือ เมื่อได้แรงปลูกฉันทะขึ้นให้มากแล้ว ฉันทะจะหนุนให้เกิด

³⁰พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), *พุทธธรรม*, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2538), หน้า 842.

วิริยะ ความก้าวไปข้างหน้า บากบั่น อุตสาหะ ไม่ย่อหย่อน ไม่ทอดทิ้งฉันทะ ไม่ทอดทิ้งธุระ และคบหาสมาคมกับคนที่ขยันขันแข็ง อย่างมีวามสุ่มกับคนเกียจคร้าน

3. วิธีปฏิบัติอิทธิบาทข้อจิตตะ คือ เมื่อท่านจะทำงานสิ่งใด จงพยายามศึกษารายละเอียดของงานให้เข้าใจ เราใช้สำนวนความอีกอย่างหนึ่งว่า “ความต้องการของงาน” คือให้รู้ว่างานที่เราจะทำนั้นมีความต้องการอะไรบ้าง ยกตัวอย่างเช่น เราต้องการจะปลูกต้นไม้เราก็ต้องรู้ความต้องการของงานปลูกต้นไม้ นั้นว่าจะต้องรดน้ำเวลาไหน ต้องให้ปุ๋ยกี่วันครั้ง ต้องการอากาศเป็นอย่างไร มีอะไรบ้างที่เป็นศัตรูพืชที่ปลูก ต้องการร่มหรือแสงแดด ทิศทางลมฝนแบบใดที่เหมาะสมกับการเพาะปลูก ฯลฯ เมื่อได้ศึกษาความต้องการของงานดีแล้วก็ตรวจตราจัดการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์

4. วิธีปฏิบัติอิทธิบาทข้อวิมังสา คือ เมื่อท่านจะทำงานสิ่งใดก็จะต้องศึกษาวิธีการทำให้แม่นยำและวิยหาวิธีทำที่ดีกว่า ถ้าเป็นงานใหญ่หรืองานที่ตนไม่แน่ใจไม่มั่นใจ ก็ต้องจัดให้มีการประชุมระดมปัญญา ระดมความรู้ ความคิดเห็น ระดมมันสมองของหมู่คณะเข้าช่วยกัน หรือปรึกษาหารือท่านผู้รอบรู้ประกอบด้วย³¹ การประเมินผล มีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งซึ่งนักธุรกิจส่วนมากมักไม่ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้ง ๆ ที่เห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญ ทำให้งานจริงที่ทำได้ไม่บรรลุตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ แต่นักธุรกิจก็ไม่ได้คิดจะดำเนินการติดตามและประเมินผลงานอย่างจริงจังให้มากขึ้น ซึ่งวิธีการก็คือการสร้างเกณฑ์เป็นแนวปฏิบัติ กำหนดแบบฟอร์มสำหรับใช้กรอกข้อมูลงานจริงที่ได้ นำผลของการติดตามและประเมินผลมาใช้ปรับปรุงงานนั้นให้ได้ผล

สรุปได้ว่าหลักอิทธิบาท 4 เป็นคุณธรรมที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ทั้งในทางธรรมและทางโลกเป็นแรงผลักดันในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ คุณธรรมข้อฉันทะและวิริยะจะเป็นตัวที่สามารถช่วยให้แก้ปัญหาและอุปสรรค ส่วนจิตตะและวิมังสาเป็นตัวตรวจสอบว่าแนวทางในการดำเนินงานเป็นไปอย่างถูกต้องหรือไม่อย่างไร ซึ่งผู้ปฏิบัติงานสามารถยึดแนวตามอิทธิบาท 4 อันเป็นคุณธรรมที่ช่วยให้งานสำเร็จและสมหวังได้

2.2.5 ประโยชน์ของอิทธิบาท 4

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้กล่าวถึง รายละเอียดเกี่ยวกับประโยชน์ของอิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา ไว้ดังนี้

อิทธิบาท 4 เป็นธรรมที่คอยสกัดกั้นอุปสรรคต่อความสำเร็จ และเป็นแรงเสริมกำลังใจในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายหรือจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งเกี่ยวกับประโยชน์ของอิทธิบาท 4 สามารถสรุปได้ดังนี้

1) ฉันทะ คือ ความเป็นข้าศึกกับความเบื่อหน่าย ทำให้ไม่เบื่อเรียน ไม่เบื่องาน ไม่ท้อแท้ มีกำลังใจต่อสู้ป้องกัน สร้างสรรค์สิ่งที่ดีน่ารักอยู่เสมอ ทำให้งานหนักกลายเป็นงานเบา งานที่ยากก็กลายเป็นงานที่ง่าย ถ้าขาดฉันทะทำให้ขาดกำลังใจ เบื่องานและจะทอดทิ้งงานกลางครั้นและกลายเป็นคนที่ไม่มีความเจริญก้าวหน้า

³¹ พันเอก ปิ่น มุทุกันต์, *แนวสอนธรรมะ ตามหลักสูตรนักธรรมตรี*, (กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2539), หน้า 230-233.

2) **วิริยะ** คือ กำจัดความเกียจคร้าน ทำให้งานต่อเนื่อง ถ้าขาดวิริยะจะเป็นคนอ่อนแอ หนีที่ ยากไปหาที่ง่าย ทำอะไรไม่สำเร็จ ขาดความก้าวหน้าทำให้มีงานตกค้าง งานไม่สำเร็จ กลายเป็นคน หย่อนสมรรถภาพ

3) **จิตตะ** คือ เอาใจฝึกฝนทราบความเป็นไปของงานอยู่เสมอ เมื่อเกิดมีปัญหาขึ้นมาสามารถ แก้ไขเหตุการณ์ได้ทันทั่วทั้งที่ ถ้าขาดจิตตะอาจจะทำให้งานเกิดความเสียหายได้โดยไม่รู้ตัวหรือเมื่อ รู้สึกตัวก็อาจจะสายเกินไปแล้ว

4) **วิมังสา** คือ ปัญญาพิจารณาตรวจสอบ ช่วยให้ทำงานไม่ผิดพลาด และทำให้มีมุมมอง ใหม่ ๆ ที่ดี มองเห็นช่องทางที่จะทำงานอย่างมีประสิทธิภาพให้ได้ผลดี ถ้าขาดวิมังสาจะทำงานออกมา อย่างผิด ๆ ถูก ๆ เปลืองทุน เปลืองแรง เปลืองเวลาและทำให้โง่เขลา³²

อิทธิบาท 4 คือ คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่ง หมายในการปฏิบัติงาน

1) **ฉันทะ** ความพอใจ คือ ความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนา จะทำให้ได้ผลดียิ่ง ๆ ขึ้นไป การทำงานแต่ละอย่าง ถ้าผู้กระทำให้มีความพอใจที่จะกระทำ(ฉันทะ) แล้ว การงานนั้น แม้จะยาก แม้จะลำบากเพียงใด ก็สามารถทำให้ประสบผลสำเร็จลงได้ด้วยดีเพราะความมี ใจรัก หรือความพอใจเป็นที่ตั้ง

2) **วิริยะ** ความเพียร คือ ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม ความเข้มแข็ง ความ อดทน เอาธุระ ไม่ท้อถอย การทำงานแต่ละอย่างนั้น ถ้าผู้กระทำให้มีความเพียร (วิริยะ) หรือความขยัน เป็นที่ตั้งก็ย่อมสำเร็จผลลงได้ด้วยดี

3) **จิตตะ** ความคิด คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตฝึกฝนไม่ปล่อย ใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป การทำงานใด ๆ ก็ตาม ถ้าผู้กระทำให้มีความตั้งใจมั่น ตั้งใจไม่รวนเร ตั้งใจมั่น ไม่ยอมถอยใจแล้วงานนั้นจะสำเร็จลงได้ด้วยดี

4) **วิมังสา** ความไตร่ตรอง หรือทคลอง หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหา เหตุผลและตรวจสอบข้อที่ย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัตถุประสงค์ คัดค้นวิธีแก้ไข ปรับปรุงการงาน แต่ละอย่างเมื่อลงมือกระทำ ถ้าผู้กระทำได้ไตร่ตรอง ได้หมั่นคอยตรวจสอบวิธีกระทำอยู่เสมองานนั้น ย่อมสำเร็จลงได้ด้วยดี³³

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ในหนังสือแบบเรียนนวโกวาท กล่าว ไว้ดังนี้

- 1) ฉันทะ พอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น
- 2) วิริยะ เพียรหมั่นประกอบในสิ่งนั้น
- 3) จิตตะ เอาใจฝึกฝนในสิ่งนั้น ไม่วางธุระ

³²พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), *พุทธธรรม*, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2538), หน้า 845.

³³พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*, (กรุงเทพมหานคร : เอ. อาร์. พรินติ้งแมสโปรดักส์, 2551), หน้า 186 – 187.

4) วิมังสา หมั่นตรึงตรองพิจารณาเหตุผลในสิ่งนั้น ๆ

อิทธิบาท 4 ท่านสอนให้บุคคลมีสำนึกที่ดี มีความรับผิดชอบสูงต่อหน้าที่ ต้องปฏิบัติให้ครบสี่ข้อ จึงจะสำเร็จประโยชน์ ทั้งนี้ ได้อธิบายเพิ่มเติมไว้ว่า ฉันทะ ให้พอใจในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย วิริยะ ให้เพียรพยายามปฏิบัติหน้าที่ จิตตะ ให้เอาใจใส่พัฒนาให้เจริญอย่าเพิกเฉย วิมังสา พิจารณาหาเหตุผลเพื่อพัฒนา³⁴

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของอิทธิบาท 4 ที่ได้กล่าวมานั้นจะเห็นได้ว่า ฉันทะ และวิริยะเป็นหลักปฏิบัติที่ช่วยให้บุคคลมีความสามารถในการเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการทำงานได้อย่างดี โดยมี จิตตะ และ วิมังสา เป็นหลักปฏิบัติที่ช่วยให้การเอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งในที่สุดแล้วก็จะช่วยเสริมให้บุคคลมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ มากขึ้นนั่นเอง ดังนั้นหากมีอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมหนึ่งในการทำงานแล้ว ก็จะทำให้สามารถที่จะแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลดีต่อตนเองและสังคมต่อไป

2.2.6 อุปสรรคของหลักอิทธิบาท 4

อุปสรรคเป็นสิ่งหรือเหตุที่มาขัดขวางไม่ให้เกิดความสำเร็จ ซึ่งผู้เรียนฝึกอาชีพและปฏิบัติงานฝึกอาชีพศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดจะต้องประสบพบเจอปัญหาและอุปสรรคต่างๆ โดยจะต้องหาสาเหตุของปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ตามลำดับที่สาเหตุนั้น ๆ ซึ่งอุปสรรคแห่งวิถีของความสำเร็้อมีดังต่อไปนี้

1. ฉันทะ อุปสรรค คือ ความเบื่อหน่าย ขาดความรักงาน ขาดความพอใจในงาน ขาดความรับผิดชอบในงาน หมัดกำลังใจ เบื่อเรียนรู้ เบื่อการปฏิบัติงานอันเป็นหน้าที่ ท้อถอยแล้วทอดทิ้งงาน กลายเป็นคนจับจดทำอะไรไม่สำเร็จ เกียจคร้านในการทำงาน

วิธีแก้ไข ต้องสร้างฉันทะให้เกิดขึ้นในใจ ความรักงาน ความพอใจในงาน ความรับผิดชอบในงาน ทำให้ตั้งใจทำงาน มีกำลังใจทำงานนั้น ๆ เป็นการเพาะนิสัยใฝ่สัมฤทธิ์ ทำงานจริงจัง เองงาน และสู้งาน

2. วิริยะ อุปสรรค คือ ความเกียจคร้าน จะเป็นคนอ่อนแอ หนีที่ยากไปหาที่ง่าย ไม่มีทางทำอะไรสำเร็จเป็นชิ้นเป็นอัน ขาดความก้าวหน้าในงานของตน คนเกียจคร้านในงานและการปฏิบัติ เกียจคร้านในการเรียนรู้ไม่ยอมสู้กับอุปสรรคหรือเหตุการณ์สิ่งแวดล้อม เช่น กลัวร้อนกลัวหนาว กลัวแดด กลัวฝน กลัวหิว กลัวเหนียว เป็นต้น แล้วเลิกไม่ทำงาน จะเป็นคนที่เต็มไปด้วยงานอาภูล (งานค้ำ)

วิธีแก้ไข ต้องสร้างฉันทะให้เกิดขึ้นมาก ๆ ฉันทะจะช่วยหนุนวิริยะให้กล้าแข็งเพิ่มมากขึ้นคบเพื่อนที่ขยัน ละเว้นการมั่วสุมกับคนที่เกียจคร้าน เพียรตั้งสุภาษิตว่าต้องฝนทั่งให้เป็นเข็ม เช่น นักเรียนไม่สนใจเรียนการปฏิบัติแบบทดสอบ ก็สอบตก ข้าราชการทอดทิ้งให้งานค้ำไว้มาก ๆ ก็ไม่ได้เลื่อนขั้น ตำแหน่ง กลับถูกลดโทษ เป็นคนทำงานอาภูลมาก (งานค้ำมาก) จะกลายเป็นคนสมองเสื่อมจนเป็นคนหย่อนสมรรถภาพในที่สุด

³⁴ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา วชิรญาณวโรรส, *คณาจารย์แห่งโรงเรียนฝึกหัดครูเสวย นวโกวิท ฉบับมาตรฐาน*, (กรุงเทพมหานคร : เสวยเสวย, 2535), หน้า 98.

3.จิตตะ อุปสรรค คือ การไม่ใส่ใจ การวางธุระหรือการทอดทิ้งการทำงานที่กำลังกระทำอยู่ งานที่ตนเรียนอยู่ก็ศึกษาไม่สำเร็จ งานที่ตนลงทุนลงแรงทำไว้นั้นจะเสียหายโดยไม่รู้ตัวหรือรู้ตัวเมื่อสายเกินแก้เสียแล้ว

วิธีแก้ไข ต้องศึกษางานที่กำลังกระทำอยู่นั้นให้ชัดเจนเพื่อจะได้ทราบว่าควรจะทำในเวลาใด ที่ไหนและมีอะไรบางอย่างที่จะต้องทำ เช่นเดียวกับการปลูกต้นไม้ ต้องศึกษาให้รู้เวลา การรดน้ำ การให้ปุ๋ย การปราบศัตรูพืช เป็นต้น

4.วิมังสา อุปสรรค คือ ความโง่เขลา การทำงานอย่างผิด ๆ ถูก ๆ ทำผิดอย่างจังๆ ทำด้วยความมมมาย เปลืองทุน เปลืองแรง เปลืองเวลา เพราะผู้ทำโง่เขลา ขาดการแสวงหาความรู้ในงานที่กระทำ

วิธีแก้ไข ต้องแสวงหาความรู้ให้มาก ค้นคว้าหาวิธีที่จะทำงานให้ดีกว่าเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ถ้าเป็นงานใหญ่ก็ต้องจัดให้มีการระดมสติปัญญาของหมู่คณะเข้าช่วยเหลือ³⁵

สรุปได้ว่า หลักธรรมอิทธิบาท 4 นี้ มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ เพื่อช่วยให้สามารถรู้หน้าที่ รักในสิ่งที่ทำ มีความขยันอดทน มีสมาธิเอาใจใส่ในสิ่งที่ทำ และรู้จักพิจารณาไตร่ตรองในสิ่งที่ทำ รู้จักในการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขพัฒนา เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยเรื่องการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด มากเพราะเป็นประโยชน์โดยตรงเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียน

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ , การฝึกอาชีพ

การเรียนรู้ (Learning Ecology) คือ กระบวนการที่ทำให้มนุษย์เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางความคิด มนุษย์เราสามารถเรียนรู้ได้จาก การได้ยิน การสัมผัส การอ่าน การเห็น รวมถึงผ่านการใช้ สื่อ อุปกรณ์ เครื่องมือ เป็นส่วนส่งผ่าน

ทฤษฎีการเรียนรู้ (learning theory) การเรียนรู้ คือ กระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด คนสามารถเรียนได้จากการได้ยินการสัมผัส การอ่าน การใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้ของเด็กและ ผู้ใหญ่มักจะมีความต่างกัน เด็กจะเรียนรู้ด้วยการเรียนในห้องการซักถาม ผู้ใหญ่มักเรียนรู้ประสบการณ์ที่มีอยู่

แต่การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ผู้สอนนำเสนอ โดยการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผู้สอนจะเป็นผู้ที่สร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ที่จะให้เกิดขึ้นเป็นรูปแบบใดก็ได้เช่น ความเป็นกันเอง ความเข้มงวดกวดขัน หรือความไม่มีระเบียบวินัย สิ่งเหล่านี้ผู้สอนจะเป็นผู้สร้างเงื่อนไข และสถานการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียน ดังนั้น ผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกรูปแบบการสอน รวมทั้งการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน ทฤษฎีการเรียนรู้ของชาวต่างชาติ เช่น การเรียนรู้ตามทฤษฎีของ (Bloom's taxonomy), การเรียนรู้ตามทฤษฎีของเมเยอร์ (Mayor), การ

³⁵หาญชัย ถาวงษ์กว้าง, “คุณธรรมช่วยให้สมหวัง”, 2557 ,
http://www.gotoknow.org/posts/355013?refresh_cache=true.

เรียนรู้ตามทฤษฎีของบรูเนอร์ (Bruner), ทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย่ (Gagne), ทฤษฎีและแนวคิดของกลุ่มเกสตัลท์ (Gestalt) ดังนี้

การเรียนรู้ตามทฤษฎีของ (Bloom's taxonomy) แบ่งการเรียนรู้เป็น 6 ระดับ คือ 1) ความรู้ที่เกิดจากความจำ (knowledge) 2) ความเข้าใจ (Comprehension) 3) การประยุกต์ (Application) 4) การวิเคราะห์ (Analysis) สามารถแก้ปัญหา ตรวจสอบได้ 5) การสังเคราะห์ (Synthesis) สามารถนำส่วนต่างๆ มาประกอบเป็นรูปแบบใหม่ได้ให้แตกต่างจากรูปเดิม เน้นโครงสร้างใหม่ 6) การประเมินค่า (Evaluation) วัดได้ และตัดสินได้ว่าอะไรถูกหรือผิด ประกอบการตัดสินใจ

การเรียนรู้ตามทฤษฎีของเมเยอร์ (Mayor) ในการออกแบบสื่อการเรียนการสอน การวิเคราะห์ความจำเป็นเป็นสิ่งสำคัญ และตามด้วยจุดประสงค์ของการเรียน โดยแบ่งออกเป็นส่วนตัวๆ สามส่วนด้วยกันพฤติกรรม ควรชี้ชัดและสังเกตได้ เจื่อนใจ พฤติกรรมสำเร็จได้ควรมีเงื่อนไขในการช่วยเหลือ มาตรฐาน พฤติกรรมที่ได้นั้นสามารถอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด ผู้เรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง เนื้อหาควรถูกสร้างในภาพรวมความต่อเนื่อง (continuity)

การเรียนรู้ตามทฤษฎีของบรูเนอร์ (Bruner) ความรู้ถูกสร้างหรือหล่อหลอมโดยประสบการณ์ ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบในการเรียน ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความหมายขึ้นมาจากแง่มุมต่างๆ ผู้เรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง ผู้เรียนเลือกเนื้อหาและกิจกรรมเอง เนื้อหาควรถูกสร้างในภาพรวม

ทฤษฎีของกาเย่ (Gagne) นี้จะให้ความสำคัญในการจัดลำดับขั้นการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้สิ่งเร้า สิ่งแวดล้อมภายนอกกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ และสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน ว่ามีการตอบสนองอย่างไร มี 8 ขั้น 1) การจูงใจ (Motivation Phase) การคาดหวังของผู้เรียนเป็นแรงจูงใจในการเรียนรู้ 2) การรับรู้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Apprehending Phase) ผู้เรียนจะรับรู้สิ่งที่สอดคล้องกับความตั้งใจ 3) การปรุงแต่งสิ่งที่รับรู้ไว้เป็นความจำ (Acquisition Phase) เพื่อให้เกิดความจำระยะสั้นและระยะยาว 4) ความสามารถในการระลึกถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว (Recall Phase) 5) การนำไปประยุกต์ใช้กับสิ่งที่เรียนรู้ไปแล้ว (Generalization Phase) 6) การแสดงออกพฤติกรรมที่เรียนรู้ (Performance Phase) 7) การแสดงผลการเรียนรู้กลับไปยังผู้เรียน (Feedback Phase) ผู้เรียนได้รับทราบผลเร็ว จะทำให้มีผลดีและประสิทธิภาพสูง 8) องค์ประกอบที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ คือผู้เรียน (Learner) สิ่งเร้า (Stimulus) การตอบสนอง (Response) คือ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้

ทฤษฎีและแนวคิดของกลุ่มเกสตัลท์ (Gestalt) ทฤษฎีเกสตัลท์นี้ จะเน้นการเรียนรู้ที่ส่วนรวมมากกว่าส่วนย่อยซึ่งจะเกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจาก 2 ลักษณะ คือ

1) การรับรู้ (perception) การรับรู้เป็นการแปลความหมายจากการสัมผัสด้วยอวัยวะรับสัมผัสทั้ง 5 ส่วนคือหูตาจมูกลิ้นและผิวหนังการรับรู้ทางสายตาจะประมาณร้อยละ 75 ของการรับรู้ทั้งหมดเรียกว่ากฎแห่งการจัดระเบียบ (The Law of Organization) คือ กฎแห่งความชัดเจน (Clearness)

การเรียนรู้ที่ดีต้องมีความชัดเจนและแน่นอนเพราะผู้เรียนมีประสบการณ์แตกต่างกันเมื่อต้องการให้เกิดการเรียนรู้เหมือนกันสิ่งที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้จึงต้องมีความชัดเจน กฎแห่งความ

คล้ายคลึง(Law of Similarity) เป็นการวางหลักการรับรู้ในสิ่งที่คล้ายคลึงกันเพื่อจะได้รู้ว่าสามารถจัดเข้ากลุ่มเดียวกัน กฎแห่งความสมบูรณ์ (Law of Closure) บุคคลสามารถรับรู้สิ่งเร้าที่ยังไม่สมบูรณ์ให้สมบูรณ์ได้หากบุคคลมีประสบการณ์เดิมในสิ่งนั้น

กฎแห่งความต่อเนื่องหากสิ่งเร้ามีความต่อเนื่องกันหรือมีทิศทางไปในทางเดียวกันบุคคลสามารถรับรู้เป็นสิ่งเดียวกันหรือเป็นเหตุเป็นผลกัน กฎแห่งความคงที่หากบุคคลรับรู้ภาพรวมของสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้วจะมีความคงที่ในการรับรู้สิ่งนี้ในลักษณะเดิมแม้ว่าสิ่งเร้าจะได้แปรเปลี่ยนไปในแง่มุมอื่น กฎแห่งการปิดเบือนการรับรู้ของบุคคลอาจเกิดการผิดพลาดขึ้นได้หากสิ่งเร้ามีลักษณะที่ทำให้เกิดการลวงตา

2) การเรียนรู้จากการหยั่งเห็น (Insight) การเรียนรู้จากการหยั่งเห็น (ผลุดรู้) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการพิจารณาปัญหาในภาพรวม และการใช้กระบวนการทางความคิดเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับปัญหาที่เผชิญอยู่ เลวิน (Lewin) ได้อธิบายการเรียนรู้ว่าการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับ “life space” ของแต่ละบุคคลซึ่งประกอบด้วยสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเช่นคนสัตว์สิ่งของสถานที่ และสิ่งแวดล้อมทางจิตวิทยาเช่น แรงขับ(drive) แรงจูงใจ (motivation) เป้าหมาย (goal) และความสนใจ (interest) เป็นต้นเลวินอธิบายว่าพฤติกรรมของคนมีพลัง และทิศทางสิ่งใดที่อยู่ในความสนใจและความต้องการของตนจะมีพลังเป็นบวก สิ่งที่อยู่นอกเหนือจากความสนใจจะมีพลังเป็นลบการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีแรงจูงใจ หรือแรงขับที่จะกระทำให้ไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางที่ตนต้องการต่อไป³⁶

วุฒิชัย จำนง ได้กล่าวบทบาทการปฏิบัติงาน การแสดงบทบาทการปฏิบัติงานของบุคคลจะขึ้นอยู่กับปัจจัย 4 อย่าง

1) ความคาดหวังในบทบาท (Role Expectation) เป็นบทบาทของบุคคลตามความคาดหวังของผู้อื่น หรือเป็นบทบาทที่สถาบัน องค์กร หรือกลุ่มสังคมคาดหวังให้บุคคลปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ ที่บุคคลนั้นครองตำแหน่งอยู่

2) การรับรู้บทบาท (Role Perception) เป็นการรับรู้บทบาทของตนเองว่าควรจะมีบทบาทของตนเองได้ตามการรับรู้ (Perceived Role) ซึ่งเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความต้องการของบุคคลนั้น ทั้งนี้การรับรู้บทบาทและความต้องการของบุคคล ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะพื้นฐานของบุคคลตลอดจนเป้าหมายในชีวิต และค่านิยมของบุคคลที่สวมบทบาทนั้น

3) การยอมรับบทบาทของบุคคล (Role Acceptance) จะเกิดขึ้นเมื่อมีความสอดคล้องกับบทบาทตามความคาดหวังของสังคมและบทบาทที่ตนเองรับรู้อยู่ การยอมรับในบทบาทเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความเข้าใจในบทบาท การสื่อสารระหว่างสังคมและบุคคลนั้น ทั้งนี้เพราะทุกคนไม่ได้ยินดียอมรับบทบาททุกบทบาทเสมอไป แม้ว่าจะถูกคัดเลือกหรือถูกแรงผลักดันจากสังคมให้รับตำแหน่งและบทบาทหน้าที่ปฏิบัติก็ตาม เพราะถ้าหากว่าบทบาทที่ได้รับนั้นทำให้ได้รับผลเสียหาย หรือเสียผลประโยชน์โดยเฉพะอย่างยิ่งถ้าขัดแย้งกับความต้องการหรือค่านิยมของบุคคลนั้น ผู้ครองตำแหน่งอยู่ก็จะพยายามหลีกเลี่ยงบทบาทนั้นไม่ยอมรับบทบาทนั้น

³⁶มารุต พัฒผล รศ.ดร., “ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มการเรียนรู้คิด”, www.curriculumandlearning.com.

4) การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของบุคคล (Role Performance) เป็นบทบาทหน้าที่ที่เจ้าของสถานภาพแสดงจริง (Actual Role) ซึ่งอาจจะเป็นบทบาทที่สังคมคาดหวังหรือเป็นการแสดงบทบาทตามการรับรู้และตามความคาดหวังของตนเอง การที่บุคคลจะปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่เพียงใดขึ้นอยู่กับระดับการยอมรับบทบาทนั้น ๆ ของบุคคลที่ครองตำแหน่งอยู่ ซึ่งเนื่องมาจากความสอดคล้องกับของบทบาทตามความคาดหวังของสังคม และการรับรู้บทบาทของตนเอง³⁷

การฝึกอาชีพ (Vocational / Occupational Training)

การฝึกอาชีพ หมายถึง การให้การศึกษาแก่บุคคล ให้มีความสามารถในการประกอบอาชีพ ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และสัมผัสกับการปฏิบัติงานอาชีพ รวมทั้งการทำงานร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนเกิดความมั่นใจและ เจตคติที่ดีในการทำงาน และการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการดำเนินงานของศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด เป็นไปตามนโยบายของกรุงเทพมหานคร ในการส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการพัฒนาอาชีพและรายได้ โดยการเปิดฝึกอบรมวิชาชีพให้กับประชาชนทั่วไปที่สนใจเพื่อพัฒนาทักษะฝีมือนำไปสู่การประกอบอาชีพได้ เป็นการเพิ่มโอกาสและทางเลือกในการสร้างรายได้ให้กับตนเอง และครอบครัวรวมไปถึงชุมชน สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามแนวเศรษฐกิจแบบพอเพียง

สรุปได้ว่า การเรียนก็เพื่อให้ได้ความรู้และสามารถนำความรู้ในสิ่งที่เรียนนั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ สามารถสร้างเป็นอาชีพได้ ไม่ว่าจะด้านการเรียนหรือการทำงาน ถ้านำหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาใช้ในการเรียนรู้ไม่ว่าจะในทางโลกหรือทางธรรม จะเป็นทางนำไปสู่ความสำเร็จ

2.4 สภาพพื้นที่ทำวิจัย

สถานที่ตั้ง ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ตั้งอยู่เลขที่ 612 ซอยจรัลสนิทวงศ์ 79 ถนน จรัลสนิทวงศ์ แขวงบางพลัด เขตบางพลัด กรุงเทพฯ 10700 โทร. 02 - 4232025 - 6

ความเป็นมา ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ก่อตั้งขึ้นโดยใช้อาคารสำนักงานเขตบางพลัด (หลังเดิม) เป็นสถานที่ฝึกอบรม เดิมสังกัดสำนักพัฒนา ชุมชน กรุงเทพมหานคร ภายหลังได้มีการตัดโอนมาสังกัดสำนักงานเขตตามที่ตั้งของศูนย์ฝึกอาชีพ การดำเนินงานของศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด เป็นไปตามนโยบายของกรุงเทพมหานคร ในการส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการพัฒนาอาชีพและรายได้ โดยการเปิดฝึกอบรมวิชาชีพให้กับประชาชนทั่วไปที่สนใจเพื่อพัฒนาทักษะฝีมือนำไปสู่การประกอบอาชีพได้ เป็นการเพิ่มโอกาสและทางเลือกในการสร้างรายได้ให้กับตนเอง และครอบครัวรวมไปถึงชุมชน สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามแนวเศรษฐกิจแบบพอเพียง

หน้าที่ของศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ตามระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการดำเนินงานสถานศึกษาฝึกอบรมกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2548 กำหนดให้ศูนย์ฝึกอาชีพเป็นสถานศึกษา มีหน้าที่

1. ผลิตแรงงาน
2. พัฒนาฝีมือแรงงาน และยกระดับการศึกษาวิชาชีพ
3. ส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ

³⁷ วุฒิชัย จ่านอง, พฤติกรรมการตัดสินใจ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์), 2532, หน้า 36.

4. ส่งเสริมการมีงานทำ
5. เป็นศูนย์สารสนเทศตลาดแรงงาน
6. เป็นศูนย์วิจัยและพัฒนาการประกอบอาชีพอิสระและตลาดแรงงาน
7. ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
8. ส่งเสริมการบริหาร การจัดการ ผู้ประกอบอาชีพอิสระแก่ชุมชน
9. ให้บริการชุมชนตามนโยบายกรุงเทพมหานคร

การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน แบ่งเป็น

1. หลักสูตรวันจันทร์ – ศุกร์ จำนวน 18 วิชา (เรียนวันละ 4 ชั่วโมง)

1.1 หลักสูตร 80 ชั่วโมง จำนวน 13 วิชา ดังนี้

- 1) วิชาคอมพิวเตอร์ ระดับ 1
- 2) วิชาคอมพิวเตอร์ ระดับ 2
- 3) วิชาการแปรรูปสมุนไพร
- 4) วิชาการสร้างแพทเทิร์น
- 5) วิชาการทำอาหารคาว – การทำอาหารว่าง
- 6) วิชาการทำเบเกอรี่
- 7) วิชาการทำอาหารนานาชาติ
- 8) วิชาการทำพวงมาลัยดอกไม้และบายศรี
- 9) วิชาการทำดอกไม้จากดินไทย
- 10) วิชาการออกแบบเครื่องประดับสตรี
- 11) วิชาการทำเทียนหอมแฟนซี
- 12) วิชาการทำผ้าบาติกและมัดย้อม
- 13) วิชาเทคนิคการชวยผม

1.2 หลักสูตร 160 ชั่วโมง จำนวน 4 วิชา ดังนี้

- 1) วิชาเสริมสวย การทำผมตัดผมหญิง
- 2) วิชาการตัดผมชาย
- 3) วิชาการตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี
- 4) วิชาการเย็บจักรอุตสาหกรรม

1.3 หลักสูตร 150 ชั่วโมง จำนวน 1 วิชา (เรียนวันละ 5 ชั่วโมง)

- 1) วิชาการนวดแผนไทยเพื่อสุขภาพ

2. หลักสูตรวันเสาร์ – อาทิตย์ จำนวน 22 วิชา (เรียนวันละ 5 ชั่วโมง)

2.1 หลักสูตร 80 ชั่วโมง จำนวน 16 วิชา ดังนี้

- 1) วิชาการซ่อมคอมพิวเตอร์
- 2) วิชาคอมพิวเตอร์ ระดับ 1
- 3) วิชาคอมพิวเตอร์ ระดับ 2
- 4) วิชาช่างไฟฟ้า – พันมอเตอร์
- 5) วิชาการแปรรูปสมุนไพร

- 6) วิชาการทำอาหารคาว
- 7) วิชาการทำขนมไทยและอาหารว่าง
- 8) วิชาการทำเบอเกอรี่
- 9) วิชาการจัดดอกไม้สดและการแกะสลักผักผลไม้
- 10) วิชาการทำดอกไม้จากดินไทย
- 11) วิชาการร้อยลูกปัดและถักโครเชต์
- 12) วิชาการเพ้นท์กระจก
- 13) วิชาการทำผ้าบาติกและมัดย้อม
- 14) วิชาการบรรจุภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์
- 15) วิชาช่างซ่อมโทรทัศน์ ติดตั้งกล่องวงจรปิดและสัญญาณดาวเทียม
- 16) วิชาช่างแต่งหน้า

2.2 หลักสูตร 160 ชั่วโมง จำนวน 3 วิชา ดังนี้

1. วิชาเสริมสวย การทำผมตัดผมหญิง
2. วิชาการตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี
3. วิชาการเย็บจักรอุตสาหกรรม

2.3 หลักสูตร 120 ชั่วโมง (เรียนวันเสาร์หรือวันอาทิตย์)

1. วิชาตัดผมชาย
2. วิชาการจัดตกแต่งด้วยดอกไม้แห้งและดอกไม้สด

2.4 หลักสูตร 150 ชั่วโมง

1. วิชาการนวดแผนไทยเพื่อสุขภาพ
2. วิชาการนวดเท้าแผนไทยเพื่อสุขภาพ

หลักเกณฑ์การรับสมัครและเปิดฝีกอบรม

- ประชาสัมพันธ์และเปิดรับสมัครผู้สนใจเข้ารับการฝีกอบรมล่วงหน้า 1 เดือน
- ผู้สมัครต้องมีสัญชาติไทย อายุ 14 ปี ขึ้นไป
- ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม มีผู้สมัครเรียนไม่ต่ำกว่า 15 คน
- ประเภทวิชาคหกรรมและศิลปกรรม มีผู้สมัครเรียนไม่ต่ำกว่า 20 คน
- ประเภทวิชาพาณิชยกรรม มีผู้สมัครเรียนไม่ต่ำกว่า 25 คน
- จำนวนนักเรียนแต่ละรุ่นประมาณ 300 - 400 คน
- เมื่อผ่านเกณฑ์การทดสอบจะได้รับวุฒิปัตร์จากผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร³⁸

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิชญาภา เมธีวรฉัตร ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท 4 : กรณีศึกษาโรงเรียนศรีรังษีวิทยา จังหวัดนครสวรรค์ ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนศรีรังษีวิทยา จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า บุคลากรมี

³⁸ศูนย์ฝีกอาชีพบางพลัด, <https://m.facebook.com/bp.training>

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนศรีรังสรรค์วิทยา โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ใน ระดับมาก ที่มีเพศต่างกัน อายุต่างกัน ระดับการศึกษาต่างกัน และตำแหน่งต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนศรีรังสรรค์วิทยา จังหวัด นครสวรรค์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง ไม่แตกต่างกัน แนวทางการ ประยุกต์ใช้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนศรีรังสรรค์วิทยา จังหวัด นครสวรรค์ บุคลากรนั้นต้องยึดในหลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งจะส่งผลให้เป็นผู้ที่มีความรัก ความพึงพอใจในงาน ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติงานด้วยความเอาใจใส่ฝักใฝ่ ในงาน และมีการตรวจสอบความสำเร็จในงานอยู่เสมอ ผลก็คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะมี ประสิทธิภาพมากขึ้นนั้น ขึ้นอยู่กับผู้บริหารและตัวบุคลากรเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญที่จะนำไปสู่ ความสำเร็จได้ในอนาคต³⁹

วนิตย์ ไหมสุวรรณ ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การนำหลักอิทธิบาทธรรมไปใช้ในการศึกษาของ นักเรียนวิทยาลัยการอาชีพเวียงสระ อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผลจากการศึกษาวิจัย พบว่าการนำหลักอิทธิบาทธรรมไปใช้ในการศึกษาของนักเรียนวิทยาลัยการอาชีพเวียงสระ อำเภอ เวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ตามตัวแปรอิสระเมื่อจำแนกตามเพศ ชั้นปี เกรดเฉลี่ย และอาชีพบิดา มารดา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้าน วิริยะ มีความเพียรพยายามขยันในการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านจิตตะ ความตั้งใจ ใจ รับรู้ในการศึกษา ความเอาใจใส่ฝักใฝ่ในการศึกษา และด้านฉันทะ ความพึงพอใจใฝ่ใจรักชอบใน การศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผลการนำหลักอิทธิบาทธรรมไปใช้ในการศึกษาของนักเรียนวิทยาลัยการ อาชีพเวียงสระ อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามชั้นปี เกรดเฉลี่ย และอาชีพบิดามารดา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนเพศ อาชีพบิดามารดา ไม่แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการนำหลักอิทธิบาท ธรรมไปใช้ในการศึกษา ของนักเรียนวิทยาลัยการอาชีพเวียงสระ อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปัญหาพบว่านักเรียนบางส่วนไม่ค่อยพอใจต่อบรรยากาศในชั้นเรียน และไม่พอใจในวิชาที่เรียน เท่าที่ควร ได้เสนอแนวทางแก้ไข คือ วิทยาลัยควรสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้น่าเรียนรู้ และ ส่งเสริมให้ครูมีการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่ยากให้น่าสนใจขึ้น⁴⁰

พระมหาทองมี สุทธิจิตโต (สะพานหล้า) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติงานของ พนักงานการไฟฟ้านครหลวง ตามหลักอิทธิบาท 4 กรณีศึกษาการไฟฟ้านครหลวง เขตวัดเลียบ กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานของพนักงานการไฟฟ้านครหลวง ตามหลักอิทธิ บาท 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และพนักงานของการไฟฟ้านครหลวงเขตวัดเลียบ กรุงเทพมหานคร ที่ระดับการศึกษาและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมทั้ง

³⁹วิชญาภา เมธีวรฉัตร, “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท 4 : กรณีศึกษาโรงเรียนศรีรังสรรค์ วิทยา จังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย), 2553, หน้า 143.

⁴⁰วนิตย์ ไหมสุวรรณ, “การนำหลักอิทธิบาทธรรมไปใช้ในการศึกษาของนักเรียนวิทยาลัยการอาชีพเวียง สระ อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), 2553, หน้า 108.

ด้านฉันทะ, วิริยะ, จิตตะ และ วิมังสา ทั้ง 4 ด้านนี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พิจารณาเป็นรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา พบว่าผู้มีรายได้น้อยมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 น้อยกว่าผู้มีรายได้สูงกว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05⁴¹

ไพบุลย์ ตั้งใจ ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานตามหลักอิทธิบาท 4 : กรณีศึกษา บริษัท แอมพาส อินดัสตรี จำกัด จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการศึกษาพบว่า พนักงานบริษัท แอมพาส อินดัสตรี จำกัด มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านฉันทะ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา อยู่ในระดับมาก เปรียบเทียบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของพนักงานบริษัท แอมพาส อินดัสตรี จำกัด ตามหลักอิทธิบาท 4 จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และประสบการณ์ พนักงานบริษัท แอมพาส อินดัสตรี จำกัด มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ที่มีเพศต่างกัน ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาแยกด้านต่าง ๆ พบว่า เพศต่างกันมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 แตกต่างกันในด้านฉันทะ ด้านวิริยะ และด้านจิตตะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระดับ .05 และด้านวิมังสา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระดับ .01 เพศชายมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ตามหลักอิทธิบาท 4 ในด้านฉันทะและจิตตะ มีมากกว่าเพศหญิง ส่วนเพศหญิงมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ตามหลักอิทธิบาท 4 ในด้านวิริยะ และด้านวิมังสา ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานตามหลักอิทธิบาท 4 ที่มีอายุต่างกันมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมไม่แตกต่างกัน ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานตามหลักอิทธิบาท 4 ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีประสิทธิภาพในการทำงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของพนักงานตามหลักอิทธิบาท 4 มีรายได้ต่างกันมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้⁴²

พระสุทัศน์ สุทสโน (วงศ์สถาน) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียน โรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการศึกษาพบว่า การนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียน โรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนั้นอาจกล่าวได้ว่า อิทธิบาท 4 คือ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่ง 4 อย่าง ได้แก่ ฉันทะ (ความพอใจ คือ ต้องการที่จะทำ มีความใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ) วิริยะ (ความเพียร คือ ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม มีความอดทน ไม่ท้อถอย) จิตตะ (ความคิดพิจารณา คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำงานปฏิบัติสิ่งนั้นด้วยความคิดที่เอาใจฝักใฝ่ ไม่ปล่อยจิตใจให้ฟุ้งซ่านจิตใจเลื่อนลอย) และวิมังสา

⁴¹พระมหาทองมี สุทธิจิตโต (สะพานหล้า), “การปฏิบัติงานของพนักงานการไฟฟ้านครหลวงตามหลักอิทธิบาท 4 กรณีศึกษาการไฟฟ้านครหลวง เขตวัดเลียบ กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), 2554, หน้า 171.

⁴²ไพบุลย์ ตั้งใจ, “ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานตามหลักอิทธิบาท 4 : กรณีศึกษา บริษัท แอมพาส อินดัสตรี จำกัด จังหวัดสมุทรปราการ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), 2554, หน้า 156.

(ความไตร่ตรอง คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ มีการวางแผน การวัดผล และคิดค้นวิธีการแก้ไขปรับปรุง) นักเรียนโรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีการนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียน เพราะนักเรียนมีทัศนคติที่คล้ายคลึงกันว่าในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นแล้วเป้าหมายที่ตั้งใจไว้ คือการประสบผลสำเร็จในสิ่งที่ทำนั้นจะต้องเริ่มที่ฉันทะให้เกิดขึ้นในใจของตน จากนั้นต้องใช้วิริยะ คือ ความเพียรพยายาม มีความขยันพยายามไม่ท้อถอยในการทำงาน มีความพยายามทำสิ่งนั้นจนสุดความสามารถ เพื่อที่จะให้งานหรือสิ่งที่จะทำให้สำเร็จหากเกิดมีปัญหา หรือเกิดมีอุปสรรคต่าง ๆ เกิดขึ้น ก็จะใช้วิมังสา คือ มีการไตร่ตรองพิจารณาคิดหาเหตุผลในปัญหาที่เกิดขึ้น มีการวิเคราะห์ถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมีอะไรหาสาเหตุและจึงได้ทำให้นำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนโรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก⁴³

รจิต สิทธิศาสตร์สกุล ได้ทำการศึกษารื่อง “การประยุกต์ใช้พุทธปรัชญาของนักธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูป : ศึกษาเฉพาะกรณี เดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ กรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาพบว่า นักธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูป เดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ มีการประยุกต์ใช้พุทธปรัชญา โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูป เดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ มีการประยุกต์ใช้ ด้านฉันทะ ความพอใจในการทำงาน ด้านวิริยะ ความเพียรพยายามในการทำงาน ด้านจิตตะ ความเอาใจฝักใฝ่ในการทำงาน และด้านวิมังสา ความพิจารณาไตร่ตรองในการทำงาน อยู่ในระดับมาก จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา และสถานภาพ มีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 โดยรวม 4 ด้านไม่แตกต่างกัน แต่ผู้ที่มีอายุ และสถานภาพครอบครัวต่างกัน มีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 โดยรวม 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05⁴⁴

พระทวัฒน์ชัย ธมมธโช (ถั่วเถื่อน) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้อิทธิบาทธรรม 4 ประการในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผลการศึกษาวิจัย พบว่า บุคลากรในโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการใช้อิทธิบาทธรรมในการปฏิบัติหน้าที่โรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าบุคลากรมีการใช้อิทธิบาทธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ตามลำดับดังนี้ คือ ด้านวิมังสา ความพิจารณาไตร่ตรองในการทำงาน ด้านฉันทะ ความพึงพอใจใฝ่ใจรักชอบในการทำงาน ด้านจิตตะ ความตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ ความเอาใจฝักใฝ่ในการทำงาน และด้านวิริยะ ความเพียรพยายามขยันในการทำงาน เมื่อจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง มีการใช้อิทธิบาทธรรมในการปฏิบัติหน้าที่โรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยรวม 4 ด้านไม่แตกต่างกัน แต่บุคลากรที่มีเพศ และรายได้ต่อเดือน

⁴³พระสุทัศน์ สุทสฺสโน (วงศ์สถาน), “การนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนโรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), 2555, หน้า 129.

⁴⁴รจิต สิทธิศาสตร์สกุล, “การประยุกต์ใช้พุทธปรัชญาของนักธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูป : ศึกษาเฉพาะกรณี เดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), 2555, หน้า 201.

ต่างกัน มีการใช้อิทธิบาทธรรมในการปฏิบัติหน้าที่โรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวม 4 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05⁴⁵

นิพนธ์ โอภาษี ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบล ห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า 1. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท 1 ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.43) เมื่อพิจารณา รายละเอียดแต่ละด้าน คือ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้าน วิมังสา พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์อยู่ในระดับมากทุกด้าน 2. การเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของประชาชน ต่อ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์โดยจำแนกตามปัจจัย ส่วนบุคคลพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อการบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3.ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท 4 ของ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์พบว่าส่วนใหญ่เกิดจาก ผู้บริหารขององค์กร ที่ใช้อำนาจการตัดสินใจฝ่ายเดียว และไม่หาข้อมูลปัญหาของท้องถิ่นมาจัดทำฐานข้อมูลเพื่อจัดทำแผนงาน และขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน⁴⁶

พระธีรวัต จรณธมโม (คณิศรพิชัย) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรเพื่อการบริหารจัดการ อบต. อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก” ผลการวิจัยพบว่ามี การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เหมือนกัน ดังนี้ ด้านการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากร เพื่อการบริหารจัดการ อบต. อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน คือ ด้าน ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา พบว่า การประยุกต์ใช้ หลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรเพื่อการบริหาร จัดการ อบต.ในอำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก อยู่ใน ระดับมากทุกด้าน ด้านผลการเปรียบเทียบ การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อการบริหารจัดการ อบต. อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก โดยจำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า บุคลากรที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และรายได้ต่อเดือน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ ระดับ 0.5 ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ด้านปัญหาและอุปสรรคในการประยุกต์ใช้หลัก อิทธิบาท 4 พบว่ามีปัญหาและอุปสรรค คือ การทำงานในบางครั้งผู้บังคับบัญชาจะไม่ฟังข้อเสนอของ บุคลากร บุคลากรขาดการพัฒนา บุคลากรควรเอาใจใส่ในหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมาย อีกทั้ง บุคลากรบางส่วนไม่ค่อยใช้ปัญญา พิจารณาใคร่ครวญหาเหตุผล ดังนั้น จึงทำให้การประยุกต์ใช้หลัก

⁴⁵พระทศชัย ธรรมธโช (ถั่วเถื่อน) , “การใช้อิทธิบาทธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร โรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี”, วิทยานิพนธ์ศาสนาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2556, หน้า 172.

⁴⁶นิพนธ์ โอภาษี, “การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), 2557, หน้า 122.

อิทธิบาท 4 ภายในองค์กรไม่เป็นไป ตามวัตถุประสงค์เท่าที่ควร ข้อเสนอแนะมีดังนี้ 4. ด้านฉันทะ บุคลากรที่ปฏิบัติงานควรมีการยอมรับ ในการติชม ของผู้มาใช้บริการว่าดีหรือไม่ดีควรปรับปรุงในด้านใดบ้าง อีกทั้งพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ของ ตัวเองสุดอย่างความสามารถ 2. ด้านวิริยะ บุคลากรควรมีความพยายามในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายอย่างเร่งด่วน พร้อมทั้งอุทิศเวลาเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม 3. ด้านจิตตะ เมื่อมอบหมาย งานต่างๆแล้ว บุคลากรควรเอาใจใส่ในงานนั้น เพื่อเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงานและผู้มาติดต่อกัน 4. ด้านวิมังสา การทำงานทุกครั้งนั้นมักมีอุปสรรค นานาประการ เพราะฉะนั้น บุคลากรควรปรับปรุง ให้เข้ากับสถานการณ์อยู่เสมอ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม เพื่อประสานร่วมกันในการปฏิบัติงาน⁴⁷

พระครูถาวรสิทธิการ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในกระบวนการแปรรูปกล้วยของชุมชนบ้านไทรย้อย อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่” ผลการวิจัยพบว่าการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในกระบวนการแปรรูปกล้วยของชุมชนบ้านไทรย้อย อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.5 ซึ่งชี้ให้เห็นว่ามีความพอใจ ความรักต่ออาชีพการแปรรูปกล้วย มีความเพียรขยันในการทำงาน มีความมุ่งมั่น มีจิตใจ แน่วแน่ต่อปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทำให้เป็นผู้ที่รู้จักคิดวิเคราะห์ เข้าใจในกระบวนการแปรรูปกล้วย และสามารถหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ผลการวิจัยเป็นรายด้าน ด้านฉันทะ พบว่า กระบวนการแปรรูปกล้วยของชุมชนบ้านไทรย้อย อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) ซึ่งชี้ให้เห็นว่ามีความพอใจ ความรัก ความเต็มใจและมีความผูกพันในอาชีพนี้ ซึ่งได้รับการสืบทอดวิธีการแปรรูปกล้วยมาจาก ปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ ได้ทุ่มเทความสามารถเพื่อให้งานที่ทำออกมาดี ที่สุด ด้วยความรัก ด้านวิริยะ พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) ซึ่งชี้ให้เห็นว่ามีความขยันหมั่นเพียรในการทำอาชีพ ไม่ท้อในการทำงาน ด้านจิตตะ พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) ซึ่งชี้ให้เห็นว่ามีการเอาใจใส่และให้ใจจดจ่ออยู่กับงานที่ทำ มีความตั้งใจจริงจึงในอาชีพ ด้านวิมังสา พบว่ากระบวนการแปรรูปกล้วยของชุมชนบ้านไทรย้อย อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$) ซึ่งชี้ให้เห็นว่ามีการพิจารณาไตร่ตรองในงานที่ทำและปรับปรุงให้ดีขึ้น ข้อเสนอแนะ เปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มแปรรูปกล้วยได้เสนอความต้องการและปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น และแสดงความคิดเห็นในการบริหารและการพัฒนาให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น⁴⁸

งานวิจัยที่ผู้วิจัยนำมาเสนอนี้ล้วนมีความเกี่ยวข้องกับการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการทำงาน และเกี่ยวข้องกับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดสรุปได้ว่าการจะเรียนให้สำเร็จได้นั้น ด้านฉันทะนั้นจะต้องมีความรัก ความชอบ ความสนใจในการเรียน มีความภูมิใจในวิชาที่เรียน มีความตั้งใจเรียน เรียนอย่างมีความสุข มุ่งหวังให้การเรียนสำเร็จ ในด้านวิริยะ มีความเพียร และความพยายามในการเรียนด้วยความขยันและอดทน มีความกระตือรือร้นเรียน

⁴⁷พระธีรวัต จรณธมโม (คณิงทรัพย์), “การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรเพื่อการ บริหารจัดการ อบต. อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย), 2560, หน้า 121.

⁴⁸พระครูถาวรสิทธิการ, “การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในกระบวนการแปรรูปกล้วยของชุมชนบ้านไทรย้อย อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่), 2561, หน้า 162.

เต็มที่ให้สำเร็จเต็มกำลังความสามารถ ด้านจิตตะ มีความเอาใจใส่ในการเรียนเรียนอย่างมีสมาธิ มีความรับผิดชอบไม่ทอดทิ้งการเรียน มีความเข้าใจในวิชาที่เรียน เตรียมพร้อมสำหรับการเรียน ด้านวิมังสา มีความหมั่นใช้ปัญญาไตร่ตรองในการเรียนเสมอ ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการวางแผนการเรียน ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการเรียนให้ดียิ่งขึ้น ประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนอยู่เสมอ จะมีผลทำให้นักเรียนศุขย์ฝึกอาชีพบางพลัด บรรลุวัตถุประสงค์ประสบผลสำเร็จในการเรียนตามแผนที่วางไว้โดยง่าย

2.6 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้หลักอภิปาถ 4 ในการเรียนของนักเรียนศุขย์ฝึกอาชีพบางพลัด” จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์หลักอภิปาถ 4 ไปใช้ในการเรียนของนักเรียนศุขย์ฝึกอาชีพบางพลัด ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางครอบครัว รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้นำแนวคิดของ พระชินกร สุจิตโต(ทองดี) กล่าวถึงการประยุกต์ใช้หลักอภิปาถ 4 ในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา⁴⁹ อธิบายถึงการปฏิบัติตามหลักอภิปาถ 4 แนวคิดของ อุมารินทร์ ประชุมชน กล่าวถึง การปฏิบัติตามหลักอภิปาถ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1-3 โรงเรียนมัธยมสัมมาชีวศิลป์ บางพระ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี⁵⁰ กล่าวแนวทางถึงการใช้ปฏิบัติตามหลักอภิปาถ 4 มากำหนดเป็นสี่ด้าน ได้แก่ ด้านการใช้ปฏิบัติตามหลักฉันทะ ด้านการใช้ปฏิบัติตามหลักวิริยะ ด้านการใช้ปฏิบัติตามหลักจิตตะ ด้านการใช้ปฏิบัติตามหลักวิมังสา และนำแนวคิดของพระพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต)⁵¹ กล่าวถึง หลักอภิปาถ 4 คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา นำมาใช้ ซึ่งสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยได้ดังนี้

⁴⁹พระชินกร สุจิตโต(ทองดี), “การประยุกต์ใช้หลักอภิปาถ 4 ในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย), 2561, หน้า 175.

⁵⁰อุมารินทร์ ประชุมชน, “การปฏิบัติตามหลักอภิปาถ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1-3 โรงเรียนมัธยมสัมมาชีวศิลป์ บางพระ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย), 2556, หน้า 117.

⁵¹พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*, อ่างแล้ว, หน้า186-187.

ตัวแปรอิสระ

(Independent Variables)

ปัจจัยส่วนบุคคล

- 1) เพศ
- 2) อายุ
- 3) ระดับการศึกษา
- 4) สถานภาพครอบครัว
- 5) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

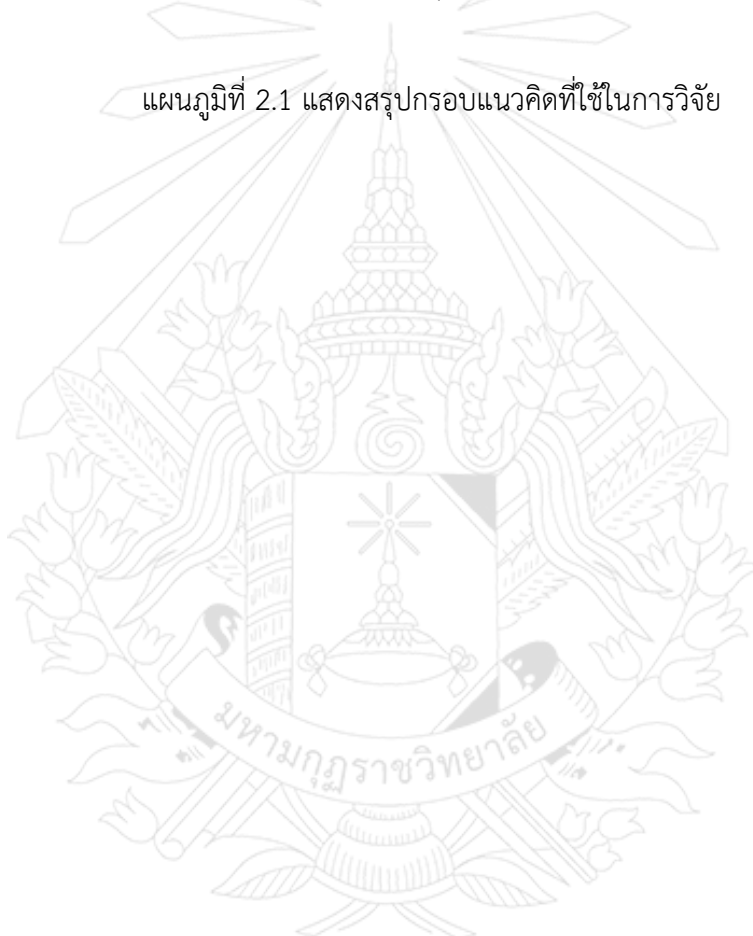
ตัวแปรตาม

(Dependent Variables)

การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียน
ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด

- 1) ฉันทะ (ความพอใจในการเรียน)
- 2) วิริยะ (ความเพียรในการเรียน)
- 3) จิตตะ (ความเอาใจใส่ในการเรียน)
- 4) วิมังสา (ความพิจารณาไตร่ตรองในการเรียน)

แผนภูมิที่ 2.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด” นี้ ใช้กระบวนการศึกษาหรือระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้แบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (In-depth Interview) เพื่อการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจาก พระไตรปิฎก หนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนและตามประเด็น ดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.8 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

- 3.1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำนวน 400 คน
- 3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำนวน 196 คน โดยวิธีการเปิดตารางของกลุ่มตัวอย่างของ เครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan)¹ และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก (Lottery Method)
- 3.1.3 ประชากรที่สัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด และเจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด รวมจำนวน 5 ท่าน

¹ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, พิมพ์ครั้งที่ 10, (นนทบุรี : บริษัท เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด, 2552), หน้า 49.

3.2 เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการโดยวิธีการเปิดตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ เครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) จากนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำนวน 400 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 196 คน ใช้ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยวิธีการจับฉลากอย่างไม่ทดแทนตามรายชื่อผู้ปฏิบัติงาน ที่ปรากฏในบัญชีเรียกชื่อได้ตามจำนวนที่กำหนดไว้

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 แบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมากำหนดเป็นกรอบ ปัจจัยให้ครอบคลุมกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

2) สร้างแบบสอบถามตามหลักการสร้างแบบสอบถามตามกรอบปัจจัยที่กำหนดไว้ในข้อ 3.3.1 ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามมีคำตอบให้เลือก (Check List) โดยสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล มีลักษณะเป็นแบบปลายปิดให้เลือกตอบจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาสถานภาพทางครอบครัว และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการ ของลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักอภินิหาร 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ตามทัศนะของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ซึ่งเป็นหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ได้แก่ 1) ฉันทะ 2) วิริยะ 3) จิตตะ และ 4) วิมังสา โดยให้ผู้ตอบเลือกตามระดับการนำไปใช้ปฏิบัติของตน จำนวนค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีกฎเกณฑ์การให้คะแนน² ดังนี้

5 หมายถึง มีการใช้เรียนมากที่สุด

4 หมายถึง มีการใช้เรียนมาก

3 หมายถึง มีการใช้เรียนปานกลาง

2 หมายถึง มีการใช้เรียนน้อย

1 หมายถึง มีการใช้เรียนน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Opened End) เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักอภินิหาร 4 ของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด

3.3.2 แบบสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ที่เป็นแบบสัมภาษณ์ (Interview form) จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Interviews) แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

²บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ 6, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, 2536), หน้า 100.

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.4.1 แบบสอบถาม

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาจากตำรา เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักอิทธิบาท 4 ในการเรียน เพื่อนำมาใช้ในการจัดทำแบบสอบถาม

2) กำหนดกรอบแนวคิดและเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย นำมาใช้เป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม ทั้งชนิดปลายปิดและปลายเปิด

3) ดำเนินการนำร่างแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาทำการตรวจ วิจารณ์ แก้ไข เสนอแนะ ปรับปรุง เพื่อความเหมาะสมและความถูกต้องของแบบสอบถาม

4) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามข้อ 3) เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจ สอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความครอบคลุมของเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วยจำนวน 5 ท่าน ดังนี้

1. พระศรีวินยาภรณ์, ดร.

ตำแหน่ง

ประธานกรรมการหลักสูตรศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต
คณะนิติบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

2. รศ.ดร.สุวิญ รักษ์สัตย์

ตำแหน่ง

ประธานกรรมการหลักสูตรศาสนศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

3. ดร.สุมานพ ศิวรัตน์

ตำแหน่ง

อาจารย์ สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

4. ดร.ศรัณย์ มะกรุดอินทร์

ตำแหน่ง

อาจารย์ สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

5. ดร.กฤตสุขชิน พลเสน

ตำแหน่ง

อาจารย์ สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

5) นำเครื่องมือวิจัยที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดที่เหลือจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์

แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .937

6) นำเครื่องมือดำเนินการเสนอต่อกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์แบบสอบถาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.4.2 แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

- 1) ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) นำมูลที่ได้มาประมวลเป็นองค์ความรู้เพื่อกำหนดโครงสร้างของ แบบสัมภาษณ์ และสร้างแบบสัมภาษณ์ตามขอบเขตของเนื้อหาที่กำหนด
- 3) นำแบบสัมภาษณ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ โดยมีผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข
- 4) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ แล้วนำมาเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมเพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อ สัมภาษณ์กับจุดประสงค์โดยวิธีการหาค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objection Congruence : IOC) มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้
 - + 1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความแน่ใจถี่ถ้วน ข้อสัมภาษณ์สอดคล้องกับจุดประสงค์
 - 0 เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความไม่แน่ใจถี่ถ้วน ข้อสัมภาษณ์สอดคล้องกับจุดประสงค์
 - 1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความแน่ใจถี่ถ้วน ข้อสัมภาษณ์ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
- 5) การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสัมภาษณ์กับจุดประสงค์โดยใช้สูตร IOC³ เพื่อหาผลรวมของคะแนน ในแต่ละข้อของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยเพื่อดูค่าดัชนีความสอดคล้อง ถ้าข้อใด มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกัน ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00
- 6) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้

3.5.1 ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ราชวิทยาลัย นำเรียนผู้อำนวยการศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

3.5.2 ผู้วิจัยใช้การแจกแบบสอบถามให้แก่นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยแจกแบบสอบถามจำนวน 196 ฉบับ ในช่วงระหว่างวันที่ 4 เมษายน พ.ศ.2564 ผู้วิจัยได้รับ แบบสอบถามคืนมาจำนวน 196 ฉบับ ของแบบสอบถามทั้งหมด จึงได้ดำเนินการ ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

³สมนึก ภัททิยธนี, *การวัดผลการศึกษา*, (กาฬสินธุ์ : ประสารการพิมพ์, 2549), หน้า 166-167.

3.5.3 การเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

1) ขั้นตอนเตรียมการสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังนี้ ผู้วิจัยกำหนดวัน เวลา สถานที่ ที่จะสัมภาษณ์ พร้อมแจ้งรายละเอียดให้ผู้เกี่ยวข้องทราบล่วงหน้า

2) ขั้นตอนการสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังนี้

(1) ดำเนินการสัมภาษณ์ โดยเดินทางไปยังสถานที่นัดหมายตามวัน เวลา สถานที่ที่นัดหมายไว้ แนะนำตนเอง แจ้งวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ ขออนุญาตสัมภาษณ์ ทำการสัมภาษณ์จนแล้วเสร็จ และกล่าวขอบคุณ

(2) จัดเก็บข้อมูลที่เป็นแบบสัมภาษณ์ เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ โดยตอนที่ 1 หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ตอนที่ 2 และ ตอนที่ 3 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วนำเสนอ แบบพรรณนาความ

3.6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

1) นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ทุกฉบับ
 2) นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้แล้วมาดำเนินการให้คะแนนตามเกณฑ์
 3) นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
 4) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

5) วิเคราะห์ข้อมูลระดับการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย \bar{X} ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งโดยรวมและรายข้อ โดยกำหนดการวัดค่าตัวแปร ซึ่งเป็นการแปล ความหมายค่าเฉลี่ยของแบบสอบถาม โดยใช้หลักทางคณิตศาสตร์ 0.51 ขึ้นไปปัดเป็นเลขจำนวนเต็ม เกณฑ์ที่ใช้เป็นดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายถึง มีการใช้อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50 หมายถึง มีการใช้อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายถึง มีการใช้อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายถึง มีการใช้อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.50 หมายถึง มีการใช้อยู่ในระดับน้อยที่สุด

6) วิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียน ของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด โดยการแจกแจง ความถี่ (Frequency) นำเสนอผลการวิจัยโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องนี้ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อบรรยายข้อมูลทั่วไป

1. ค่าเฉลี่ยพื้นฐาน

1.1 คะแนนเฉลี่ย ใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ \bar{x} แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

S.D. แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวอย่างยกกำลังสอง

n แทน จำนวนนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด

1.3 การทดสอบสมมติฐาน (t-test)⁴

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{S_p^2 \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}}$$

⁴พวงรัตน์ ทวีรัตน์, *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์(ฉบับปรับปรุงใหม่ ล่าสุด)*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2543), หน้า 183.

เมื่อ $t =$ ค่าที - เทสต์ (*t- test Independent*) โดยที่

$$Df = n_1 + n_2 -$$

$\bar{x}_1, \bar{x}_2 =$ ค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

$S_1^2, S_2^2 =$ ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

$n_1, n_2 =$ จำนวนคะแนนของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

1.4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ONE WAY ANOVA) หรือ (F-test) ใช้วิเคราะห์ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม โดยใช้สูตร⁵

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

F = อัตราส่วนของความแปรปรวน

$MS_b =$ ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

$MS_w =$ ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

เมื่อพบคู่แตกต่างเป็นรายคู่ จะใช้วิธีของ L.S.D. (Least Significant Difference) โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ส่วนข้อเสนอแนะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

⁵นิภา เมธาวีชัย, *วิทยาการวิจัย*, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, 2553), หน้า 110.

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด” การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยเสนอข้อมูลตามลำดับขั้นดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด
- 4.3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย
- 4.4 การสัมภาษณ์ สังเกตการณ์และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ทางสถิติดังต่อไปนี้คือ

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที (t-test) ทดสอบกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม
F	แทน	ค่าสถิติเอฟ (F-test) ทดสอบกลุ่มตัวอย่างมากกว่าสองกลุ่ม
Sig	แทน	ค่าระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ
SS	แทน	ผลรวมกำลังสองของคะแนน
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสองของคะแนน
f	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
*	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล โดยแบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด
- ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำแนกตาม เพศ อายุ อยุ่ งาน ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนต่างกัน

ตอนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพ บางพลัดที่มี เพศ อายุ อายุนาน ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนต่างกัน

ตอนที่ 5 ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด

ตอนที่ 6 การสัมภาษณ์ สังเกตการณ์และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการใช้ อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	42	21.4
หญิง	154	78.6
รวม	196	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศหญิงจำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 78.6 และเป็นเพศชาย จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 21.4

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	15	7.7
20 – 30 ปี	34	17.3
31 – 40 ปี	45	23.0
41 – 50 ปี	40	20.3
51 – 60 ปี	45	23.0
มากกว่า 60 ปี	17	8.7
รวม	196	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0 และมีอายุ 51-60 ปี จำนวน 45 คน

คิดเป็นร้อยละ 23.0 อายุ 41–50 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 20.3 อายุ 20-30 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 17.3 อายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 8.7 อายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
มัธยม	16	8.2
ปวช. - ปวส.	50	25.5
ปริญญาตรี	120	61.2
สูงกว่าปริญญาตรี	10	5.1
รวม	196	100.00

จากตารางที่ 4.3 พบว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 61.2 ระดับการศึกษาปวช.-ปวส. จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 ระดับการศึกษามัธยม จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 8.2 ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 5.1 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพทางครอบครัว

สถานภาพทางครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
โสด	49	25.0
สมรส	102	52.0
หม้าย/หย่าร้าง	45	23.0
รวม	196	100.00

จากตารางที่ 4.4 พบว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีสถานภาพทางครอบครัวสมรส จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0 สถานภาพทางครอบครัวโสด จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 สถานภาพทางครอบครัวหม้าย/หย่าร้าง จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	15	7.7
10,000 – 20,000 บาท	71	36.2
20,001 – 30,000 บาท	72	36.7
สูงกว่า 30,000 บาท	38	19.4
รวม	196	100.00

จากตารางที่ 4.5 พบว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 36.2 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่า 30,000 บาท จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 19.4 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้อธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการใช้อธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด โดยรวมทั้ง 4 ด้าน

ปัจจัยส่วนบุคคล	ระดับการใช้อธิบาท 4		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านฉันทะ	4.00	.25	มาก
ด้านวิริยะ	3.85	.31	มาก
ด้านจิตตะ	3.89	.24	มาก
ด้านวิมังสา	3.88	.23	มาก
รวม	3.89	.26	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีการใช้อธิบาท 4 ในการเรียน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าเรียงลำดับจากที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ การใช้อธิบาท 4 ด้านฉันทะ การใช้อธิบาท 4 ด้านจิตตะ การใช้อธิบาท 4 ด้านวิมังสา การใช้อธิบาท 4 ด้านวิริยะ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ด้านฉันทะ

การใช้อิทธิบาท 4 ด้านฉันทะ	ระดับการใช้อิทธิบาท 4		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. มีใจรักเรียนและฝึกฝนวิชาที่เรียนอยู่	4.14	.35	มาก
2. มีความพอใจในการเรียนไม่ท้อแท้เบื่อหน่าย	4.05	.40	มาก
3. มีความภูมิใจในวิชาที่เรียน	4.15	.46	มาก
4. เรียนอย่างมีความสุขไม่ขาดเรียน	3.82	.52	มาก
5. ทุ่มเทให้การเรียนสำเร็จและดียิ่งขึ้น	4.10	.40	มาก
6. เมื่อมีผู้กล่าวถึงศูนย์ฝึกอาชีพในทางไม่ดีก็รีบชี้แจงแก้ในทันที	3.99	.41	มาก
7. มีความพอใจที่จะเรียนในศูนย์ฝึกอาชีพนี้	4.02	.30	มาก
8. มีความภูมิใจที่จะบอกผู้อื่นว่าเป็นศิษย์ของศูนย์ฝึกอาชีพนี้	4.06	.34	มาก
9. มีความพอใจในเพื่อนที่เรียนร่วมกัน	4.00	.60	มาก
10. แม้ว่าผู้อื่นชักชวนให้ไปเรียนที่ศูนย์ฝึกอาชีพอื่นที่ผู้อื่นนิยมก็ยังไม่เลือกเรียนที่ศูนย์ฝึกอาชีพนี้ไม่เปลี่ยน	3.71	.48	มาก
11. รักพอใจในการเรียนฝึกอาชีพ	4.07	.53	มาก
12. บรรารณจะเรียนภาคทฤษฎีและปฏิบัติให้สำเร็จ	4.04	.34	มาก
13. รู้สึกสบายใจขณะเรียนภาคทฤษฎีและปฏิบัติ	3.92	.38	มาก
รวม	4.00	.25	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียน ด้านฉันทะโดยรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดคือ ข้อ 3 ที่ว่า “มีความภูมิใจในวิชาที่เรียน” รองลงมาคือข้อ 1 ที่ว่า “มีใจรักเรียนและฝึกฝนวิชาที่เรียนอยู่” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 10 ที่ว่า “แม้ว่าผู้อื่นชักชวนให้ไปเรียนที่ศูนย์ฝึกอาชีพอื่นที่ผู้อื่นนิยมก็ยังไม่เลือกเรียนที่ศูนย์ฝึกอาชีพนี้ไม่เปลี่ยน”

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการใช้อิทธิบาท 4 ใน การเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ด้านวิริยะ

การใช้อิทธิบาท 4 ด้านวิริยะ	ระดับการใช้อิทธิบาท 4		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. มีความพากเพียรในการเรียน	4.14	.35	มาก
2. มีความตรงเวลาและเรียนอย่างเต็มกำลัง	3.91	.53	มาก
3. มีความเพียรขยันมีความรับผิดชอบต่อการเรียน	4.10	.36	มาก
4. กระตือรือร้นในการเรียนเสมอ	3.93	.42	มาก
5. มีความเพียรเรียนต่อเพื่อให้สำเร็จแม้เรียนยาก	3.97	.34	มาก
6. ฝึกฝนวิชาที่เรียนมาเป็นประจำสม่ำเสมอ	3.78	.47	มาก
7. พยายามทำงานส่งครูให้เสร็จทันเวลาที่กำหนด	4.01	.51	มาก
8. มีความมุ่งมั่นในการเรียนค้นคว้าเพิ่มเติมจากบทเรียน	3.85	.53	มาก
9. มีความขยันทบทวนบทเรียนทุกครั้งที่มีเวลาว่าง	3.56	.53	มาก
10. เมื่อครูมอบหมายงานรีบปฏิบัติทันที	3.94	.42	มาก
11. งานที่ครูมอบหมายให้ทำ แม้ทำผิดก็รีบแก้ไขทำใหม่ทันที	3.85	.54	มาก
12. งานการเรียนภาคปฏิบัติแม้เลยเวลาเลิกเรียนแล้ว มักจะยินยอมนอกเวลาเรียนปกติให้	3.34	.54	มาก
13. งานการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติแม้จะต้องใช้เวลาเรียนซ้ำอีกจึงจะสำเร็จผลก็ไม่ท้อถอย	3.69	.53	มาก
รวม	3.85	.31	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียน ด้านวิริยะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 1 ที่ว่า “มีความพากเพียรในการเรียน” รองลงมาคือ ข้อ 3 ที่ว่า “มีความเพียรขยันมีความรับผิดชอบต่อการเรียน” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 12 ที่ว่า “งานการเรียนภาคปฏิบัติแม้เลยเวลาเลิกเรียนแล้วมักจะยินยอมนอกเวลาเรียนปกติให้”

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการใช้อิทธิบาท 4 ใน การเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ด้านจิตตะ

การใช้อิทธิบาท 4 ด้านจิตตะ	ระดับการใช้อิทธิบาท 4		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. มีความเอาใจใส่ในการเรียนทฤษฎีและงานปฏิบัติ	4.09	.35	มาก
2. มีสมาธิในการเรียนทฤษฎีและงานปฏิบัติ	3.92	.49	มาก
3. ไม่ทอดทิ้งการเรียนกลางคัน	3.89	.47	มาก
4. มีความปรับเปลี่ยนความเข้าใจในวิชาที่เรียน	3.97	.37	มาก
5. มีความเอาใจใส่เตรียมพร้อมในการเรียนเสมอ	3.98	.44	มาก
6. มีสติควบคุมตัวเองให้อยู่กับการเรียนไม่วอกแวก	3.74	.54	มาก
7. เมื่อครูให้งานภาคปฏิบัติก็ทำด้วยความจริงจัง	4.07	.31	มาก
8. ตั้งสติมั่นใจในความรู้ความสามารถของตนเองลงมือปฏิบัติงานในการเรียน	3.96	.35	มาก
9. ลงมือปฏิบัติงานได้ทันทีในการเรียนภาคปฏิบัติ	3.94	.40	มาก
10. เรียนจนลืมหำภารกิจส่วนตัว	3.42	.53	มาก
11. ในการเรียนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ มีการแบ่งเวลาไว้ อย่างชัดเจน	3.87	.52	มาก
12. ตรวจสอบความเรียบร้อยของงานการเรียนภาคปฏิบัติ	3.91	.33	มาก
13. เอาใจใส่ศึกษารายละเอียดของงานที่ครูให้ทำทุก ชิ้นงาน	3.87	.46	มาก
รวม	3.89	.24	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียน ด้านจิตตะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 1 ที่ว่า “มีความเอาใจใส่ในการเรียนทฤษฎีและงานปฏิบัติ” รองลงมา คือ ข้อ 7 ที่ว่า “เมื่อครูให้งานภาคปฏิบัติก็ทำด้วยความจริงจัง” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 10 ที่ว่า “เรียนจนลืมหำภารกิจส่วนตัว”

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ด้านวิมังสา

การใช้อิทธิบาท 4 ด้านวิมังสา	ระดับการใช้อิทธิบาท 4		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ฝึกอบรมตรวจสอบการเรียนอย่างต่อเนื่อง	3.97	.39	มาก
2. ไตร่ตรองความรู้ที่ได้จากการเรียน	3.97	.33	มาก
3. มีการวางแผนการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ	3.95	.43	มาก
4. มีการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องเสมอ	3.90	.39	มาก
5. ประเมินผลการเรียนเพื่อพัฒนาเสมอ	3.76	.53	มาก
6. เมื่อมีข้อสงสัยในสิ่งที่เรียนจะพยายามค้นหาคำตอบหรือขอความช่วยเหลือจากผู้รู้	4.10	.36	มาก
7. หมั่นตรวจสอบข้อผิดพลาดในงานที่ทำแล้วและปรับปรุงแก้ไขให้ถูกและดีขึ้น	4.00	.32	มาก
8. มองปัญหาในการเรียนภาคปฏิบัติว่าเป็นสิ่งท้าทาย	3.82	.46	มาก
9. มีความใคร่ครวญผลที่จะเกิดขึ้น ก่อนลงมือทำงานในภาคปฏิบัติ	3.83	.40	มาก
10. มีการวางแผนการทำงานที่ครอบคลุมหมายให้ทำอย่างรอบคอบ	3.80	.45	มาก
11. ศึกษาวิธีการเรียนในภาคทฤษฎีให้เข้าใจจนแม่นยำก่อนลงมือทำในภาคปฏิบัติ	3.80	.47	มาก
12. มักค้นหาสาเหตุที่เรียนแล้วไม่จดจำและทำงานที่ครูมอบหมายให้ได้ไม่ดีขึ้น	3.71	.46	มาก
13. ศึกษาหาความรู้วิชาการใหม่ๆ เพื่อนำมาใช้เสริมในการเรียน	3.88	.54	มาก
รวม	3.88	.23	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียน ด้านวิมังสา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 6 ที่ว่า “เมื่อมีข้อสงสัยในสิ่งที่เรียนจะพยายามค้นหาคำตอบหรือขอความช่วยเหลือจากผู้รู้” รองลงมา คือ ข้อ 7 ที่ว่า “หมั่นตรวจสอบข้อผิดพลาดในงานที่ทำแล้วและปรับปรุงแก้ไขให้ถูกและดีขึ้น” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 12 ที่ว่า “มักค้นหาสาเหตุที่เรียนแล้วไม่จดจำและทำงานที่ครูมอบหมายให้ได้ไม่ดีขึ้น”

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพครอบครัว และ รายได้ต่อเดือนต่างกัน

ตารางที่ 4.11 แสดงการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพครอบครัว และรายได้ต่อเดือนต่างกัน

ปัจจัยส่วนบุคคล	ระดับการใช้อิทธิบาท 4		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
เพศ	1.79	.41	มาก
อายุ	3.60	1.42	มาก
ระดับการศึกษา	2.63	.70	มาก
สถานภาพครอบครัว	1.98	.69	มาก
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	2.68	.87	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับจากที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพครอบครัว ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำแนกตาม เพศ

การใช้อิทธิบาท 4	ระดับการใช้อิทธิบาท 4					
	ชาย			หญิง		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านฉันทะ	3.94	.03	มาก	4.02	.02	มาก
ด้านวิริยะ	3.76	.05	มาก	3.88	.02	มาก
ด้านจิตตะ	3.77	.05	มาก	3.93	.01	มาก
ด้านวิมังสา	3.79	.04	มาก	3.91	.01	มาก
รวม	3.78	.04	มาก	3.92	.02	มาก

จากตารางที่ 4.12 พบว่า การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของกลุ่มตัวอย่างนักเรียน ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำแนกตามเพศ โดยรวมทั้ง 4 ด้าน เมื่อจำแนกตามเพศ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

เพศชาย พบว่า ด้านฉันทะ ค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านวิมังสา และด้านจิตตะ ส่วนด้านวิริยะ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

เพศหญิง พบว่า ด้านฉันทะ ค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านจิตตะ และ ด้านวิมังสา ส่วนด้านวิริยะ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ตารางที่ 4.13 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของ
นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำแนกตามอายุ

การใช้อิทธิบาท 4	อายุ	จำนวน	(\bar{X})	S.D.	แปลผล
ฉันทะรวม	ต่ำกว่า 20 ปี	15	3.69	.02	มาก
	20 - 30 ปี	34	4.04	.03	มาก
	31 - 40 ปี	45	3.98	.02	มาก
	41 - 50 ปี	40	3.94	.05	มาก
	51 - 60 ปี	45	4.14	.04	มาก
	มากกว่า 60 ปี	17	4.06	.04	มาก
รวม		196	4.00	.01	มาก
วิริยะรวม	ต่ำกว่า 20 ปี	15	3.43	.07	มาก
	20 - 30 ปี	34	3.90	.04	มาก
	31 - 40 ปี	45	3.84	.03	มาก
	41 - 50 ปี	40	3.74	.05	มาก
	51 - 60 ปี	45	4.04	.03	มาก
	มากกว่า 60 ปี	17	3.89	.04	มาก
รวม		196	3.85	.02	มาก
จิตตะรวม	ต่ำกว่า 20 ปี	15	3.51	.10	มาก
	20 - 30 ปี	34	3.92	.02	มาก
	31 - 40 ปี	45	3.88	.02	มาก
	41 - 50 ปี	40	3.83	.03	มาก
	51 - 60 ปี	45	4.04	.03	มาก
	มากกว่า 60 ปี	17	4.00	.02	มาก
รวม		196	3.89	.01	มาก
วิมังสารวม	ต่ำกว่า 20 ปี	15	3.50	.04	มาก
	20 - 30 ปี	34	3.89	.03	มาก
	31 - 40 ปี	45	3.84	.02	มาก
	41 - 50 ปี	40	3.84	.03	มาก
	51 - 60 ปี	45	4.04	.02	มาก
	มากกว่า 60 ปี	17	4.00	.01	มาก
รวม		196	3.88	.01	มาก

จากตารางที่ 4.13 พบว่า การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด นักเรียนที่มีอายุต่างกันมีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด โดยรวม 4 ด้าน จำแนกตามอายุ อายุต่ำกว่า 20 ปี อายุ 20 - 30 ปี อายุ 31 - 40 ปี อายุ 41 - 50 ปี อายุ 51 - 60 ปี อายุมากกว่า 60 ปี

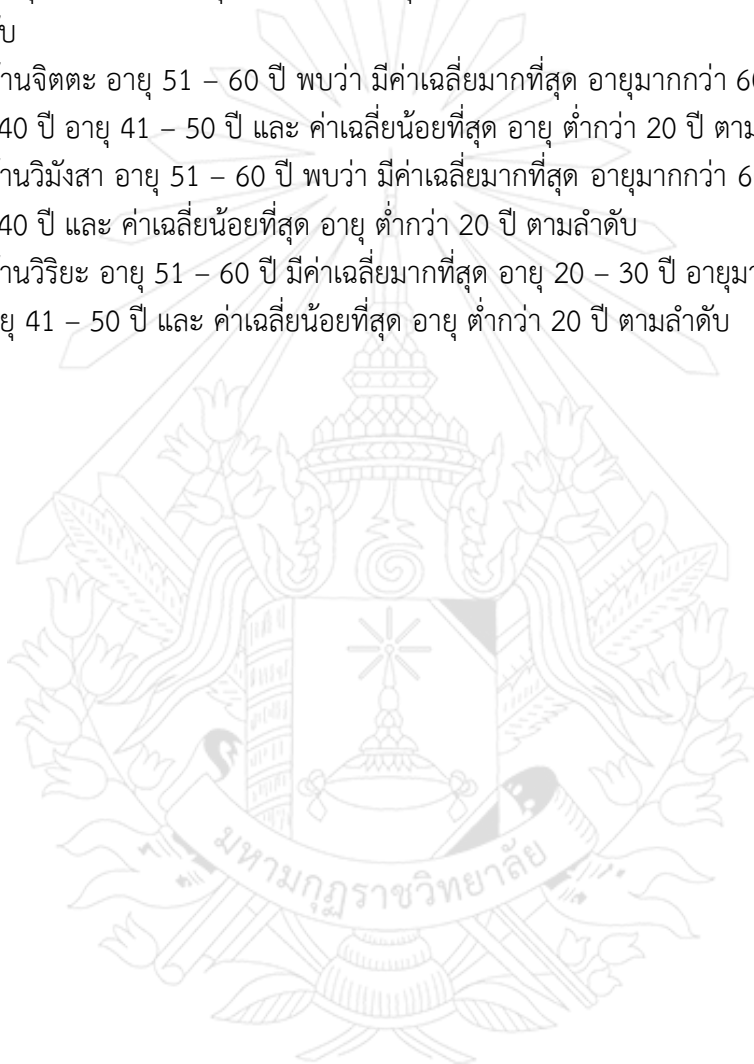
เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า

ด้านฉันทะ อายุ 51 - 60 ปี พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ อายุมากกว่า 60 ปี รองลงมา อายุ 20 - 30 ปี อายุ 31 - 40 ปี อายุ 41 - 50 ปี และ ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อายุ ต่ำกว่า 20 ปี ตามลำดับ

ด้านจิตตะ อายุ 51 - 60 ปี พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อายุมากกว่า 60 ปี อายุ 20 - 30 ปี อายุ 31 - 40 ปี อายุ 41 - 50 ปี และ ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อายุ ต่ำกว่า 20 ปี ตามลำดับ

ด้านวิมังสา อายุ 51 - 60 ปี พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อายุมากกว่า 60 ปี อายุ 41 - 50 ปี อายุ 31 - 40 ปี และ ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อายุ ต่ำกว่า 20 ปี ตามลำดับ

ด้านวิริยะ อายุ 51 - 60 ปี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อายุ 20 - 30 ปี อายุมากกว่า 60 ปี อายุ 31 - 40 ปี อายุ 41 - 50 ปี และ ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อายุ ต่ำกว่า 20 ปี ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของ
นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำแนกตามระดับการศึกษา

การใช้อิทธิบาท4	ระดับการใช้อิทธิบาท 4				
	ระดับการศึกษา	จำนวน	(\bar{X})	S.D.	แปลผล
ด้านฉันทะ	มัธยม	16	3.53	.14	มาก
	ปวช. - ปวส.	50	3.99	.28	มาก
	ปริญญาตรี	120	4.06	.16	มาก
	สูงกว่าปริญญาตรี	10	4.20	.33	มาก
	รวม	196	4.00	.25	มาก
ด้านวิริยะ	มัธยม	16	3.29	.15	มาก
	ปวช. - ปวส.	50	3.76	.29	มาก
	ปริญญาตรี	120	3.84	.23	มาก
	สูงกว่าปริญญาตรี	10	4.07	.28	มาก
	รวม	196	3.85	.31	มาก
ด้านจิตตะ	มัธยม	16	3.50	.14	มาก
	ปวช. - ปวส.	50	3.83	.31	มาก
	ปริญญาตรี	120	3.96	.13	มาก
	สูงกว่าปริญญาตรี	10	4.09	.32	มาก
	รวม	196	3.89	.24	มาก
ด้านวิมังสา	มัธยม	16	3.49	.11	มาก
	ปวช. - ปวส.	50	3.86	.27	มาก
	ปริญญาตรี	120	3.94	.18	มาก
	สูงกว่าปริญญาตรี	10	4.02	.14	มาก
	รวม	196	3.88	.23	มาก

จากตารางที่ 4.14 พบว่า การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด นักเรียนที่มี ระดับการศึกษาต่างกัน พบว่านักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด โดยรวมทั้ง 4 ด้าน

เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการใช้อิทธิบาท 4 พิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านฉันทะ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านวิริยะ

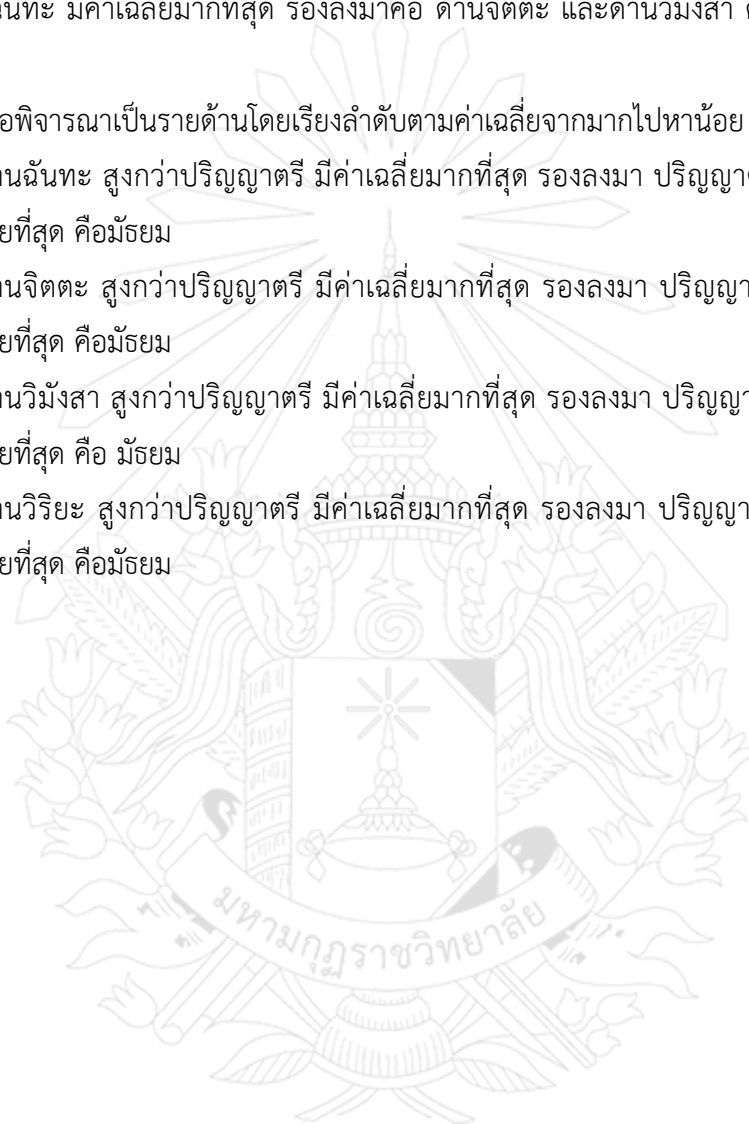
เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

ด้านฉันทะ สูงกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ปริญญาตรี และ ปวช.-ปวส. ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือมัธยม

ด้านจิตตะ สูงกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ปริญญาตรี และ ปวช.-ปวส. ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือมัธยม

ด้านวิมังสา สูงกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ปริญญาตรี และ ปวช.-ปวส. ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มัธยม

ด้านวิริยะ สูงกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ปริญญาตรี และ ปวช.-ปวส. ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือมัธยม

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นการใช้อิทธิบาท 4 ใน การเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำแนกตามสถานภาพครอบครัว

ระดับการใช้อิทธิบาท 4					
การใช้อิทธิบาท 4	สถานภาพครอบครัว	จำนวน	(\bar{X})	S.D.	แปลผล
ด้านฉันทะ	โสด	49	3.91	.26	มาก
	สมรส	102	4.07	.18	มาก
	หม้าย/หย่าร้าง	45	3.96	.34	มาก
	รวม	196	4.00	.25	มาก
ด้านวิริยะ	โสด	49	3.68	.33	มาก
	สมรส	102	3.97	.21	มาก
	หม้าย/หย่าร้าง	45	3.76	.35	มาก
	รวม	196	3.85	.31	มาก
ด้านจิตตะ	โสด	49	3.73	.32	มาก
	สมรส	102	3.98	.15	มาก
	หม้าย/หย่าร้าง	45	3.88	.23	มาก
	รวม	196	3.89	.24	มาก
ด้านวิมังสา	โสด	49	3.73	.28	มาก
	สมรส	102	3.96	.13	มาก
	หม้าย/หย่าร้าง	45	3.88	.28	มาก
	รวม	196	3.88	.23	มาก

จากตารางที่ 4.15 พบว่า การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนศูนย์ฝึก อาชีพบางพลัด นักเรียนที่มีสถานภาพครอบครัวต่างกัน พบว่านักเรียนที่มีสถานภาพครอบครัวต่างกัน มีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

ด้านฉันทะ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านวิริยะ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

ด้านฉันทะ สมรส มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา หม้าย/หย่าร้าง ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ โสด

ด้านจิตตะ สมรส มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา หม้าย/หย่าร้างค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ โสด

ด้านวิมังสา สมรส มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา หม้าย/หย่าร้าง ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ โสด

ด้านวิริยะ สมรส มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา หม้าย/หย่าร้าง ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ โสด

ตารางที่ 4.16 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของ
นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

การใช้อิทธิบาท 4	ระดับการใช้อิทธิบาท 4				
	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน	(\bar{X})	S.D.	แปลผล
ด้านฉันทะ	ต่ำกว่า 10,000 บาท	15	3.69	.11	มาก
	10,000-20,000 บาท	71	3.93	.29	มาก
	20,001-30,000 บาท	72	4.07	.17	มาก
	สูงกว่า 30,000 บาท	38	4.13	.21	มาก
	รวม	196	4.00	.25	มาก
ด้านวิริยะ	ต่ำกว่า 10,000 บาท	15	3.43	.29	มาก
	10,000-20,000 บาท	71	3.72	.27	มาก
	20,001-30,000 บาท	72	3.94	.23	มาก
	สูงกว่า 30,000 บาท	38	4.11	.18	มาก
	รวม	196	3.85	.31	มาก
ด้านจิตตะ	ต่ำกว่า 10,000 บาท	15	3.51	.41	มาก
	10,000-20,000 บาท	71	3.84	.20	มาก
	20,001-30,000 บาท	72	3.94	.15	มาก
	สูงกว่า 30,000 บาท	38	4.07	.18	มาก
	รวม	196	3.89	.24	มาก
ด้านวิมังสา	ต่ำกว่า 10,000 บาท	15	3.50	.17	มาก
	10,000-20,000 บาท	71	3.85	.22	มาก
	20,001-30,000 บาท	72	3.91	.20	มาก
	สูงกว่า 30,000 บาท	38	4.04	.14	มาก
	รวม	196	3.88	.23	มาก

จากตารางที่ 4.16 พบว่า การใช้ข้อทิบาท 4 ในการเรียนของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด นักเรียนที่มี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน พบว่านักเรียนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีการใช้ข้อทิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

ด้านฉันทะ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านวิริยะ

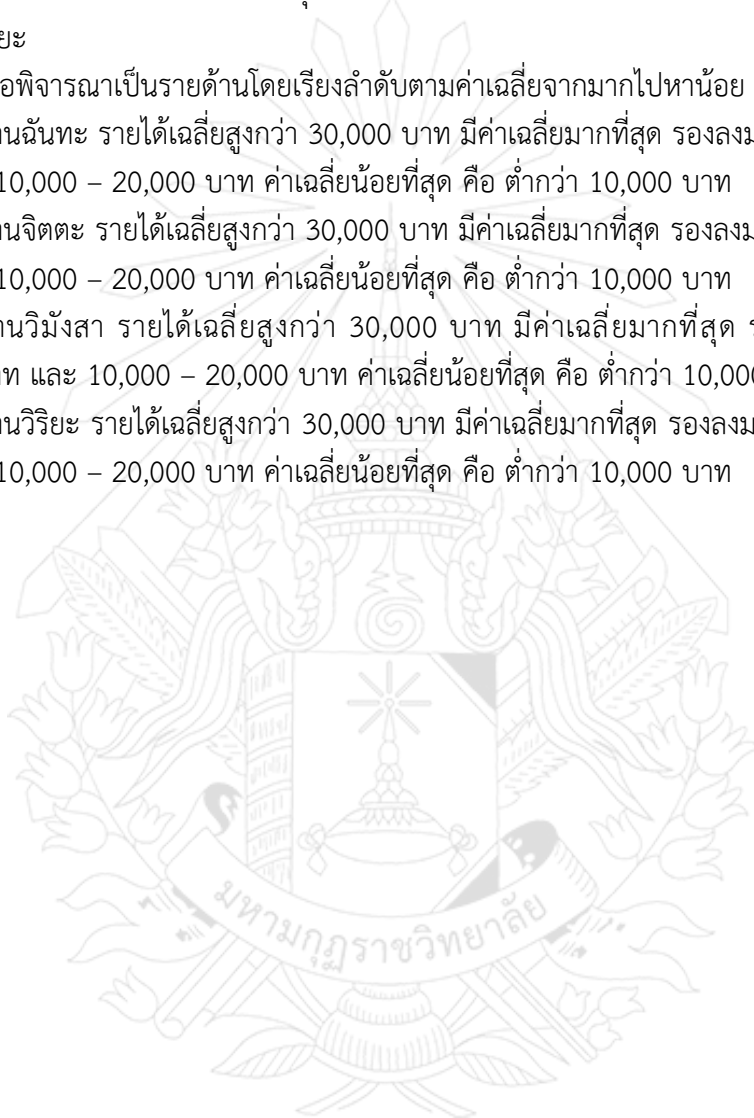
เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

ด้านฉันทะ รายได้เฉลี่ยสูงกว่า 30,000 บาท มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา 20,001 – 30,000 บาท และ 10,000 – 20,000 บาท ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ต่ำกว่า 10,000 บาท

ด้านจิตตะ รายได้เฉลี่ยสูงกว่า 30,000 บาท มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา 20,001 – 30,000 บาท และ 10,000 – 20,000 บาท ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ต่ำกว่า 10,000 บาท

ด้านวิมังสา รายได้เฉลี่ยสูงกว่า 30,000 บาท มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา 20,001 – 30,000 บาท และ 10,000 – 20,000 บาท ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ต่ำกว่า 10,000 บาท

ด้านวิริยะ รายได้เฉลี่ยสูงกว่า 30,000 บาท มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา 20,001 – 30,000 บาท และ 10,000 – 20,000 บาท ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ต่ำกว่า 10,000 บาท

ตอนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพครอบครัว และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน ตารางที่ 4.17 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด โดยรวมจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	42	3.78	.04	มาก
หญิง	154	3.92	.02	มาก
รวม	196	3.85	.03	มาก

จากตารางที่ 4.17 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดมีการใช้อิทธิบาท 4 โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามเพศ เพศชาย และ เพศหญิง อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.18 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้อิทธิบาท 4 ของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดโดยรวมที่มีเพศต่างกัน

การใช้อิทธิบาท 4	จำนวน	\bar{X}	S.D.	t	Sig.	
ด้านฉันทะ	ชาย	42	3.94	.03	-1.925	.562
	หญิง	154	4.02	.02		
ด้านวิริยะ	ชาย	42	3.76	.05	-2.258	.230
	หญิง	154	3.88	.02		
ด้านจิตตะ	ชาย	42	3.77	.05	-2.939	.000*
	หญิง	154	3.93	.01		
ด้านวิมังสา	ชาย	42	3.79	.04	-2.637	.014*
	หญิง	154	3.91	.01		

*Sig. < .05

จากตารางที่ 4.18 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง มีการใช้อิทธิบาท 4 จำแนกตามเพศ โดยรวมทั้ง 4 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย เพศชาย พบว่า ด้านฉันทะ ค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านวิมังสา และด้านจิตตะ ส่วนด้านวิริยะ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

เพศหญิง พบว่า ด้านฉันทะ ค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านจิตตะ และ ด้านวิมังสา ส่วนด้านวิริยะ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด
 จำแนกตามเพศ มีการใช้อิทธิบาท 4 ด้านฉันทะ และวิริยะ ไม่แตกต่างกัน ด้านจิตตะ และด้านวิมังสาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.19 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำแนกตามเพศ ด้านฉันทะ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	42	3.94	.03	มาก
หญิง	154	4.02	.02	มาก
รวม	196	3.98	.02	มาก

จากตารางที่ 4.19 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดมีการใช้อิทธิบาท 4 จำแนกตามเพศ ด้านฉันทะ พบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย เพศหญิง มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเพศชาย เรียงลำดับตามส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพศชายมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงกว่าเพศหญิง

ตารางที่ 4.20 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความแปรปรวนที่มีต่อการใช้อิทธิบาท 4 ของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำแนกตามเพศ ด้านฉันทะ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	sig
ชาย	42	3.94	.03	-1.92	.562
หญิง	154	4.02	.02		

*Sig. < .05

จากตารางที่ 4.20 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดมีการใช้อิทธิบาท 4 ด้านฉันทะ พบว่า จำแนกตามเพศ มีการใช้อิทธิบาท 4 ด้านฉันทะ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.21 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของ
นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำแนกตามเพศ ด้านจริยะ

เพศ	n	\bar{x}	S.D.	แปลผล
ชาย	42	3.76	.05	มาก
หญิง	154	3.88	.02	มาก
รวม	196	3.82	.03	มาก

จากตารางที่ 4.21 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดมีการใช้อิทธิบาท 4
จำแนกตามเพศ ด้านจริยะ อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามเพศ เพศชาย และ เพศหญิง อยู่ในระดับ
มาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเพศชาย เรียงลำดับตามส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
เพศชายมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงกว่าเพศหญิง

ตารางที่ 4.22 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความแปรปรวนที่มีต่อการใช้อิทธิ
บาท 4 ของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำแนกตามเพศ ด้านจริยะ

เพศ	n	\bar{x}	S.D.	t	sig
ชาย	42	3.76	.05	-2.25	.230
หญิง	154	3.88	.02		

*แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.22 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดมีการใช้อิทธิบาท 4
ด้านจริยะ พบว่า จำแนกตามเพศมีการใช้อิทธิบาท 4 ด้านจริยะ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.23 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำแนกตามเพศ ด้านจิตตะ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	42	3.77	.05	มาก
หญิง	154	3.93	.01	มาก
รวม	196	3.82	.03	มาก

จากตารางที่ 4.23 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดมีการใช้อิทธิบาท 4 จำแนกตามเพศ ด้านวิริยะ อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามเพศ เพศชาย และ เพศหญิง อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเพศชาย เรียงลำดับตามส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพศชายมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงกว่าเพศหญิง

ตารางที่ 4.24 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความแปรปรวนที่มีต่อการใช้อิทธิบาท 4 ของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำแนกตามเพศ ด้านจิตตะ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	sig
ชาย	42	3.77	.05	-2.94	.000*
หญิง	154	3.93	.01		

*แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.24 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดมีการใช้อิทธิบาท 4 ด้านจิตตะ พบว่า จำแนกตามเพศมีการใช้อิทธิบาท 4 ด้านจิตตะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.25 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำแนกตามเพศ ด้านวิม้งสา

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	42	3.79	.04	มาก
หญิง	154	3.91	.01	มาก
รวม	196	3.85	.03	มาก

จากตารางที่ 4.25 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดมีการใช้อิทธิบาท 4 จำแนกตามเพศ ด้านวิม้งสา อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามเพศ เพศชาย และ เพศหญิง อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเพศชาย เรียงลำดับตามส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพศชายมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงกว่าเพศหญิง

ตารางที่ 4.26 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความแปรปรวนที่มีต่อการใช้อิทธิบาท 4 ของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำแนกตามเพศ ด้านวิม้งสา

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	sig
ชาย	42	3.79	.04	-2.64	.014*
หญิง	154	3.91	.01		

*แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.26 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดมีการใช้อิทธิบาท 4 ด้านวิม้งสา พบว่า จำแนกตามเพศมีการใช้อิทธิบาท 4 ด้านวิม้งสา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.27 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียน
ของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 20 ปี	15	3.74	.06	มาก
20 – 30 ปี	34	3.98	.04	มาก
31 – 40 ปี	45	3.94	.04	มาก
41 – 50 ปี	40	3.89	.04	มาก
51 – 60 ปี	45	4.10	.06	มาก
มากกว่า 60 ปี	17	4.05	.06	มาก
รวม	196	3.93	.05	มาก

จากตารางที่ 4.27 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดมีการใช้อิทธิบาท 4 โดยรวมทั้ง 4 ด้าน เมื่อ จำแนกตามอายุเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อายุ 51 – 60 ปี พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ อายุมากกว่า 60 ปี รองลงมา อายุ 20 – 30 ปี อายุ 31 – 40 ปี อายุ 41 – 50 ปี และ ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อายุ ต่ำกว่า 20 ปี ตามลำดับ เรียงตามลำดับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากมากไปหาน้อย อายุมากกว่า 60 ปี ต่ำกว่า 20ปี 51-60 ปี 20-30 ปี 31-40 ปี และ 41-50 ปี ตามลำดับ

ตารางที่ 4.28 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่มีต่อการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของ
นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ที่มีอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	sig
ระหว่างกลุ่ม	3.65	5	.253	14.59	.000*
ภายในกลุ่ม	10.55	190	.070		
รวม	14.20	195			

จากตารางที่ 4.28 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดที่มีอายุต่างกัน มีการใช้อิทธิบาท 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่มีต่อการใช้อิทธิบาท 4 ระหว่างกลุ่มและภายในกลุ่มมีความแปรปรวนที่แตกต่างกัน ค่าเฉลี่ยมาก MS .253 พบว่าความแปรปรวนการใช้อิทธิบาท 4 แตกต่างมาก Sig .000*

ตาราง 4.29 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอายุกับการใช้สิทธิบาท 4 LSD

	ต่ำกว่า 20 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี	มากกว่า 60 ปี
ต่ำกว่า 20 ปี	-	-.356*	-.289*	-.253*	-.451*
31-40 ปี		-	.067	.103	-.095
41-50 ปี			-	-.289*	-.067
51-60 ปี				-	.253*
มากกว่า 60 ปี					-

*P< .05

จากตารางที่ 4.29 เมื่อทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นที่มีต่อการใช้สิทธิบาท 4 ใน การเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด พบว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด กลุ่มตัวอย่างที่ ตอบแบบสอบถามมีการใช้สิทธิบาท 4 โดยรวม จำแนกตามอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

พบว่าอายุ 31-40 ปี มีการใช้สิทธิบาท 4 มากกว่าอายุ 20 ปี -.356*

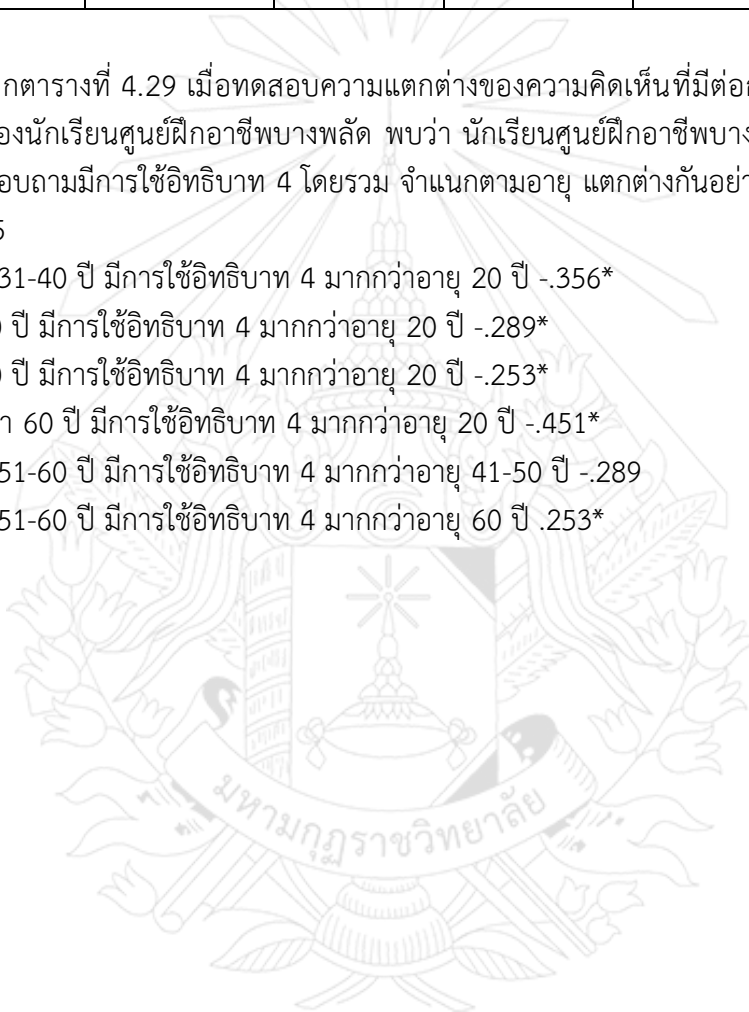
อายุ 41-50 ปี มีการใช้สิทธิบาท 4 มากกว่าอายุ 20 ปี -.289*

อายุ 51-60 ปี มีการใช้สิทธิบาท 4 มากกว่าอายุ 20 ปี -.253*

อายุมากกว่า 60 ปี มีการใช้สิทธิบาท 4 มากกว่าอายุ 20 ปี -.451*

พบว่าอายุ 51-60 ปี มีการใช้สิทธิบาท 4 มากกว่าอายุ 41-50 ปี -.289

พบว่าอายุ 51-60 ปี มีการใช้สิทธิบาท 4 มากกว่าอายุ 60 ปี .253*

ตารางที่ 4.30 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียน
ของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
มัธยม	16	4.00	.25	มาก
ปวช./ปวส.	50	3.85	.31	มาก
ปริญญาตรี	120	3.89	.24	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	10	3.88	.23	มาก
รวม	196	3.90	.25	มาก

จากตารางที่ 4.30 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดมีการใช้อิทธิบาท 4 เมื่อพิจารณาการใช้อิทธิบาท 4 จำแนกตามระดับการศึกษาโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ระดับการศึกษา มัธยม ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี ปวช.-ปวส. ตามลำดับ เรียงตามลำดับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากมากไปหาน้อย ระดับการศึกษา ปวช./ปวส. มัธยม ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ

ตารางที่ 4.31 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของ
นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดโดยรวม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	sig
ระหว่างกลุ่ม	3.71	3	.74	14.60	.000*
ภายในกลุ่ม	8.48	192	.04		
รวม	12.19	195			

จากตารางที่ 4.31 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการใช้อิทธิบาท 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษากับการใช้อธิบาท

4

LDS

	มัธยม	ปวช.-ปวส.	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
มัธยม	-	-.462*	-.526*	-.671*
ปวช.-ปวส.		-	-.064	-.209*
ปริญญาตรี			-	-.145*
สูงกว่าปริญญาตรี				-

*P < .05

จากตารางที่ 4.32 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นที่มีต่อการใช้อธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด พบว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีการใช้อธิบาท 4 โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ระดับการศึกษา มัธยม พบว่าแตกต่างจาก ปวช.-ปวส., แตกต่างจาก ปริญญาตรี, แตกต่างจาก สูงกว่าปริญญาตรี

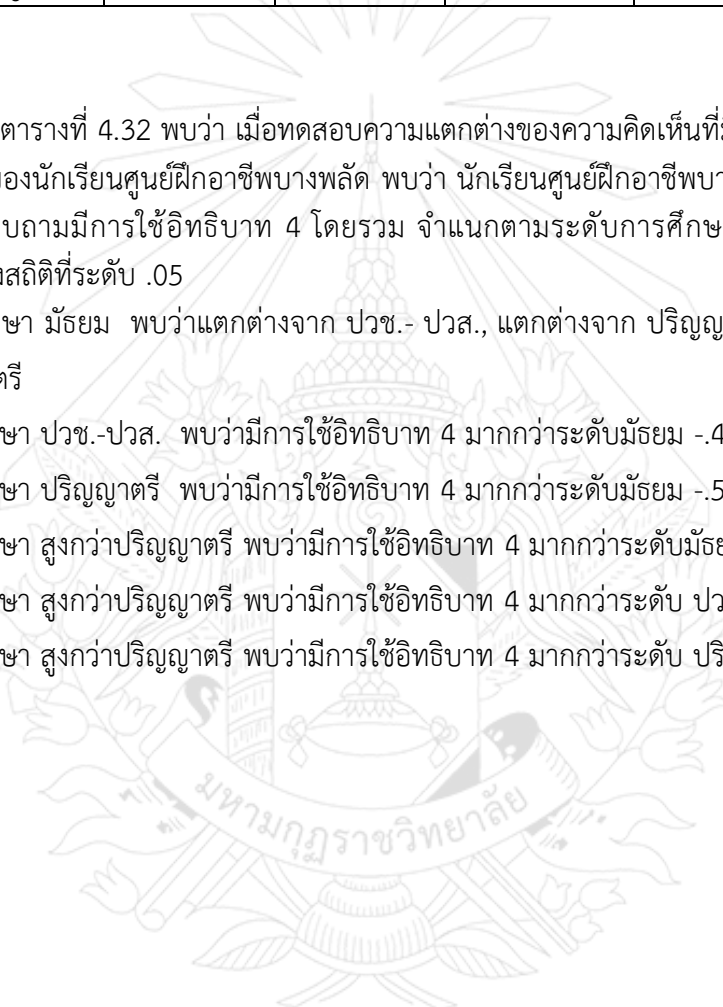
ระดับการศึกษา ปวช.-ปวส. พบว่ามีการใช้อธิบาท 4 มากกว่าระดับมัธยม -.452*

ระดับการศึกษา ปริญญาตรี พบว่ามีการใช้อธิบาท 4 มากกว่าระดับมัธยม -.526*

ระดับการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี พบว่ามีการใช้อธิบาท 4 มากกว่าระดับมัธยม -.671*

ระดับการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี พบว่ามีการใช้อธิบาท 4 มากกว่าระดับ ปวช.-ปวส. -.209*

ระดับการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี พบว่ามีการใช้อธิบาท 4 มากกว่าระดับ ปริญญาตรี -.145*

ตารางที่ 4.33 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียน
ของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด โดยรวม จำแนกตามสถานภาพครอบครัว

สถานภาพครอบครัว	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
โสด	49	4.00	.25	มาก
สมรส	102	3.85	.31	มาก
หม้าย/หย่าร้าง	45	3.89	.24	มาก
รวม	196	3.90	.27	มาก

จากตารางที่ 4.33 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดมีการใช้อิทธิบาท 4 เมื่อพิจารณาการใช้อิทธิบาท 4 จำแนกตามสถานภาพครอบครัวโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย โสด หม้าย/หย่าร้าง สมรส ตามลำดับ เรียงตามลำดับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากมากไปหาน้อย สมรส โสด หม้าย/หย่าร้าง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.34 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของ
นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดโดยรวม ที่มีสถานภาพครอบครัวต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	sig
ระหว่างกลุ่ม	4.18	2	1.13	19.79	.000*
ภายในกลุ่ม	12.92	193	.059		
รวม	17.10	196			

จากตารางที่ 4.34 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดที่มีสถานภาพครอบครัวต่างกัน มีการใช้อิทธิบาท 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.35 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสถานภาพครอบครัวกับการใช้อธิบาท 4 ของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด

LDS

	โสด	สมรส	หม้าย/หย่าร้าง
โสด	-	-.043*	.051
สมรส		-	.049*
หม้าย/หย่าร้าง			-

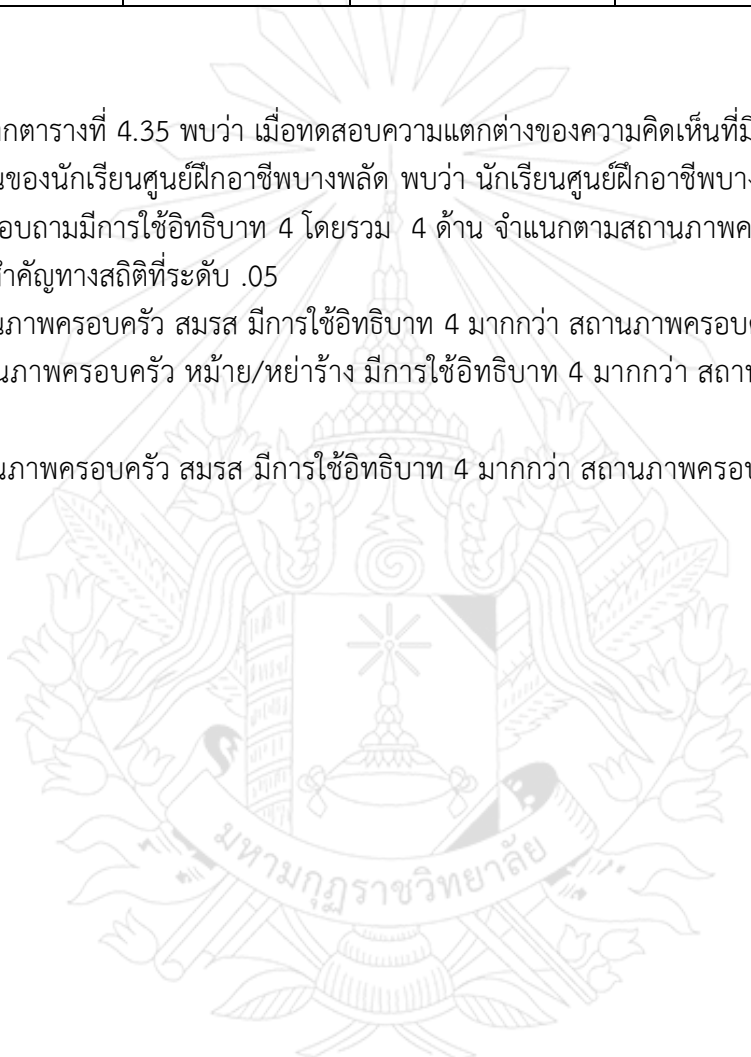
*P < .05

จากตารางที่ 4.35 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นที่มีต่อการใช้อธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด พบว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีการใช้อธิบาท 4 โดยรวม 4 ด้าน จำแนกตามสถานภาพครอบครัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ระดับสถานภาพครอบครัว สมรส มีการใช้อธิบาท 4 มากกว่า สถานภาพครอบครัว โสด -.043*

ระดับสถานภาพครอบครัว หม้าย/หย่าร้าง มีการใช้อธิบาท 4 มากกว่า สถานภาพครอบครัว โสด .051

ระดับสถานภาพครอบครัว สมรส มีการใช้อธิบาท 4 มากกว่า สถานภาพครอบครัว หม้าย/หย่าร้าง .049*

ตารางที่ 4.36 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียน
ของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด โดยรวม จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 10,000 บาท	15	4.00	.25	มาก
10,000 – 20,000 บาท	71	3.85	.31	มาก
20,001 – 30,000 บาท	72	3.89	.24	มาก
สูงกว่า 30,000 บาท	38	3.88	.23	
รวม	196	3.90	.26	มาก

จากตารางที่ 4.36 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดมีการใช้อิทธิบาท 4 เมื่อพิจารณาการใช้อิทธิบาท 4 จำแนกตามสถานภาพครอบครัวโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ต่ำกว่า 10,000 บาท 20,001-30,000 บาท สูงกว่า 30,000 บาท 10,000-20,000 บาท ตามลำดับ เรียงตามลำดับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากมากไปหาน้อย 10,000-20,000 บาท ต่ำกว่า 10,000 บาท 20,001-30,000 บาท สูงกว่า 30,000 บาท ตามลำดับ

ตารางที่ 4.37 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของ
นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด โดยรวม ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	sig
ระหว่างกลุ่ม	4.75	3	1.89	30.73	.000*
ภายในกลุ่ม	9.54	192	.057		
รวม	14.29	195			

จากตารางที่ 4.37 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดที่มีสถานภาพครอบครัวต่างกัน มีการใช้อิทธิบาท 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.38 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนกับการใช้
อิทธิบาท 4

LDS

	ต่ำกว่า 10,000	10,000-20,000	20,001-30,000	สูงกว่า 30,000
ต่ำกว่า 10,000 บาท	-	-.242*	-.385*	-.446*
10,000-20,000บาท		-	-.143*	-.204*
20.001-30,000บาท			-	.061*
สูงกว่า 30,000 บาท				-

*P< .05

จากตารางที่ 4.38 พบว่า พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นที่มีต่อการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด พบว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีการใช้อิทธิบาท 4 โดยรวม จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รายได้เฉลี่ย 10.000-20,000 บาท มีการใช้อิทธิบาท 4 มากกว่า รายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท -.242*

รายได้เฉลี่ย 20,001-30,000 บาท มีการใช้อิทธิบาท 4 มากกว่า รายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท -.385*

รายได้เฉลี่ย สูงกว่า 30,000 บาท มีการใช้อิทธิบาท 4 มากกว่า รายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท -.446*

รายได้เฉลี่ย 20,001- 30,000 บาท มีการใช้อิทธิบาท 4 มากกว่า รายได้ต่ำกว่า 10,000 - 20,000 บาท -.143*

รายได้เฉลี่ย สูงกว่า 30,000 บาท มีการใช้อิทธิบาท 4 มากกว่า รายได้ต่ำกว่า 10,000 - 20,000 บาท -.204*

รายได้เฉลี่ย 20,001- 30,000 บาท มีการใช้อิทธิบาท 4 มากกว่า รายได้เฉลี่ย สูงกว่า 30,000 บาท .061*

ตอนที่ 5 ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึก
อาชีพยางพาลัด

ตารางที่ 4.39 แสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึก
อาชีพบางพลัด

ข้อ	การใช้สิทธิบาท 4	ความถี่
1	ด้านฉันทะ 1.1 ควรเลือกวิชาที่เรียนให้เหมาะสมกับความสามารถและความถนัด ของแต่ละบุคคล 1.2 ควรพอใจในการเรียนและมีความตั้งใจสนใจเรียนให้มากขึ้น 1.3 ควรมีพยายามตั้งใจเรียนรู้ เพิ่มความรู้จากสื่อการเรียนต่าง ๆ ให้ มากขึ้น และฝึกปฏิบัติให้มากขึ้น	30 21 11
	รวม	62

ข้อ	การใช้สิทธิบาท 4	ความถี่
2	ด้านวิริยะ 2.1 ควรขยันในการเรียน มีความอดทนไม่ละเลยในการเรียน ทั้งใน ภาคทฤษฎี และการเรียนในภาคปฏิบัติ 2.2 ควรขยันทำงานที่คุณครูมอบหมายงานให้ทันที ไม่เกียจให้เพื่อน ทำแทนในงานที่ยาก 2.3 ควรขยันขอความคิดเห็นจากคุณครูและเพื่อน ๆ ในผลการเรียน และ การปฏิบัติงาน	29 18 12
	รวม	59

ข้อ	การใช้สิทธิบาท 4	ความถี่
3	ด้านจิตตะ 3.1 ควรเอาใจใส่ในการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ 3.2 ควรตั้งใจศึกษาเรียนรู้ในวิชาที่เรียนจนจบบันทึกข้อมูลการเรียนรู้ เพื่อนำมาทบทวนได้ 3.3 ควรมาเรียนให้ตรงต่อเวลา 3.4 ควรตั้งใจเรียนและรับผิดชอบในงานที่คุณครูมอบหมายงานให้ ทำงานให้ดีและสำเร็จ	30 30 20 18
	รวม	98

ข้อ	การใช้อิทธิบาท 4	ความถี่
4	ด้านวิมังสา	
	4.1 ควรไตร่ตรองการเรียนเสมอและสอบถามหาความรู้เพิ่มเติม	30
	4.2 ควรพิจารณาหาเหตุผลหาจุดที่ผิดพลาดและปรับปรุงให้ดีขึ้น	18
	4.3 เมื่อผลการเรียนออกมาไม่ดีก็พยายามแก้ไขให้ดีขึ้นในการเรียนครั้งต่อ ๆ ไป	10
	รวม	58

จากตารางที่ 4.75 พบว่า การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด โดยเรียงลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อย พบว่า

ด้านจิตตะ มีความถี่มากที่สุด คือควรเอาใจใส่ในการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ควรตั้งใจศึกษาเรียนรู้ในวิชาที่เรียนจนบันทึกข้อมูลการเรียนรู้ไว้เพื่อนำมาทบทวนได้ ควรมาเรียนให้ตรงต่อเวลา ควรตั้งใจเรียนและรับผิดชอบในงานที่คุณครูมอบหมายงานให้ทำงานให้ดีและสำเร็จ

รองลงมาด้านฉันทะ คือ ควรเลือกวิชาที่เรียนให้เหมาะสมกับความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคล ควรพอใจในการเรียนและมีความตั้งใจสนใจเรียนให้มากขึ้น ควรพยายามตั้งใจเรียนรู้ เพิ่มความรู้จากสื่อการเรียนต่าง ๆ ให้มากขึ้น และฝึกปฏิบัติให้มากขึ้น

รองลงมาด้านวิริยะ คือ ควรขยันในการเรียน มีความอดทนไม่ละเลยในการเรียนทั้งในภาคทฤษฎีและการเรียนในภาคปฏิบัติ ควรขยันทำงานที่คุณครูมอบหมายงานให้ทันที ไม่เกี่ยงให้เพื่อนทำแทนในงานที่ยาก ควรขยันขอความคิดเห็นจากคุณครูและเพื่อน ๆ ในผลการเรียนและการปฏิบัติงาน

ด้านวิมังสา มีความถี่น้อยที่สุด คือ ควรไตร่ตรองการเรียนเสมอและสอบถามหาความรู้เพิ่มเติม ควรพิจารณาหาเหตุผลหาจุดที่ผิดพลาดและปรับปรุงให้ดีขึ้น เมื่อผลการเรียนออกมาไม่ดีก็พยายามแก้ไขให้ดีขึ้นในการเรียนครั้งต่อ ๆ ไป

ตอนที่ 6 การสัมภาษณ์ สังเกตการณ์และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด

ท่านที่ 1 นางอรปรียา วุฒิวงศ์เสรี¹ ได้ให้สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ไว้ว่า

ด้านฉันทะ นักเรียนที่มาเรียนที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดต้องใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียน สิ่งสำคัญของนักเรียนที่มาเรียนต้องมีฉันทะคือต้องมีความชอบพึงพอใจในวิชาที่เลือกเรียน ต้องให้นักเรียนเลือกวิชาเรียนที่ตนเองรักพอใจชอบใจที่จะเรียน เพราะเมื่อมีความรักพอใจชอบใจวิชาที่เลือกเรียนแล้วก็จะรักเรียน การเรียนจะได้ผลดี นักเรียนควรพยายามเสริมสร้างฉันทะให้ตัวเองและเพื่อนๆ ที่ร่วมเรียนด้วยกันไปด้วยในการเรียน โดยชักชวนกันเรียนและชี้แจงให้เข้าใจผลดีที่ได้รับจากการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนคือประสบความสำเร็จในการเรียน

ด้านวิริยะ นักเรียนที่มาเรียนควรมีความขยัน และมีความอดทน เนื่องจากทางศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดเปิดให้เรียนฟรี ไม่เสียค่าใช้จ่ายในการเรียน นักเรียนยังต้องมีวิริยะ และมีความอดทน มีวินัยในการเรียนมากขึ้น ไม่ทิ้งการเรียน ควรเลือกคบเพื่อนที่ขยันเรียน ชวนกันเรียนและสนใจในการเรียน พยายามเรียนแบบเป็นกันเอง และตั้งใจเพื่อนร่วมเรียนให้ทุกคนเรียนให้จบหลักสูตร

ด้านจิตตะ นักเรียนที่มาเรียนควรมีสมาธิในการเรียน เรียนด้วยจิตที่มุ่งมั่นใฝ่รู้ก็จะมีสมาธิในการเรียน และเข้าใจจดจำที่ครูสอนในการเรียนได้ดี การเรียนในภาคปฏิบัติ งานในภาคปฏิบัติบางวิชา ต้องใช้เวลา จึงควรติดตามทำงานให้สำเร็จเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด ไม่ปล่อยละเลยงาน

ด้านวิมังสา นักเรียนควรติดตามและไต่ตรองประเมินผลการเรียนของตนเองอย่างสม่ำเสมอ ทุกครั้งที่เรียนจบในชั่วโมงเรียน เพราะเมื่อมีปัญหาในการเรียน หรือไม่เข้าใจเรื่องอะไรจะได้สามารถสอบถามและแก้ไขปัญหากับครูผู้สอนได้ในทันที

สรุปได้ว่า ในการเรียนต้องใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียน เพื่อประสบความสำเร็จในการเรียน คือ ด้านฉันทะ มีความชอบพึงพอใจในวิชาที่เลือกเรียน ด้านวิริยะ มีความขยัน และมีความอดทน มีวินัย ไม่ทิ้งการเรียน คบเพื่อนที่ขยันเรียน ชวนกันเรียน ด้านจิตตะ มีสมาธิในการเรียน เรียนด้วยจิตที่มุ่งมั่นใฝ่รู้ ด้านวิมังสา มีการติดตามและไต่ตรองประเมินผลการเรียนอย่างสม่ำเสมอ

ท่านที่ 2 นางศิริพร เทศกุล² ได้ให้สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ไว้ว่า

ด้านฉันทะ ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด เปิดให้เรียนฟรี ไม่มีค่าใช้จ่ายใด ๆ การเรียนอาชีพต้องเรียนตามความรักความพอใจของผู้เรียน เพราะเมื่อเกิดความรักความพอใจในวิชาที่เรียนแล้วจะทำให้มีความสุขในการเรียน แล้วจะเรียนได้ดีจนจบภาคเรียน

ด้านวิริยะ นักเรียนฝึกอาชีพเมื่อเกิดฉันทะ คือ ความรักความพอใจในการเรียนวิชาที่เรียนแล้วมีความสุขในการเรียน จะเกิดความเพียร คือ ขยันฝึกฝนวิชาที่เรียนมากขึ้นเรื่อยๆจนเกิดความสุขในการเรียน ฝึกฝนมากจนกลายเป็นความถนัด และชำนาญแก่งมากขึ้นเรื่อย ๆ ตามลำดับในวิชาชีพที่เรียน

¹สัมภาษณ์ นางอรปรียา วุฒิวงศ์เสรี, ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด, 5 พ.ค.2564.

²สัมภาษณ์ นางศิริพร เทศกุล, ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด, 5 พ.ค.2564.

ด้านจิตตะ เมื่อนักเรียนฝึกอาชีพรักชอบในการเรียน มีความเพียรขยัน ฝึกฝนต่อเนื่องมีการจดจ่อในการเรียนงานที่ทำ ก็จะเกิดสมาธิในการเรียน เมื่อมีสมาธิในการเรียน การเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติก็จะได้ผลดี การเรียนก็จะประสบผลสำเร็จ

ด้านวิมังสา ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดสอนฝึกอาชีพ มีการสอนการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การเรียนฝึกอาชีพต้องฝึกปฏิบัติงานจริง ลงมือทำจริงด้วยตนเอง ในการเรียนจึงต้องพิจารณาไตร่ตรองและประเมินผลการเรียนทุกครั้งที่ยื่นเสร็จในแต่ละวัน เพื่อจะได้รู้ว่าตัวนักเรียนเองนั้นต้องปรับปรุงในเรื่องอะไรบ้าง จะได้เรียนได้ผลดียิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ถ้านำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการเรียน จะเรียนได้ผลดีและประสบความสำเร็จ

ท่านที่ 3 นางสาวพัทธนันท์ นนทแก้ว³ ได้ให้สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ไว้ว่า

ด้านฉันทะ นักเรียนควรมีฉันทะ มีความรักพอใจในการเรียน เมื่อมีการนำหลักฉันทะมาใช้ในการเรียน คือ มีความรักพอใจในการเรียนแล้วก็จะรักพอใจเรียนอย่างเต็มที่ เต็มกำลัง ไม่ท้อแท้เบื่อหน่ายในการเรียน ผลการเรียนก็จะดี

ด้านวิริยะ นักเรียนควรมีวิริยะ มีความเพียร มีความขยันขันแข็งในการเรียน มุ่งมั่นในการเรียนให้สำเร็จ มีความพยายาม อุตุน ไม่ท้อถอยในการเรียน การเรียนที่ใช้หลักวิริยะนำมาใช้คือความขยันก็จะทำให้การเรียนประสบความสำเร็จได้ดี

ด้านจิตตะ นักเรียนควรมีความเอาใจใส่ และสนใจฝึกฝนในการเรียน นำหลักอิทธิบาท 4 ด้านจิตตะมาใช้ในการเรียน มีความเอาใจใส่ และฝึกฝนในการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ มีสมาธิในการเรียนเสมอ

ด้านวิมังสา นักเรียนควรมีความพิจารณาหมั่นใคร่ครวญไตร่ตรองในการเรียน นักเรียนควรเอาประสบการณ์ทั้งในการเรียนและประสบการณ์ในอาชีพการทำงานของตนมาใช้ปรับปรุงในการเรียนฝึกอาชีพใหม่ก็จะเรียนได้ผลดี ฝึกฝนเรียนอาชีพจนได้อาชีพใหม่เสริมเพิ่มสำเร็จ

สรุปได้ว่า นักเรียนควรนำหลักอิทธิบาท 4 ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ ด้านวิมังสา นำมาใช้ในการเรียน นำประสบการณ์ทั้งการเรียน และการทำงานที่เคยเรียนและเคยทำมาก่อนมาใช้ปรับปรุงในการเรียนฝึกอาชีพก็จะเรียนประสบความสำเร็จ

ท่านที่ 4 นางสาวสุทธาทิพย์ มั่งผล⁴ ได้ให้สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ไว้ว่า

ด้านฉันทะ นักเรียนที่มาเรียนที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ควรนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการเรียน ด้านฉันทะ คือ ควรรัก พอใจในการเรียน รักพอใจในวิชาที่ลงเรียน จะเรียนได้ดีและเรียนอย่างมีความสุข ทำให้ไม่ขาดเรียนเพราะอยากมาเรียนวิชาที่รักชอบพอใจ

ด้านวิริยะ นักเรียนที่มาเรียนที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ควรนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการเรียน ด้านวิริยะ คือ มีความเพียร มีความขยันในการเรียน เมื่อมีความเพียร มีความขยันในการเรียนแล้วก็จะขยันเรียน ขยันฝึกฝนวิชาที่เรียน ก็จะเรียนได้ดี

³นางสาวพัทธนันท์ นนทแก้ว, ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด, 5 พ.ค.2564.

⁴นางสาวสุทธาทิพย์ มั่งผล, ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด, 5 พ.ค.2564.

ด้านจิตตะ นักเรียนที่มาเรียนที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ควรนำหลักอภิชาติบาท 4 มาใช้ในการเรียน ด้านจิตตะ คือ มีความเอาใจใส่ และเอาใจฝึกฝนในการเรียนอยู่เสมอ มีสมาธิในการเรียน มาเรียนให้ตรงเวลาที่กำหนดไม่มาสายทำให้เรียนได้ตามทันที่ครูสอน ไม่ขาดเรียน ไม่ทิ้งการเรียน เรียนให้จบภาคการศึกษาที่กำหนด

ด้านวิมังสา นักเรียนที่มาเรียนที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ควรนำหลักอภิชาติบาท 4 มาใช้ในการเรียน ด้านวิมังสา คือ นักเรียนต้องหมั่นพิจารณาไตร่ตรองประเมินผลการเรียนของตนเอง และหมั่นให้ครูและเพื่อน ๆ ร่วมเรียนช่วยประเมินผลการเรียนเสมอ ๆ ถ้าผลการเรียนได้ไม่ดีต้องพิจารณาหาสาเหตุอะไรที่ทำให้เรียนได้ไม่ดี แล้วรีบปรับปรุงแก้ไขทันที

สรุปได้ว่า นักเรียนที่มาเรียนที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ควรนำหลักอภิชาติบาท 4 มาใช้ในการเรียน ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ ด้านวิมังสา เพื่อให้เรียนได้ดียิ่งขึ้น และเพื่อให้การเรียนได้ผลดี และประสบผลสำเร็จ

ท่านที่ 5 นายชาญศักดิ์ บุญเขียว⁵ ได้ให้สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้อภิชาติบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ไว้ว่า

ด้านฉันทะ นักเรียนที่มาเรียนฝึกอาชีพที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ควรเรียนอย่างมีหลักธรรม อภิชาติบาท 4 ใช้ในการเรียน ด้านฉันทะ นักเรียนควรรักพอใจในวิชาที่เรียนฝึกอาชีพ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเรียนฝึกอาชีพให้สำเร็จ

ด้านวิริยะ นักเรียนที่มาเรียนฝึกอาชีพที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ควรเรียนอย่างมีหลักธรรม อภิชาติบาท 4 ใช้ในการเรียน ด้านวิริยะ นักเรียนควรมีใจสู้ มีความขยัน บากบั่นพากเพียรในการเรียน มีความมุมานะ อดทนในการเรียน เมื่อมาเรียนฝึกอาชีพต้องไม่ย่อท้อ ขยันเรียน ฝึกฝนปฏิบัติงาน

ด้านจิตตะ นักเรียนที่มาเรียนฝึกอาชีพที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ควรเรียนอย่างมีหลักธรรม อภิชาติบาท 4 ใช้ในการเรียน ด้านจิตตะ นักเรียนควรมีความเอาใจใส่ในการเรียนทั้งการเรียนในภาคทฤษฎีและการเรียนภาคปฏิบัติ ในการเรียนฝึกอาชีพถ้าไม่เอาใจใส่การเรียน ไม่เอาใจใส่ในการฝึกฝนงานภาคปฏิบัติจะเรียนไม่ได้ผลดี นักเรียนจึงควรสนใจตั้งใจเรียนในเวลาเรียน

ด้านวิมังสา นักเรียนที่มาเรียนฝึกอาชีพที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ควรเรียนอย่างมีหลักธรรม อภิชาติบาท 4 ใช้ในการเรียน ด้านวิมังสา นักเรียนควรมีการพิจารณาไตร่ตรอง ตรวจสอบ และประเมินผลการเรียนของตนเอง โดยถามครู และให้ครูประเมินผล หรือให้เพื่อนนักเรียนช่วยกันประเมินผลในผลงานที่ฝึกอาชีพ หรือให้ประชาชนที่มาใช้บริการจากผลการเรียนฝึกอาชีพผลงานในภาคปฏิบัติช่วยออกความคิดเห็น ชม เสนอแนะ ประเมินผลงานของตนเอง และ นักเรียนควรพยายามฝึกฝนและพัฒนา ปรับปรุงฝีมือการฝึกอาชีพให้ดีขึ้น

สรุปได้ว่า นักเรียนที่มาเรียนฝึกอาชีพที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ควรใช้หลักธรรมอภิชาติบาท 4 มาใช้ในการเรียน ซึ่งนักเรียนสามารถยึดหลักธรรมอภิชาติบาท 4 นี้มาใช้ในการเรียนก็จะช่วยให้การเรียนสำเร็จสมหวังได้ดี

⁵นายชาญศักดิ์ บุญเขียว, ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด, 5 พ.ค.2564.

จากแนวคิดหลักของการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้ประมวลโดยสามารถสรุปได้ดังนี้ ตารางที่ 4.40 แสดงแนวคิดหลักจากการให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้สัมภาษณ์	การใช้ข้อถิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางหลัด
1.ด้านฉันทะ	แนวคิดหลัก
อรปรียา วุฒิวงศ์เสรี	ต้องมีความชอบพึงพอใจในวิชาที่เลือกเรียน ต้องให้นักเรียนเลือกวิชาเรียนที่ตนเองรักพอใจชอบใจที่จะเรียน เพราะเมื่อมีความรักพอใจชอบใจวิชาที่เลือกเรียนแล้วก็จะรักเรียน การเรียนจะได้ผลดี ควรพยายามเสริมสร้างฉันทะให้ตัวเองและเพื่อน ๆ ที่ร่วมเรียนด้วยกัน
ศิริพร เทศกุล	การเรียนอาชีพต้องเรียนตามความรักความพอใจของผู้เรียน เพราะเมื่อเกิดความรักความพอใจในวิชาที่เรียนแล้วจะทำให้มีความสุขในการเรียน แล้วจะเรียนได้ดีจนจบภาคเรียน
พัทธนันท์ นนทแก้ว	มีความรักพอใจในการเรียนแล้วก็จะรักพอใจเรียนอย่างเต็มที่ เต็มกำลัง ไม่ท้อแท้เบื่อหน่ายในการเรียน ผลการเรียนก็จะดี
สุทธาทิพย์ มั่งผล	ควรรัก พื่อใจในการเรียน รักพอใจในวิชาที่ลงเรียน จะเรียนได้ดีและเรียนอย่างมีความสุข ทำให้ไม่ขาดเรียนเพราะอยากมาเรียนวิชาที่รักชอบพอใจ
ชาญศักดิ์ บุญเขียว	นักเรียนควรรักพอใจในวิชาที่เรียนฝึกอาชีพ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเรียนฝึกอาชีพให้สำเร็จ

ผู้ให้สัมภาษณ์	การใช้ข้อถิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางหลัด
1. ด้านวิริยะ	แนวคิดหลัก
อรปรียา วุฒิวงศ์เสรี	ควรมีความขยัน และมีความอดทน นักเรียนต้องมีวิริยะ และมีความอดทน มีวินัยในการเรียนมากขึ้น ไม่ทิ้งการเรียน ควรเลือกคบเพื่อนที่ขยันเรียน ชวนกันเรียนและสนใจในการเรียน ชักชวนกันเรียนและชี้แจงให้เข้าใจผลดีที่ได้รับจากการใช้ข้อถิบาท 4 ในการเรียนคือประสบความสำเร็จในการเรียน

ศิริพร เทศกุล	มีความสนุกในการเรียน จะเกิดความเพียร คือ ขยันฝึกฝนวิชาที่เรียนมากขึ้นเรื่อยๆจนเกิดมีความสุขในการเรียน ฝึกฝนมากจนกลายเป็นความถนัดและชำนาญเก่งมากขึ้น
พัทธนันท์ นนทแก้ว	มีความเพียร มีความขยันขันแข็งในการเรียน มุ่งมั่นในการเรียนให้สำเร็จ มีความพยายาม อดทน ไม่ท้อถอยในการเรียน
สุทธาทิพย์ มั่งผล	มีความขยันในการเรียน เมื่อมีความเพียร มีความขยันในการเรียนแล้วก็จะขยันเรียน ขยันฝึกฝนวิชาที่เรียน ก็จะเรียนได้ดี
ชาญศักดิ์ บุญเขียว	นักเรียนควรมีใจสู้ มีความขยัน บากบั่นพากเพียรในการเรียน มีความมุมานะ อดทนในการเรียน เมื่อมาเรียนฝึกอาชีพต้องไม่ย่อท้อ ขยันเรียน ฝึกฝนปฏิบัติงาน

ผู้ให้สัมภาษณ์	การใช้ข้อที่บาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด
2. ด้านจิตตะ	แนวคิดหลัก
อรปรียา วุฒิวงศ์เสรี	ควรมีสมาธิในการเรียน เรียนด้วยจิตที่มุ่งมั่นใฝ่รู้ก็จะมีสมาธิในการเรียน และเข้าใจจดจำที่ครูสอนในการเรียนได้ดี การเรียนในภาคปฏิบัติ งานในภาคปฏิบัติบางวิชาต้องใช้เวลา จึงควรติดตามทำงานให้สำเร็จเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด ไม่ปล่อยขี้เล่น
ศิริพร เทศกุล	ฝึกฝนต่อเนื่องมีการจดจ่อในการเรียนงานที่ทำ ก็จะเกิดสมาธิในการเรียน เมื่อมีสมาธิในการเรียน การเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติก็จะได้ผลดี
พัทธนันท์ นนทแก้ว	ควรมีความเอาใจใส่ และสนใจฝึกฝนในการเรียน นำหลักข้อที่บาท 4 ด้านจิตตะมาใช้ในการเรียน มีความเอาใจใส่ และฝึกฝนในการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
สุทธาทิพย์ มั่งผล	มีความเอาใจใส่ และเอาใจฝึกฝนในการเรียนอยู่เสมอ มีสมาธิในการเรียน มาเรียนให้ตรงเวลาที่กำหนดไม่มาสายทำให้เรียนได้ตามที่ครูสอน ไม่ขาดเรียน ไม่ทิ้งการเรียน
ชาญศักดิ์ บุญเขียว	ควรมีความเอาใจใส่ในการเรียนทั้งการเรียนในภาคทฤษฎีและการเรียนภาคปฏิบัติ ควรสนใจตั้งใจเรียนในเวลาเรียน ในการเรียนฝึกอาชีพถ้าไม่เอาใจใส่การเรียน ไม่เอาใจใส่ในการฝึกฝนงานภาคปฏิบัติจะเรียนไม่ได้ผลดี

ผู้ให้สัมภาษณ์	การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด
4.ด้านวิมังสา	แนวคิดหลัก
อรปรียา วุฒิวงศ์เสรี	ควรติดตามและไต่ตรองประเมินผลการเรียนของตนเองอย่างสม่ำเสมอทุกครั้งที่เรียนจบในชั่วโมงเรียน เพราะเมื่อมีปัญหาในการเรียน หรือไม่เข้าใจเรื่องอะไรจะได้สามารถสอบถามและแก้ไขปัญหากับครูผู้สอนได้ในทันที
ศิริพร เทศกุล	ต้องพิจารณาไต่ตรองและประเมินผลการเรียนทุกครั้งที่ยื่นเสร็จในแต่ละวัน เพื่อจะรู้ว่าตัวนักเรียนเองนั้นต้องปรับปรุงในเรื่องอะไรบ้าง จะได้เรียนได้ผลดียิ่งขึ้น
พัทธนันท์ นนทแก้ว	หมั่นใคร่ครวญไต่ตรองในการเรียน นักเรียนควรเอาประสบการณ์ทั้งในการเรียนและประสบการณ์ในอาชีพการทำงานของตนมาใช้ปรับปรุงในการเรียน
สุทธาทิพย์ มั่งผล	หมั่นพิจารณาไต่ตรองประเมินผลการเรียนของตนเอง และหมั่นให้ครูและเพื่อน ๆ ร่วมเรียนช่วยประเมินผลการเรียนเสมอ
ชาญศักดิ์ บุญเขียว	พิจารณาไต่ตรอง ตรวจสอบ และประเมินผลการเรียนของตนเอง โดยถามครู และให้ครู เพื่อนนักเรียน ประชาชนที่มาใช้บริการจากผลการเรียนฝึกอาชีพ ประเมินผล ฝึกฝนและพัฒนา ปรับปรุงฝีมือการฝึกอาชีพให้ดีขึ้น

จากตารางที่ 4.40 พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านได้ให้ความสำคัญ และตระหนักถึงการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด โดยการเรียนนั้นจะต้องเรียนและปฏิบัติให้ครบองค์รวมของอิทธิบาท 4 คือ 1) ฉันทะ ความพอใจในการเรียน มีการเสริมสร้างและเตรียมความพร้อมในการเรียน 2) วิริยะ ความเพียรในการเรียน มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความขยันพากเพียร ฝึกฝน เรียนรู้และพัฒนา 3) จิตตะ ความเอาใจใส่ในการเรียน มีการพัฒนาฝึกฝนในการเรียน ให้มีสมาธิ และจิตใจที่มุ่งมั่นในการเรียน 4) วิมังสา ความพิจารณาไต่ตรองในการเรียนมีการส่งเสริมให้ประเมินผลงานการเรียน หาปัญหาในการเรียนและแก้ไขข้อผิดพลาด ฝึกฝนและพัฒนา ปรับปรุงฝีมือการฝึกอาชีพให้ดีขึ้น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด” ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอ วัตถุประสงค์ของการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด เพื่อเปรียบเทียบการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพครอบครัว และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน และ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด

ประชากร ได้แก่ นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ที่เรียนในศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด เขต / แขวง บางพลัด ซอย จรัลสนิทวงศ์ 79 ถนน จรัลสนิทวงศ์ กรุงเทพมหานคร จำนวนประชากรทั้งหมด 400 คน ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำนวน 196 คน , ประชากรที่สัมภาษณ์ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด รวมจำนวน 5 ท่าน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ที่เรียนในศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด เขต / แขวง บางพลัด ซอย จรัลสนิทวงศ์ 79 ถนน จรัลสนิทวงศ์ กรุงเทพมหานคร แบ่งตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพครอบครัว และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน จำนวนประชากรทั้งหมด 400 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan จึงได้กลุ่มตัวอย่าง 196 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลาย ปิด (Closed-ended) แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended) แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพปัจจัยส่วนบุคคล ผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพครอบครัว และรายได้ต่อเดือนต่างกัน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด โดยมีเกณฑ์การกำหนดมาตรวัดเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด

แบบสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ที่เป็นแบบสัมภาษณ์ (Interview form) จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Interviews) แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และ (One-Way ANOVA or F-test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ LSD

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด” พอสรุปได้ดังนี้

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

1) จำแนกตามเพศ พบว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 78.6 และเป็นชาย จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 21.4

2) จำแนกตามอายุ พบว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีอายุ 31-40 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0 และมีอายุ 51-60 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0 อายุ 41-50 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 20.3 อายุ 20-30 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 17.3 อายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 8.7 อายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 ตามลำดับ

3) จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมี ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 61.2 ระดับการศึกษา ปวช.-ปวส. จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 ระดับการศึกษามัธยม จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 8.2 ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 5.1 ตามลำดับ

4) จำแนกตามสถานภาพทางครอบครัว พบว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดที่ตอบแบบสอบถาม มีสถานภาพทางครอบครัวสมรส จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0 สถานภาพทางครอบครัวโสด จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 สถานภาพทางครอบครัวหม้าย/หย่าร้าง จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0 ตามลำดับ

5) จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่านักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดที่ตอบแบบสอบถามมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 36.2 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่า 30,000 บาท จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 19.4 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 ตามลำดับ

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ระดับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า การใช้อิทธิบาท 4 ด้านฉันทะ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือการใช้

อิทธิบาท 4 ด้านจิตตะ การใช้อิทธิบาท 4 ด้านวิมังสา การใช้อิทธิบาท 4 ด้านวิริยะ มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดตามลำดับ

5.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางครอบครัว และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันดังนี้

- ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ตามความคิดเห็นของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด **จำแนกตามเพศ** พบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มี เพศต่างกัน มีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด มีการใช้อิทธิบาท 4 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามเพศ พบว่ามีการใช้อิทธิบาท 4 มากที่สุด คือ เพศ หญิง นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียน ที่มีเพศต่างกัน มีการใช้อิทธิบาท 4 โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียน ด้านฉันทะ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านจิตตะ และ ด้านวิมังสา ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านวิริยะ ตามลำดับ และ มีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียน ด้านฉันทะ และด้านวิริยะ ไม่แตกต่าง ด้านจิตตะและด้านวิมังสา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

- ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ตามความคิดเห็นของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด **จำแนกตามอายุ** พบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มี อายุต่างกัน มีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า อายุต่ำกว่า 20 ปี อายุ 20 - 30 ปี อายุ 31 - 40 ปี อายุ 41 - 50 ปี อายุ 51 - 60 ปี อายุมากกว่า 60 ปี ทั้งหกช่วงอายุ มีการใช้อิทธิบาท 4 โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านฉันทะ อายุ 51 - 60 ปี พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ อายุมากกว่า 60 ปี รองลงมา อายุ 20 - 30 ปี อายุ 31 - 40 ปี อายุ 41 - 50 ปี และ ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อายุ ต่ำกว่า 20 ปี ตามลำดับ ด้านวิริยะ อายุ 51 - 60 ปี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อายุ 20 - 30 ปี อายุมากกว่า 60 ปี อายุ 31 - 40 ปี อายุ 41 - 50 ปี และ ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อายุ ต่ำกว่า 20 ปี ตามลำดับ ด้านจิตตะ อายุ 51 - 60 ปี พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อายุมากกว่า 60 ปี อายุ 20 - 30 ปี อายุ 31 - 40 ปี อายุ 41 - 50 ปี และ ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อายุ ต่ำกว่า 20 ปี ตามลำดับ ด้านวิมังสา อายุ 51 - 60 ปี พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อายุมากกว่า 60 ปี อายุ 41 - 50 ปี อายุ 31 - 40 ปี และ ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อายุ ต่ำกว่า 20 ปี ตามลำดับ

- ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ตามความคิดเห็นของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด **จำแนกตามระดับ**

การศึกษา พบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มี ระดับการศึกษาต่างกัน มีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียน ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านฉันทะ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านจิตตะ และด้านวิริยะ ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านวิมังสา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับ ตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านฉันทะ สูงกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ปริญญา ตรี และ ปวช.-ปวส. ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือมัธยม ด้านจิตตะ สูงกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ปริญญาตรี และ ปวช.-ปวส. ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือมัธยม ด้านวิริยะ สูงกว่าปริญญาตรี มี ค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ปริญญาตรี และ ปวช.-ปวส. ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือมัธยม ด้านวิมังสา สูง กว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ปริญญาตรี และ ปวช.-ปวส. ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มัธยม

- ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของกลุ่มตัวอย่างนักเรียน ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ตามความคิดเห็นของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด **จำแนกตามสถานภาพ ครอบครัว** พบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มี สถานภาพครอบครัวต่างกัน มีการใช้อิทธิบาท 4 ในการ เรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านฉันทะ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านจิตตะ และด้านวิริยะ ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านวิมังสา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านฉันทะ สมรส มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา หม้าย/หย่าร้าง ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ โสด ด้านจิตตะ สมรส มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา หม้าย/หย่าร้าง ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ โสด ด้านวิริยะ สมรส มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา หม้าย/หย่าร้าง ค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด คือ โสด ด้านวิมังสา สมรส มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา หม้าย/หย่าร้าง ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ โสด

- ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของกลุ่มตัวอย่างนักเรียน ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ตามความคิดเห็นของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด **รายได้เฉลี่ยต่อเดือน** พบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของ นักเรียนกลุ่มตัวอย่างศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านฉันทะ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้าน วิริยะ และด้านจิตตะ ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านวิมังสา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตาม ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านฉันทะ สูงกว่า 30,000 บาท มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา 20,001 – 30,000 บาท และ 10,000 – 20,000 บาท ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ต่ำกว่า 10,000 บาท ด้านวิริยะ สูง กว่า 30,000 บาท มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา 20,001 – 30,000 บาท และ 10,000 – 20,000 บาท ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ต่ำกว่า 10,000 บาท ด้านจิตตะ สูงกว่า 30,000 บาท มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

5.1.5 ผลการรวบรวมแสดงข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ดังนี้

1. ด้านฉันทะ ได้แก่ ควรเลือกวิชาที่เรียนให้เหมาะสมกับความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคล ควรพอใจในการเรียนและมีความตั้งใจสนใจเรียนให้มากขึ้น ควรพยายามตั้งใจเรียนรู้ เพิ่มความรู้จากสื่อการเรียนต่างๆให้มากขึ้น และฝึกปฏิบัติให้มากขึ้น

2. ด้านวิริยะ ได้แก่ ควรขยันในการเรียน มีความอดทนไม่ละเลยในการเรียน ทั้งในภาคทฤษฎี และการเรียนในภาคปฏิบัติ ควรขยันทำงานที่คุณครูมอบหมายงานให้ทันที ไม่เกี่ยงให้เพื่อนทำแทนในงานที่ยาก ควรขยันขอความคิดเห็นจากคุณครูและเพื่อน ๆ ในผลการเรียน และ การปฏิบัติงาน

3. ด้านจิตตะ ได้แก่ ควรเอาใจใส่ในการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ควรตั้งใจศึกษาเรียนรู้ในวิชาที่เรียนจดบันทึกข้อมูลการเรียนรู้เพื่อนำมาทบทวนได้ ควรมาเรียนให้ตรงต่อเวลา ควรตั้งใจเรียนและรับผิดชอบในงานที่คุณครูมอบหมายงานให้ทำงานให้ดีและสำเร็จ

4. ด้านวิมังสา ได้แก่ ควรไตร่ตรองการเรียนเสมอและสอบถามหาความรู้เพิ่มเติม ควรพิจารณาหาเหตุผลหาจุดที่ผิดพลาดและปรับปรุงให้ดีขึ้น เมื่อผลการเรียนออกมาไม่ดีก็พยายามแก้ไขให้ดีขึ้นในการเรียนครั้งต่อ ๆ ไป

5.1.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์ท่านผู้อำนวยการศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดและเจ้าหน้าที่ ต่อการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วยดังนี้

ท่านที่ 1 ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ไว้ว่า

ด้านฉันทะ นักเรียนที่มาเรียนที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดต้องใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียน สิ่งสำคัญของนักเรียนที่มาเรียนต้องมีฉันทะคือต้องมีความชอบพึงพอใจในวิชาที่เลือกเรียน ต้องให้นักเรียนเลือกวิชาเรียนที่ตนเองรักพอใจชอบใจที่จะเรียน เพราะเมื่อมีความรักพอใจชอบใจวิชาที่เลือกเรียนแล้วก็จะรักเรียน การเรียนจะได้ผลดี นักเรียนควรพยายามเสริมสร้างฉันทะให้ตัวเองและเพื่อนๆ ที่ร่วมเรียนด้วยกันไปด้วยในการเรียน โดยชักชวนกันเรียนและชี้แจงให้เข้าใจผลดีที่ได้รับจากการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนคือประสบความสำเร็จในการเรียน

ด้านวิริยะ นักเรียนที่มาเรียนควรมีความขยัน และมีความอดทน เนื่องจากทางศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดเปิดให้เรียนฟรี ไม่เสียค่าใช้จ่ายในการเรียน นักเรียนยังต้องมีวิริยะ และมีความอดทน มีวินัยในการเรียนมากขึ้น ไม่ทิ้งการเรียน ควรเลือกคบเพื่อนที่ขยันเรียน ชวนกันเรียนและสนใจในการเรียน พยายามเรียนแบบเป็นกันเอง และตั้งใจเพื่อนร่วมเรียนให้ทุกคนเรียนให้จบหลักสูตร

ด้านจิตตะ นักเรียนที่มาเรียนควรมีสมาธิในการเรียน เรียนด้วยจิตที่มุ่งมั่นใฝ่รู้ก็จะมีสมาธิในการเรียน และเข้าใจจดจำที่ครูสอนในการเรียนได้ดี การเรียนในภาคปฏิบัติ งานในภาคปฏิบัติบางวิชา ต้องใช้เวลา จึงควรติดตามทำงานให้สำเร็จเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด ไม่ปล่อยละเลยงาน

ด้านวิมังสา นักเรียนควรติดตามและไต่ตรองประเมินผลการเรียนของตนเองอย่างสม่ำเสมอ ทุกครั้งที่เรียนจบในชั่วโมงเรียน เพราะเมื่อมีปัญหาในการเรียน หรือไม่เข้าใจเรื่องอะไรจะได้สามารถสอบถามและแก้ไขปัญหากับครูผู้สอนได้ในทันที

สรุปได้ว่า ในการเรียนต้องใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียน เพื่อประสบความสำเร็จในการเรียน คือ ด้านฉันทะ มีความชอบพึงพอใจในวิชาที่เลือกเรียน ด้านวิริยะ มีความขยัน และมีความอดทน มีวินัย ไม่ทิ้งการเรียน คบเพื่อนที่ขยันเรียน ขวนกันเรียน ด้านจิตตะ มีสมาธิในการเรียน เรียนด้วยจิตที่มุ่งมั่นใฝ่รู้ ด้านวิมังสา มีการติดตามและไต่ตรองประเมินผลการเรียนอย่างสม่ำเสมอ

ท่านที่ 2 **นางศิริพร เทศกุล** ได้ให้สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ไว้ว่า

ด้านฉันทะ ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด เปิดให้เรียนฟรี ไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ การเรียนอาชีพต้องเรียนตามความรักความพอใจของผู้เรียน เพราะเมื่อเกิดความรักความพอใจในวิชาที่เรียนแล้วจะทำให้มีความสุขในการเรียน แล้วจะเรียนได้ดีจนจบภาคเรียน

ด้านวิริยะ นักเรียนฝึกอาชีพเมื่อเกิดฉันทะ คือ ความรักความพอใจในการเรียนวิชาที่เรียนแล้วมีความสุขในการเรียน จะเกิดความเพียร คือ ขยันฝึกฝนวิชาที่เรียนมากขึ้นเรื่อยๆ จนเกิดความสุขในการเรียน ฝึกฝนมากจนกลายเป็นความถนัด และชำนาญเก่งมากขึ้นเรื่อยๆ ตามลำดับในวิชาชีพที่เรียน

ด้านจิตตะ เมื่อนักเรียนฝึกอาชีพรักชอบในการเรียน มีความเพียรขยัน ฝึกฝนต่อเนื่องมีการจดจ่อในการเรียนงานที่ทำ ก็จะเกิดสมาธิในการเรียน เมื่อมีสมาธิในการเรียน การเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติก็จะได้ผลดี การเรียนก็จะประสบผลสำเร็จ

ด้านวิมังสา ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดสอนฝึกอาชีพ มีการสอนการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การเรียนฝึกอาชีพต้องฝึกปฏิบัติงานจริง ลงมือทำจริงด้วยตนเอง ในการเรียนจึงต้องพิจารณาไต่ตรองและประเมินผลการเรียนทุกครั้งที่ยื่นเสร็จในแต่ละวัน เพื่อจะได้รู้ว่าตัวนักเรียนเองนั้นต้องปรับปรุงในเรื่องอะไรบ้าง จะได้เรียนได้ผลดียิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ถ้านำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการเรียน จะเรียนได้ผลดีและประสบความสำเร็จ

ท่านที่ 3 **นางสาวพัทธนันท์ นนทแก้ว** ได้ให้สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ไว้ว่า

ด้านฉันทะ นักเรียนควรมีฉันทะ มีความรักพอใจในการเรียน เมื่อมีการนำหลักฉันทะมาใช้ในการเรียน คือ มีความรักพอใจในการเรียนแล้วก็จะรักพอใจเรียนอย่างเต็มใจ เต็มกำลัง ไม่ท้อแท้เพื่อหน่ายในการเรียน ผลการเรียนก็จะดี

ด้านวิริยะ นักเรียนควรมีวิริยะ มีความเพียร มีความขยันขันแข็งในการเรียน มุ่งมั่นในการเรียนให้สำเร็จ มีความพยายาม อุตุน ไม่ท้อถอยในการเรียน การเรียนที่ใช้หลักวิริยะนำมาใช้คือความขยันก็จะทำให้การเรียนประสบความสำเร็จได้ดี

ด้านจิตตะ นักเรียนควรมีความเอาใจใส่ และสนใจฝึกฝนในการเรียน นำหลักอิทธิบาท 4 ด้านจิตตะมาใช้ในการเรียน มีความเอาใจใส่ และฝึกฝนในการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ มีสมาธิในการเรียนเสมอ

ด้านวิมังสา นักเรียนควรมีความพิจารณาหมั่นใคร่ครวญไตร่ตรองในการเรียน นักเรียนควรเอาประสบการณ์ทั้งในการเรียนและประสบการณ์ในอาชีพการทำงานของตนมาใช้ปรับปรุงในการเรียนฝึกอาชีพใหม่ก็จะเรียนได้ผลดี ฝึกฝนเรียนอาชีพจนได้อาชีพใหม่เสริมเพิ่มสำเร็จ

สรุปได้ว่า นักเรียนควรมีหลักอิทธิบาท 4 ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ ด้านวิมังสา นำมาใช้ในการเรียน นำประสบการณ์ทั้งการเรียน และการทำงานที่เคยเรียนและเคยทำมาก่อนมาใช้ปรับปรุงในการเรียนฝึกอาชีพก็จะเรียนประสบความสำเร็จ

ท่านที่ 4 นางสาวสุทธาทิพย์ มั่งผล ได้ให้สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ไว้ว่า

ด้านฉันทะ นักเรียนที่มาเรียนที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ควรนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการเรียน ด้านฉันทะ คือ ควรรัก พอใจในการเรียน รักพอใจในวิชาที่ลงเรียน จะเรียนได้ดีและเรียนอย่างมีความสุข ทำให้ไม่ขาดเรียนเพราะอยากมาเรียนวิชาที่รักชอบพอใจ

ด้านวิริยะ นักเรียนที่มาเรียนที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ควรนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการเรียน ด้านวิริยะ คือ มีความเพียร มีความขยันในการเรียน เมื่อมีความเพียร มีความขยันในการเรียนแล้วก็จะขยันเรียน ขยันฝึกฝนวิชาที่เรียน ก็จะเรียนได้ดี

ด้านจิตตะ นักเรียนที่มาเรียนที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ควรนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการเรียน ด้านจิตตะ คือ มีความเอาใจใส่ และเอาใจฝึกฝนในการเรียนอยู่เสมอ มีสมาธิในการเรียน มาเรียนให้ตรงเวลาที่กำหนดไม่มาสายทำให้เรียนได้ตามทันที่ครูสอน ไม่ขาดเรียน ไม่ทิ้งการเรียน เรียนให้จบภาคการศึกษาที่กำหนด

ด้านวิมังสา นักเรียนที่มาเรียนที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ควรนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการเรียน ด้านวิมังสา คือ นักเรียนต้องหมั่นพิจารณาไตร่ตรองประเมินผลการเรียนของตนเอง และหมั่นให้ครูและเพื่อน ๆ ร่วมเรียนช่วยประเมินผลการเรียนเสมอ ๆ ถ้าผลการเรียนได้ไม่ดีต้องพิจารณาหาสาเหตุอะไรที่ทำให้เรียนได้ไม่ดี แล้วรีบปรับปรุงแก้ไขทันที

สรุปได้ว่า นักเรียนที่มาเรียนที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ควรนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการเรียน ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ ด้านวิมังสา เพื่อให้เรียนได้ดียิ่งขึ้น และเพื่อให้การเรียนได้ผลดี และประสบผลสำเร็จ

ท่านที่ 5 นายชาญศักดิ์ บุญเขียว ได้ให้สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ไว้ว่า

ด้านฉันทะ นักเรียนที่มาเรียนฝึกอาชีพที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ควรเรียนอย่างมีหลักธรรมอิทธิบาท 4 ใช้ในการเรียน ด้านฉันทะ นักเรียนควรรักพอใจในวิชาที่เรียนฝึกอาชีพ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเรียนฝึกอาชีพให้สำเร็จ

ด้านวิริยะ นักเรียนที่มาเรียนฝึกอาชีพที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ควรเรียนอย่างมีหลักธรรมอิทธิบาท 4 ใช้ในการเรียน ด้านวิริยะ นักเรียนควรมีใจสู้ มีความขยัน บากบั่นพากเพียรในการเรียน มีความมุมานะ อดทนในการเรียน เมื่อมาเรียนฝึกอาชีพต้องไม่ย่อท้อ ขยันเรียน ฝึกฝนปฏิบัติงาน

ด้านจิตตะ นักเรียนที่มาเรียนฝึกอาชีพที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ควรเรียนอย่างมีหลักธรรมอิทธิบาท 4 ใช้ในการเรียน ด้านจิตตะ นักเรียนควรมีความเอาใจใส่ในการเรียนทั้งการเรียนในภาคทฤษฎีและการเรียนภาคปฏิบัติ ในการเรียนฝึกอาชีพถ้าไม่เอาใจใส่การเรียน ไม่เอาใจใส่ในการฝึกฝนงานภาคปฏิบัติจะเรียนไม่ได้ผลดี นักเรียนจึงควรสนใจตั้งใจเรียนในเวลาเรียน

ด้านวิมังสา นักเรียนที่มาเรียนฝึกอาชีพที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ควรเรียนอย่างมีหลักธรรมอิทธิบาท 4 ใช้ในการเรียน ด้านวิมังสา นักเรียนควรมีการพิจารณาไตร่ตรอง ตรวจสอบ และประเมินผลการเรียนของตนเอง โดยถามครู และให้ครูประเมินผล หรือให้เพื่อนนักเรียนช่วยกัน ประเมินผลในผลงานที่ฝึกอาชีพ หรือให้ประชาชนที่มาใช้บริการจากผลการเรียนฝึกอาชีพผลงานในภาคปฏิบัติช่วยออกความคิดเห็น ชม เสนอแนะ ประเมินผลงานของตนเอง และ นักเรียนควรพยายามฝึกฝนและพัฒนา ปรับปรุงฝีมือการฝึกอาชีพให้ดีขึ้น

สรุปได้ว่า นักเรียนที่มาเรียนฝึกอาชีพที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ควรใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 มาใช้ในการเรียน ซึ่งนักเรียนสามารถยึดหลักธรรมอิทธิบาท 4 นี้มาใช้ในการเรียนก็จะช่วยให้การเรียนสำเร็จสมหวังได้ดี

5.2 อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด” ผลการวิจัยนำมาอภิปรายเชื่อมโยงทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

5.2.1 ผลการวิเคราะห์การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ดังนี้

ผลจากการวิจัย พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด มีการนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 ในด้านต่าง ๆ มาใช้ในการเรียน อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ถือว่าเป็นสิ่งที่ดี เพราะเป็นการนำหลักธรรมอิทธิบาททางแห่งความสำเร็จมาใช้หรือประยุกต์ใช้ในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ**พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)** ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “พุทธธรรม” ฉันทะ ความพอใจ ได้แก่ ความมีใจรักในสิ่งที่ทำ และพอใจใฝ่รักในจุดหมายของสิ่งที่ทำนั้น อยากให้สิ่งนั้น ๆ สำเร็จ อยากให้งานนั้นหรือสิ่งนั้นบรรลุถึงจุดหมาย พุดง่าย ๆ ว่ารักงานและรักจุดหมายของงาน กล่าวถึงวิริยะว่าเป็น ความเพียร ได้แก่ ความอดทน แก่แล้วกล้า บากบั่น ก้าวไป ใจสู้ กล่าวถึงจิตตะว่า เป็นความคิดจด จ่อหรือเอาใจฝึกฝน ได้แก่ ความมีจิตผูกพันจดจ่อ ฝ่าคิดเรื่องนั้นใจอยู่กับงานนั้น ไม่ปล่อยไม่ห่างไป ไหน ถ้าจิตตะเป็นไปอย่างแรงกล้าในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรืองานอย่างใดอย่างหนึ่ง คนผู้นั้นจะไม่สนใจไม่ รักรู้เรื่องอื่น ๆ ใครพูดอะไรเรื่องอื่น ๆ ไม่สนใจ แต่ถ้าพูดเรื่องนั้นงานนั้น จะสนใจเป็นพิเศษทันทีและวิมังสา คือ การใช้ปัญญาพิจารณาหมั่นใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผล ผลจากการวิจัยพบว่า โดยรวมการนำหลักอิทธิบาท 4 ใช้ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด โดยรวมอยู่ในระดับมากและมีความสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการให้สัมภาษณ์ทั้ง 5 ท่าน ซึ่งมีความสอดคล้องกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีประเด็นนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1.ด้านฉันทะ พบว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนด้านฉันทะ พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อธิบายได้ว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดมีความรักพึงพอใจในการเรียน พอใจในวิชาที่เลือกเรียนฝึกอาชีพ มีความภูมิใจในวิชาที่เรียน พุ่มเทให้การเรียนสำเร็จและดียิ่งขึ้น จึงทำให้นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดมีความพึงพอใจด้านฉันทะ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของ **อรปริยา วุฒิวงษ์เสรี** ที่ได้ให้ความเห็นว่า สิ่งสำคัญของนักเรียนที่มาเรียนต้องมีฉันทะคือต้องมีความชอบพึงพอใจในวิชาที่เลือกเรียน ต้องให้นักเรียนเลือกวิชาเรียนที่ตนเองรักพอใจชอบใจที่จะเรียน เพราะเมื่อมีความรักพอใจชอบใจวิชาที่เลือกเรียนแล้วก็จะรักเรียน การเรียนจะได้ผลดี นักเรียนควรพยายามเสริมสร้างฉันทะให้ตัวเองและเพื่อนๆ ที่ร่วมเรียนด้วยกันไปด้วยในการเรียน โดยชักชวนกันเรียนและชี้แจงให้เข้าใจผลดีที่ได้รับจากการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนคือประสบความสำเร็จในการเรียน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระสุทัศน์ สุทฺตฺสนโน (วงศ์สถาน)** ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียน โรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการศึกษาพบว่าการนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียน โรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจกล่าวได้ว่า อิทธิบาท 4 คือ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่ง 4 อย่าง ได้แก่ฉันทะ (ความพอใจ คือ ต้องการที่จะทำมีความใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ) วิริยะ (ความเพียร คือ ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม มีความอดทน ไม่ท้อถอย) จิตตะ (ความคิดพิจารณา คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำงานปฏิบัติสิ่งนั้นด้วยความคิดที่เอาใจฝึกฝน ไม่ปล่อยจิตใจให้ฟุ้งซ่านจิตใจเลือนลอย) และวิมังสา (ความไตร่ตรอง คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ มีการวางแผน การวัดผล และคิดค้นวิธีการแก้ไขปรับปรุง) นักเรียนโรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีการนำหลักอิทธิบาท 4

ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียน และมีความสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการให้สัมภาษณ์ทั้ง 5 ท่าน ซึ่งมีความสอดคล้องกัน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ 3 ที่ว่า มีความภูมิใจในวิชาที่เรียน ค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดมีความรักพึงพอใจในการเรียน พอใจในวิชาที่เลือกเรียนฝึกอาชีพ จึงมีความภูมิใจในวิชาที่เรียน ทุ่มเทให้การเรียนสำเร็จและดียิ่งขึ้น จึงทำให้นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดมีความพึงพอใจด้านฉันทะ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ**พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต)** ได้กล่าวถึงความหมายของอิทธิบาท 4 ไว้ในหนังสือการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ว่าอิทธิบาท 4 หมายถึง ธรรมที่เป็นเครื่องให้ถึงความสำเร็จหรือทางแห่งความสำเร็จมี 4 ประการคือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ฉันทะ คือความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น วิริยะ คือ ความเพียรพยายาม จิตตะ คือ ความเอาใจใส่ในสิ่งนั้น วิมังสา คือ ความไตร่ตรองสอบสวน พิจารณา หรือหมายความว่า มีใจรัก พากเพียรทำ เอาจิตฝึกฝน ใช้ปัญญาสอบสวน นี่เป็นอิทธิบาท แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **วนิดย์ ไหมสุวรรณ** ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การนำหลักอิทธิบาทธรรมไปใช้ในการศึกษาของนักเรียนวิทยาลัยการอาชีพเวียงสระ อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่าการนำหลักอิทธิบาทธรรมไปใช้ในการศึกษาของนักเรียนวิทยาลัยการอาชีพเวียงสระ อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ตามตัวแปรอิสระเมื่อจำแนกตามเพศ ชั้นปี เกรดเฉลี่ย และอาชีพบิดา มารดา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านวิริยะ ความเพียรพยายามขยันในการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านจิตตะ ความตั้งใจใฝ่รู้ในการศึกษา ความเอาใจฝึกฝนในการศึกษา และด้านฉันทะ ความพึงพอใจใฝ่ใจรักชอบในการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และมีความสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการให้สัมภาษณ์ทั้ง 5 ท่าน ซึ่งมีความสอดคล้องกัน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 10 ที่ว่า แม้ว่าผู้อื่นชักชวนให้ไปเรียนที่ศูนย์ฝึกอาชีพอื่นที่ผู้อื่นนิยมก็ยังไม่เลือกเรียนที่ศูนย์ฝึกอาชีพนี้ไม่เปลี่ยน มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดมีความพึงพอใจด้านฉันทะ เนื่องจากศูนย์ฝึกอาชีพที่เปิดให้เรียนฟรีไม่มีค่าใช้จ่ายในการเรียนมีอยู่หลายแห่ง นักเรียนจึงมีสิทธิเลือกและอาจอยากไปเรียนที่อื่นบ้างตามการชักชวนของเพื่อนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระทิวชัย ธมมธโร (ถั่วเถื่อน)** ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้อิทธิบาทธรรม 4 ประการในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผลการศึกษาวิจัย พบว่า มีการใช้อิทธิบาทธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ที่โรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าบุคลากรมีการใช้อิทธิบาทธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ตามลำดับดังนี้ คือ ด้านวิมังสา ด้านฉันทะ ด้านจิตตะ และด้านวิริยะ เมื่อจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง มีการใช้อิทธิบาทธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ที่โรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวม 4 ด้านไม่แตกต่างกัน แต่บุคลากรที่มีเพศ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการใช้อิทธิบาทธรรม โดยรวม 4 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และมีความสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการให้สัมภาษณ์ทั้ง 5 ท่าน ซึ่งมีความสอดคล้องกัน

2. ด้านวิริยะ พบว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนด้านวิริยะ พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพ

บางพลัดมีความเพียร มีความขยันขันแข็งในการเรียน มุ่งมั่นในการเรียนให้สำเร็จ จึงทำให้นักเรียน ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดในด้านวิริยะ มีความเพียร ขยันในการเรียน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ คำให้สัมภาษณ์ของ **ศิริพร เทศกุล** ที่ได้ให้ความเห็นว่า นักเรียนฝึกอาชีพเมื่อเกิดฉันทะ คือ ความรัก ความพอใจในการเรียนวิชาที่เรียนแล้วมีความสุขในการเรียน จะเกิดความเพียร คือ ขยันฝึกฝนวิชาที่ เรียนมากขึ้นเรื่อยจนเกิดมีความสุขในการเรียน ฝึกฝนมากจนกลายเป็นความถนัด และชำนาญเก่งมาก ขึ้นเรื่อย ๆ ตามลำดับในวิชาชีพที่เรียน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **วิษญาภา เมธีวรฉัตร** ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท 4 : กรณีศึกษาโรงเรียนศรีรังสรรค์วิทยา จังหวัดนครสวรรค์ ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่าการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนศรีรังสรรค์วิทยา จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า บุคลากรมีการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนศรีรังสรรค์วิทยา โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ที่ มีเพศต่างกัน อายุต่างกัน ระดับการศึกษาต่างกัน และตำแหน่งต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนศรีรังสรรค์วิทยา จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และมีความ สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการให้สัมภาษณ์ทั้ง 5 ท่าน ซึ่งมีความสอดคล้องกัน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ 1 ที่ว่า มีความพากเพียรในการเรียน ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดมีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนด้านวิริยะ พบว่า อยู่ในระดับมาก มี วิริยะ มีความเพียร มีความขยันขันแข็ง มีความอดทน มีความพยายามในการเรียน มุ่งมั่นในการเรียน ให้สำเร็จ จึงมีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนด้านวิริยะอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **ปรีชา นันทาภิวัดน์** ให้ความหมายว่า อิทธิบาท 4 คือ คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ คุณธรรมที่นำไปสู่ ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย 1) ฉันทะ ความพอใจ คือความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่ เสมอ และปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่งๆขึ้นไป 2) วิริยะ คือขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความ พยายามเข้มแข็งอดทน เอาธุระไม่ทอดทิ้ง 3) จิตตะ ความคิด คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้น ด้วยความคิดตั้งใจ และเอาจิตฝึกฝน ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป 4) วิมังสา การที่มีความ ไตร่ตรองหรือทดลอง คือหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยัง หย่อนข้อด้อยในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน มีการวัดผล มีการคิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง เป็นต้น และมีความ สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการให้สัมภาษณ์ทั้ง 5 ท่าน ซึ่งมีความสอดคล้องกัน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 12 ที่ว่า งานการเรียนภาคปฏิบัติแม้เลยเวลาเลิกเรียน แล้วมักจะยินยอมนอกเวลาเรียนปกติให้ มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า นักเรียน ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดมีวิริยะ มีความเพียร มีความขยันขันแข็ง มีความพยายามในการเรียน มุ่งมั่นใน การเรียนให้สำเร็จ นักเรียนอาจเหนื่อยเมื่อหมดเวลาเรียนก็จะหยุดตรงเวลาไม่มีนอกเวลาให้ เพราะ นักเรียนที่มาเรียนมีระดับอายุหลากหลายเป็นเหตุให้นักเรียนต่างมีเรื่องส่วนตัว มีงาน มีครอบครัวของ ตัวเองที่ต้องรับผิดชอบเมื่อหมดเวลาเรียนแล้วจึงไม่มีนอกเวลาให้ สอดคล้องกับแนวคิดของ **พระเทพวิสุทธิกวี (หลวงพ่อบุญญานนทิกขุ)** ได้กล่าวถึงอิทธิบาท 4 ไว้ในปาฐกถาธรรมเรื่อง ภาวนาช่วยเสริมเพิ่มกำลังจิต ไว้ว่า อิทธิบาทที่แปลว่าคุณธรรมที่จะให้เกิดความสำเร็จ ถ้าพูดง่ายๆ ก็คือบันไดแห่งความสำเร็จ ถ้าเราเดินตามบันไดนี้แล้วเราจะก้าวไปสู่ความสำเร็จ เคยมีคนถาม พระพุทธเจ้าว่าที่พระองค์ได้ตรัสรู้ธรรมนี้เพราะอะไร พระองค์ก็ตรัสบอกว่าเพราะเรามีอิทธิบาท 4

แนวคิดของ พระธรรมวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณฺโณ) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “อุดมมงคลในพระพุทธศาสนา” ว่าอิทธิบาท คือ การทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายได้หรือประสบความสำเร็จได้ มี 4 อย่าง คือ 1) ฉันทะ ความพอใจในงานนั้น 2) วิริยะ ความขยันหมั่นเพียรในการทำงานนั้น 3) จิตตะ ความตั้งใจในการทำงานนั้น 4) วิมังสา ความเข้าใจในการทำงานนั้น โดยได้อธิบายถึงฉันทะว่าถ้าเราพอใจในงานนั้น เราก็อยากจะทำ แต่ถ้าไม่พอใจก็ไม่อยากทำ วิริยะ ได้อธิบายว่า เป็นความพากเพียรหรือ ความเข้มแข็งในสิ่งนั้น ถ้าเรามีฉันทะแล้วก็ต้องมีวิริยะ วิริยะความเพียรความขยันนี้สำคัญมาก ถ้ามีความพอใจในงานแล้วไม่มีความเพียร การทำงานนั้นๆ ก็ไม่ก้าวหน้า เช่น เราอยากจะได้งานทำแต่ไม่ไปทำงานทำสักที นั่งรออยู่ที่บ้านให้งานมาหาเอง ก็ยอมไม่ได้งานทำ เราจึงต้องมีความเพียร จิตตะคือความใฝ่ใจมีจิตใจจดจ่อ มีความตั้งใจจะทำงานนั้นจริงๆ และได้กล่าววิมังสาไว้ว่า คือความเข้าใจในการทำงาน โดยการใช้ปัญญาใช้สมองคิด ไม่ใช่แค่ทำตามๆ คนเราแม้จะรักงานสักเพียงใด บากบั่นทำงานสักปานใดหรือเอาใจใส่อยู่ตลอดเวลาก็ตาม แต่ถ้าขาดปัญญาพิจารณาแล้ว คนทำงานโดยไม่ใช้ปัญญาจะทำงานไม่สำเร็จสักที แม้จะพยายามทำให้เสร็จก็ไม่เสร็จ เพราะขาดวิมังสาหรือขาดปัญญาหนักเข้าตนเองก็กลายเป็นทาสของงาน และมีความสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการให้สัมภาษณ์ทั้ง 5 ท่าน ซึ่งมีความสอดคล้องกัน

4. **ด้านวิมังสา** พบว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนด้านวิมังสา พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ก็ปรายได้ว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดมีความ พิจารณาไตร่ตรองในการเรียน ใช้ความรู้หมั่นตรวจสอบในการเรียนเพื่อพัฒนาการเรียน มีการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของ **สุทธาทิพย์ มั่งผล** ที่ได้ให้ความเห็นว่า นักเรียนที่มาเรียนที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ควรนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการเรียน ด้านจิตตะ คือ มีความเอาใจใส่ และเอาใจฝึกฝนในการเรียนอยู่เสมอ มีสมาธิในการเรียน มาเรียนให้ตรงเวลาที่กำหนดไม่มาสายทำให้เรียนได้ตามทันที่ครูสอน ไม่ขาดเรียน ไม่ทิ้งการเรียน เรียนให้จบภาคการศึกษาที่กำหนด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **รจิต สิทธิศาสตร์สกุล** ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การประยุกต์ใช้พุทธปรัชญาของนักธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูป : ศึกษาเฉพาะกรณี เดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ กรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาพบว่า นักธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูป เดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ มีการประยุกต์ใช้พุทธปรัชญา โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูป เดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ มีการประยุกต์ใช้ ด้านฉันทะ ความพอใจในการทำงาน ด้านวิริยะ ความเพียรพยายามในการทำงาน ด้านจิตตะ ความเอาใจฝึกฝนในการทำงาน และด้านวิมังสา ความพิจารณาไตร่ตรองในการทำงาน อยู่ในระดับมาก จำแนกตามเพศ การศึกษา และสถานภาพ มีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 โดยรวม 4 ด้านไม่แตกต่างกัน แต่ผู้ที่มีอายุต่างกัน มีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 โดยรวม 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และมีความสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการให้สัมภาษณ์ทั้ง 5 ท่าน ซึ่งมีความสอดคล้องกัน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 6 ที่ว่า เมื่อมีข้อสงสัยในสิ่งที่เรียนจะพยายามค้นหาคำตอบหรือขอความช่วยเหลือจากผู้รู้ ทั้งนี้ก็ปรายได้ว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดมีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนด้านวิมังสา อยู่ในระดับมาก นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดมีความ พิจารณาไตร่ตรองในการเรียนและค้นหาคำตอบหรือขอความช่วยเหลือจากผู้รู้ ใช้ความรู้หมั่นตรวจสอบในการเรียนเพื่อพัฒนาการเรียน มีการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พระ

ธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) ได้กล่าวว่า หลักธรรมของผู้ปฏิบัติงานที่ใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจเพื่อให้ถึงพร้อมด้วยความสำเร็จสมประสงค์ คือ อิทธิบาท ซึ่งเป็นหลักแห่งความสำเร็จประกอบด้วยหลักปฏิบัติ 4 ประการ ได้แก่ ฉันทะ (ความพอใจ) วิริยะ (ความเพียร) จิตตะ (ความคิดจดจ่อ) และวิมังสา (ความสอบสวนไตร่ตรอง) กล่าวคือ การประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติงานในวิชาที่เรียน มีความรัก ความพอใจในการเรียนการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย (ฉันทะ) เพราะเมื่อเกิดความรักในการเรียนในงานที่ปฏิบัติแล้วจะทำให้อยากได้ผลงานที่ดีที่สุด สร้างให้นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียร ไม่ท้อถอย (วิริยะ) มองเห็นการเรียนงานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติเป็นสิ่งท้าทาย สร้างให้มีจิตสำนึกที่จะอุทิศตัวในการเรียน มีใจจดจ่อในการเรียนในการปฏิบัติงาน (จิตตะ) ซึ่งเมื่อมีความแน่วแน่ในการเรียนในการปฏิบัติงานแล้วจะทำให้เกิดสมาธิ ไม่วอกแวก และควรกระตุ้นให้ผู้เรียนปฏิบัติฝึกอาชีพ เป็นผู้ที่ชอบการทดลองแนวทางใหม่ เพื่อที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไขปรับปรุงการเรียนการปฏิบัติงานโดยการใช้สติปัญญาที่มีอยู่อย่างแยบคายนั่นก็คือ “การตรวจสอบคุณภาพ ประสิทธิภาพของการเรียนการปฏิบัติงาน (วิมังสา) โดยสรุปของอิทธิบาท 4 คือ การรักงาน สู้งาน ใส่ใจในงาน และการทำงานด้วยปัญญาตั้งมั่นการทำงานที่ดีต้องมีหลักธรรมเป็นพื้นฐาน ที่ใช้พัฒนาจิตใจเพื่อความก้าวหน้าในการทำงาน เพื่อความสุขในการทำงานของตนเอง โดยต้องสร้างทัศนคติใหม่ว่า “ให้ชอบในสิ่งที่ทำ ไม่ใช่ทำในสิ่งที่ชอบ” โดยให้สนุกกับงานที่รับผิดชอบเพราะงานเป็นเวลาส่วนใหญ่ของชีวิตโดยให้นี้อยู่เสมอว่างานที่ทำนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ต่อผู้เกี่ยวข้อง และต่อสังคมอย่างไร ไม่ใช่เพียงคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตน หรือรายได้เท่านั้น มีสุขภาพจิตดี เต็มใจทำงาน มีความสุข เพราะเมื่อเป็นเช่นนี้ก็จะได้ผลงานที่ดีเป็นการตอบแทน ตามคำกล่าวที่ว่า “งานก็ได้ผล คนก็เป็นสุข” ข้อมูลเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท 4 ที่ผู้วิจัยค้นคว้ามานั้นสามารถสรุปได้ว่าอิทธิบาทธรรมทั้งสี่ประการนี้เมื่อเกิดขึ้นในจิตใจของบุคคลผู้ประกอบภารกิจใดไม่ว่าจะเป็นทางกายหรือทางใจก็ตาม ภารกิจนั้นๆ ย่อมสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีเสมอ แต่ถ้าหากธรรมทั้งสี่ประการนี้เกิดขึ้นในจิตใจของบุคคลผู้นั้นอย่างไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ถึงแม้บุคคลนั้นจะมีวิชาฉลาดปราดเปรื่องสักเท่าไรก็ตาม ภารกิจต่างๆ ที่เขาลงมือปฏิบัติ ย่อมยากที่จะสำเร็จลุล่วง หรือแม้หากจะสำเร็จลุล่วงไปได้แล้ว ก็จะไม่สามารถอำนวยผลประโยชน์ให้แก่เขาได้อย่างเต็มที่นั่นเอง และมีความสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการให้สัมภาษณ์ทั้ง 5 ท่าน ซึ่งมีความสอดคล้องกัน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 12 ที่ว่า มักค้นหาสาเหตุที่เรียนแล้วไม่จดจำและทำงานที่ครูมอบหมายให้ได้ไม่ทันก ทั้งนี้อธิบายได้ว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดมีความ พิจารณาไตร่ตรองในการเรียน ใช้ความรู้หมั่นตรวจสอบในการเรียนเพื่อพัฒนาการเรียน มีการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (หลวงพ่อปัญญานนทภิกขุ)** ได้กล่าวถึงหลักอิทธิบาท 4 ในหนังสืองานคือชีวิต ชีวิตคืองานบันดาลสุข ว่า อิทธิบาท 4 คือ ข้อธรรมะที่เป็นบันไดแห่งความสำเร็จในการปฏิบัติกิจทุกอย่าง ประกอบไปด้วย ฉันทะ ความพอใจในเรื่องที่เราจะทำ วิริยะ ความเพียรไม่ท้อถอยในการประกอบกิจนั้นๆ จิตตะ เอาใจใส่ไม่ทอดธุระในเรื่องนั้นๆ วิมังสา จะต้องทำงานนั้นต่อไป บันไดสู่ความสำเร็จสี่ประการที่กล่าวนี้ข้อสุดท้ายสำคัญสุด และมีความสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการให้สัมภาษณ์ทั้ง 5 ท่าน ซึ่งมีความสอดคล้องกัน

5.2.2 ผลจากการเปรียบเทียบการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพครอบครัว และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน ดังนี้

1) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดที่มี เพศต่างกันมีการใช้หลักอิทธิบาท 4 แตกต่างกันนั้น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดกลุ่มตัวอย่าง ที่มีเพศต่างกัน มีการใช้หลักอิทธิบาท 4 โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามเพศอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกตามเพศ พบว่ามีการใช้อิทธิบาท 4 มากที่สุด คือ เพศ หญิง ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า เพศหญิงเป็นเพศแม่อุ้มท้องและได้ให้กำเนิดและให้นมบุตรธิดา เพศหญิงจึงมีความรักของเพศแม่มีความละเอียดอ่อนทางด้านจิตใจ เพศชายมีความกล้าหาญแข็งแกร่งมากกว่าเพศหญิง ด้วยความละเอียดอ่อนในการเลี้ยงดูบุตรธิดาทำให้เพศหญิงมีการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในด้านการเรียนมากกว่าเพศชายในด้านจิตตะการเอาใจใส่ในการเรียนและด้านวิมังสามีไตร่ตรองในการเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียน ที่มีเพศต่างกัน มีการใช้อิทธิบาท 4 ด้านฉันทะ และด้านวิริยะ ไม่แตกต่างด้านจิตตะและด้านวิมังสา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **วนิตย์ ไหมสุวรรณ** ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การนำหลักอิทธิบาทธรรมไปใช้ในการศึกษาของนักเรียนวิทยาลัยการอาชีพเวียงสระ อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า การนำหลักอิทธิบาทธรรมไปใช้ในการศึกษาของนักเรียนวิทยาลัยการอาชีพเวียงสระ อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ตามตัวแปรอิสระเมื่อจำแนกตามเพศ ชั้นปี เกรดเฉลี่ย และอาชีพบิดา มารดา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวิริยะ ความเพียรพยายามขยันในการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านจิตตะ ความตั้งใจจริงจัง รับผิดชอบในการศึกษา ความเอาใจใส่ในการศึกษา และด้านฉันทะ ความพึงพอใจใฝ่ใจรักชอบในการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผลการนำหลักอิทธิบาทธรรมไปใช้ในการศึกษาของนักเรียนวิทยาลัยการอาชีพเวียงสระ อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามชั้นปี เกรดเฉลี่ย และอาชีพบิดามารดา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนเพศ อาชีพบิดามารดา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

2) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดที่มี อายุต่างกันมีการใช้หลักอิทธิบาท 4 แตกต่างกันนั้น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีการใช้หลักอิทธิบาท 4 โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามอายุ ต่ำกว่า 20 ปี 20 - 30 ปี 31 - 40 ปี 41 - 50 ปี 51 - 60 ปี มากกว่า 60 ปี ทั้งหกช่วงอายุ มีการใช้อิทธิบาท 4 โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดกลุ่มตัวอย่างมีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนดี ผลที่ได้แก่นักเรียนที่มีอายุ 51-60 ปี มีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนมากที่สุด รองลงมาอายุมากกว่า 60 ปี อายุ 41-50 ปี อายุ 31-40 ปี

อายุ 20-30 ปี น้อยที่สุดคืออายุต่ำกว่า 20 ปี ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า นักเรียนอายุต่างกันมีการใช้อิทธิบาท 4 ต่างกัน นักเรียนที่อายุมากมีการใช้หลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการเรียนมากกว่านักเรียนที่อายุน้อย เนื่องจากนักเรียนอายุมากผ่านประสบการณ์ชีวิตด้านต่าง ๆ ด้านการเรียน การทำงาน การมีชีวิตครอบครัว ทำให้นักเรียนที่อายุมากมีการนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาใช้ในการเรียนมากกว่านักเรียนที่อายุน้อยซึ่งยังไม่มีและผ่านประสบการณ์ชีวิตในด้านต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **รจิต ลิทธิศาสตร์สกุล** ได้ทำการศึกษารื่อง “การประยุกต์ใช้พุทธปรัชญาของนักธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูป : ศึกษาเฉพาะกรณี เดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ กรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาพบว่า นักธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูป เดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ มีการประยุกต์ใช้พุทธปรัชญา โดยรวมทั้ง 4 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูป เดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ มีการประยุกต์ใช้ ด้านฉันทะ ความพอใจในการทำงาน ด้านวิริยะ ความเพียรพยายามในการทำงาน ด้านจิตตะ ความเอาใจใส่ใฝ่ในการทำงาน และด้านวิมังสา ความพิจารณาไตร่ตรองในการทำงาน อยู่ในระดับมาก จำแนกตามเพศ การศึกษา และสถานภาพ มีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 โดยรวม 4 ด้านไม่แตกต่างกัน แต่ผู้ที่มีอายุต่างกัน มีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 โดยรวม 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดที่มี ระดับการศึกษาต่างกัน มีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนต่างกันั้น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดที่มี มีการใช้หลักอิทธิบาท 4 โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดมัธยม ปวช. - ปวส. ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี มีการใช้อิทธิบาท 4 โดยรวมทั้ง 4 ด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อภิปรายได้ว่านักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดกลุ่มตัวอย่างมีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียน ผลที่ได้ให้นักเรียนที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ปริญญาตรี และ ปวช.-ปวส. ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือมัธยม อภิปรายได้ว่านักเรียนที่มีการศึกษาสูงมีการผ่านการเรียนรู้ การฝึกฝน ฝึกอบรมในการเรียนในด้านวิชาการและมีการนำความรู้ทางหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาใช้ในการเรียนมากกว่านักเรียนที่การศึกษาน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาทองมี สุทธิจิตโต** (สะพานหล้า) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติงานของพนักงานการไฟฟ้านครหลวง ตามหลักอิทธิบาท 4 กรณีศึกษาการไฟฟ้านครหลวง เขตวัดเลียบ กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานของพนักงานการไฟฟ้านครหลวง ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และพนักงานของการไฟฟ้านครหลวงเขตวัดเลียบ กรุงเทพมหานคร ที่ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมทั้งด้านฉันทะ,วิริยะ,จิตตะและวิมังสา ทั้ง 4 ด้านนี้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พิจารณาเป็นรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา พบว่าผู้มีรายได้น้อยมีการ

ปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 น้อยกว่าผู้ที่มีรายได้สูงกว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดที่มี สถานภาพครอบครัวต่างกัน มีการใช้อิทธิบาท 4 ในการศึกษา แตกต่างกันนั้น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพครอบครัวต่างกัน มีการใช้หลักอิทธิบาท 4 โดยรวมทั้ง 4 ด้าน เมื่อจำแนกตามสถานภาพครอบครัว โสด สมรส หม้าย/หย่าร้าง มีการใช้อิทธิบาท 4 โดยรวมทั้ง 4 ด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อภิปรายได้ว่านักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดกลุ่มตัวอย่างมีการใช้อิทธิบาท 4 ในการศึกษา ผลที่ได้แก่นักเรียนที่มีสถานภาพครอบครัว สมรส มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา หม้าย/หย่าร้าง ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ โสด อภิปรายได้ว่านักเรียนที่มีสถานภาพครอบครัว สมรส มีภาระหน้าที่รับผิดชอบเพิ่มขึ้นจากตัวเองโดยต้องรับผิดชอบสมาชิกครอบครัวทั้งพ่อ แม่ สามี บุตร ธิดา ทำให้มีการนำความรู้ทางหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาใช้ในการเรียนมากกว่านักเรียนที่สถานภาพหม้าย/หย่าร้าง และสถานภาพโสด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **รจิต สิทธิศาสตร์สกุล** ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การประยุกต์ใช้พุทธปรัชญาของนักธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูป : ศึกษาเฉพาะกรณี เดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ กรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาพบว่า นักธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูป เดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ มีการประยุกต์ใช้พุทธปรัชญา โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูป เดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ มีการประยุกต์ใช้ ด้านฉันทะ ความพอใจในการทำงาน ด้านวิริยะ ความเพียรพยายามในการทำงาน ด้านจิตตะ ความเอาใจใส่ใฝ่ในการทำงาน และด้านวิมังสา ความพิจารณาไตร่ตรองในการทำงาน อยู่ในระดับมาก จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา และสถานภาพ มีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 โดยรวมทั้ง 4 ด้านไม่แตกต่างกัน แต่ผู้ที่มีอายุ และสถานภาพครอบครัวต่างกัน มีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 โดยรวมทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

5) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดที่มี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีการใช้อิทธิบาท 4 ในการศึกษา แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีการใช้หลักอิทธิบาท 4 โดยรวมทั้ง 4 ด้าน ต่ำกว่า 10,000 บาท 10,000-20,000 บาท 20,001-30,000 บาท สูงกว่า 30,000 บาท เมื่อจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีการใช้อิทธิบาท 4 โดยรวมทั้ง 4 ด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อภิปรายได้ว่านักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดกลุ่มตัวอย่างมีการใช้อิทธิบาท 4 ในการศึกษา ผลที่ได้แก่นักเรียนที่มีรายได้เฉลี่ยสูงกว่า 30,000 บาท มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา 20,001 – 30,000 บาท และ 10,000 – 20,000 บาท ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ต่ำกว่า 10,000 บาท อภิปรายได้ว่านักเรียนที่มีรายได้เฉลี่ยสูงมีการนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาใช้ในการเรียนมากกว่ารายได้เฉลี่ยที่น้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาทองมี สุทธิจิตโต (สะพานหล้า)** ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติงานของพนักงานการไฟฟ้านครหลวง ตามหลักอิทธิบาท 4 กรณีศึกษาการไฟฟ้านครหลวง เขตวัดเลียบ กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานของพนักงานการไฟฟ้านครหลวง ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และพนักงานของการไฟฟ้านครหลวงเขตวัดเลียบ

กรุงเทพมหานคร ที่รายได้ต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมทั้งด้านฉันทะ, วิริยะ, จิตตะ และวิมังสา ทั้ง 4 ด้านนี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พิจารณาเป็นรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา พบว่าผู้มีรายได้ต่ำมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 น้อยกว่าผู้มีรายได้สูงกว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด โดยรวม มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ควรรักษาและพัฒนาปรับปรุงการเรียนไปเรื่อย ๆ ไม่หยุดพัฒนา หากการสอนวิชาชีพใหม่ ๆ ที่เป็นที่น่าสนใจเป็นที่นิยมตรงยุคสมัยมาสอนและพัฒนาไปเรื่อย ๆ ไม่หยุด

ด้านฉันทะ นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด มีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนด้านฉันทะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 3 ที่ว่า มีความภูมิใจในวิชาที่เรียน มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้บริหารจึงควรส่งเสริมให้นักเรียนรักษามาตรฐานที่ดีนี้ไว้ และพยายามส่งเสริมให้นักเรียนใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนไว้ให้มั่นคง และมีฉันทะในการเรียนเสมอ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 10 ที่ว่า แม้ว่าผู้อื่นชักชวนให้ไปเรียนที่ศูนย์ฝึกอาชีพอื่นที่ผู้อื่นนิยมก็ยังไม่เลือกเรียนที่ศูนย์ฝึกอาชีพนี้ไม่เปลี่ยน มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้บริหารจึงควรมีการหาอาชีพที่กำลังนิยม หาวិทยาการที่มีอาชีพที่กำลังเป็นที่นิยมมาให้ความรู้สอนพิเศษในช่วงโมงเรียนบ้างบางครั้ง เพื่อเป็นแรงจูงใจในการเรียนในศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด

ด้านวิริยะ นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด มีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนด้านวิริยะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 1 ที่ว่า มีความพากเพียรในการเรียน ดังนั้นผู้บริหารจึงควรส่งเสริมให้นักเรียนรักษามาตรฐานที่ดีนี้ไว้ และพยายามส่งเสริมให้นักเรียนใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนไว้ให้มั่นคง และมีวิริยะในการเรียนเสมอ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 12 ที่ว่างานการเรียนภาคปฏิบัติแม้เลยเวลาเลิกเรียนแล้วมักจะยินยอมนอกเวลาเรียนปกติให้ มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก นักเรียนที่มาเรียนมีระดับอายุหลากหลายเป็นเหตุให้นักเรียนต่างมีเรื่องส่วนตัว มีงาน มีครอบครัวของตัวเองที่ต้องรับผิดชอบ และนักเรียนอาจเหนื่อยเมื่อหมดเวลาเรียนก็จะหยุดตรงเวลาไม่มีนอกเวลาให้ ดังนั้นผู้บริหารจึงควร ให้ครูสอนการแบ่งเวลาที่ชัดเจนไม่เลยเวลาให้แก่ นักเรียนทั้งเวลา ในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ นักเรียนจะได้กลับได้ตรงเวลา ไม่มีงานค้าง และไม่มีนอกเวลา

ด้านจิตตะ นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด มีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนด้านจิตตะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 1 ที่ว่า มีความเอาใจใส่ในการเรียนทฤษฎี และงานปฏิบัติ ดังนั้นผู้บริหารจึงควรส่งเสริมให้นักเรียนรักษามาตรฐานที่ดีนี้ไว้ และพยายามส่งเสริม

ให้นักเรียนใช้อธิบาท 4 ในการเรียนไว้ให้มั่นคง และมีจิตตะในการเรียนเสมอ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 10 ที่ว่า เรียนจนลืมหำการกิจส่วนตัว มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้บริหารจึงควรให้ครูสอนการแบ่งเวลาที่ชัดเจนไม่เลยเวลาให้แก่เรียนทั้งเวลาในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ นักเรียนจะได้กลับได้ตรงเวลา ไม่มีงานค้าง ไม่มีนอกเวลา และไม่เกินเวลาส่วนตัวของนักเรียน

ด้านวิมังสา นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด มีการใช้อธิบาท 4 ในการเรียนด้านวิมังสา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 6 ที่ว่า เมื่อมีข้อสงสัยในสิ่งที่เรียนจะพยายามค้นหาคำตอบหรือขอความช่วยเหลือจากผู้รู้ ดังนั้นผู้บริหารจึงควรส่งเสริมให้นักเรียนรักษามาตรฐานที่ดีนี้ไว้ และพยายามส่งเสริมให้นักเรียนใช้อธิบาท 4 ในการเรียนไว้ให้มั่นคง และมีวิมังสาในการเรียนเสมอ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 12 ที่ว่า มักค้นหาสาเหตุที่เรียนแล้วไม่จดจำและทำงานที่ครูมอบหมายให้ได้ไม่ด้นัก มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้บริหารจึงควรให้ครูสอนแนะนำนักเรียนให้หมั่นค้นหาสาเหตุที่มาที่เรียนแล้วไม่จดจำและทำงานที่ครูมอบหมายให้ได้ไม่ด้นัก จะได้รับแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น หมั่นประเมินผลทุกครั้งทีเรียนเสร็จในแต่ละวัน และช่วยกันประเมินผลการเรียนระหว่างเพื่อนนักเรียนทุกคนในห้องที่เรียนร่วมกัน และพยายามปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้อธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ยังมีประเด็นที่น่าศึกษาอีกหลายประเด็น และงานวิจัยนี้ไม่อาจนำมาศึกษาได้ทั้งหมด ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป เช่น

1. ศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด
2. ศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้การทำสมาธิ เพื่อให้มีสติในการเรียนและการทำงานของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด

บรรณานุกรม

1.ภาษาไทย

ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, เล่มที่ 11
19, 21, 22, 35. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, 2552.

ข้อมูลทุติยภูมิ

1) หนังสือทั่วไป

ชม ภูมิภาค. การศึกษาเพื่อพัฒนาชีวิตและสังคม. กรุงเทพมหานคร : สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย, 2526.

ชัยวัฒน์ สีแก้ว. พจนานุกรมไทย ฉบับนักเรียน นักศึกษา. กรุงเทพมหานคร : รุ่งแสงการพิมพ์, 2552.
ธานีรินทร์ศิลป์จารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. (พิมพ์ครั้งที่ 10). นนทบุรี: บริษัท
เอส.อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด, 2552.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาสน, 2536.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. การจัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนา
พานิช, 2520.

ปิ่น มุกทุกันต์. แนวสอนธรรมะตามหลักสูตรนักเรียนมัธยม. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
วิทยาลัย, 2535.

_____ .บันทึกธรรม ฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพมหานคร : คลังวิทยา, 2518.

_____ .แนวสอนธรรมะ ตามหลักสูตรนักเรียนมัธยม. กรุงเทพมหานคร : คลังวิทยา, 2514.

_____ .แนวสอนธรรมะ ตามหลักสูตรนักเรียนมัธยม. กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย,
2539.

ปรีชา นันทาภิวัฒน์, นอ.(พิเศษ) ร.น..พจนานุกรมหลักธรรมพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร : บริษัท
สหธรรมมิก จำกัด, 2544.

พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ). พจนานุกรมธรรม. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, 2546.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). ทำอย่างไรจึงจะเรียนเก่ง. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย, 2551.

พระคันธสาราภิวงศ์. อภิธรรมสังคหและปรมัตถทีปนี. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไทยราย
วัน กราฟฟิค เพลท, 2546.

พระพุทธโฆสเถระ. คัมภีร์วิสุทธิมรรค. แปลและเรียบเรียงโดยสมเด็จพระพุฒาจารย์ อจาอาสภมหา
เถร, กรุงเทพมหานคร : บริษัท ประยูรวงศ์พรินติ้ง จำกัด, 2547.

พระเทพดิลก (ระแบบ วิฑูญาโณ). อธิบายหลักธรรมตามหมวดจากนวกวาท. กรุงเทพมหานคร :
ธรรมสภา, 2548.

- พระเทพวิสุทธิกวี (หลวงพ่อบัณฑิตญาณันท์ภิกขุ). *ภาวนา-ช่วยเสริมเพิ่มกำลังจิต*. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2538.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). *ปฏิบัติธรรมให้ถูกต้อง*. (พิมพ์ครั้งที่ 60). กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, 2544.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). *พุทธธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2552.
- พระพุทธานุสติกข. *การปฏิบัติงานคือการปฏิบัติธรรม*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เลี้ยงเชียง, 2530.
- _____. *การปฏิบัติงานคือการปฏิบัติธรรม*. กรุงเทพมหานคร : เลี้ยงเชียง, 2530.
- _____. *พุทธธรรม*. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2538.
- _____. *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. กรุงเทพมหานคร : เอ.อาร์. พรินต์ติ้งแมสโปรดักส์, 2551.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์*. (พิมพ์ครั้งที่ 17). ชำระเพิ่มเติม ช่วง1/ยุติ, กรุงเทพมหานคร : พระพุทธศาสนาสถาของธรรมสภา, 2554.
- _____. *การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร : สุขภาพใจ, 2549.
- พระพรหมมังคลาจารย์ (หลวงพ่อบัณฑิตญาณันท์ภิกขุ). *งานคือชีวิต ชีวิตคืองานบันดาลสุข*. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบันลือธรรม, ม.ป.ป..
- พระธรรมวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณโณ). *อุดมมงคลในพระพุทธศาสนา*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2548.
- พระราชธรรมนิเทศ (ระแบบ ฐิตวณโณ). *ธรรมปริทรรศน์*. กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2538.
- ราชบัณฑิตยสถาน. *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542*. กรุงเทพมหานคร : บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์ จำกัด, 2546.
- วุฒิชัย จำนง. *พฤติกรรมศาสตร์ดีใจ*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2553.
- สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. *คณาจารย์แห่งโรงพิมพ์เลี้ยงเชียง นวโกวิท ฉบับมาตรฐาน*. กรุงเทพมหานคร : เลี้ยงเชียง, 2535.
- _____. *สารานุกรมพระพุทธศาสนา*. กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2539.
- สุชีพ ปุญญานุภาพ. *พระไตรปิฎกสำหรับประชาชน*. (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2539.

2) สารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/งานวิจัย

- จันทกาญจน์ นกแก้ว. *การปฏิบัติงานตามบทบาทของเจ้าพนักงานท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2550.
- นิพนธ์ โอภาษี. *การบริหารงานตามหลักกอธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2557.

- พระชินกร สุจิตโต (ทองดี). การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย, 2561.
- พระทวีตชัย ธรรมธโช (ถั่วเถื่อน). การใช้อิทธิบาทธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2556.
- พระมหาทองมี สุทธิจิตโต (สะพานหล้า). การปฏิบัติงานของพนักงานการไฟฟ้านครหลวงตามหลักอิทธิบาท 4 กรณีศึกษาการไฟฟ้านครหลวง เขตวัดเลียบ กรุงเทพมหานคร, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554.
- พระธีรวัต จรณธมโม (คณิงทรัพย์). การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท4ของบุคลากรเพื่อการบริหารจัดการอบต. อำเภอ วัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560.
- ไพบูลย์ ตั้งใจ. ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานตามหลักอิทธิบาท 4 : กรณีศึกษา บริษัทแอมพาส อินดัสตรี จำกัด จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554.
- พระวุฒิพงษ์ ถาวรจิตโต (รักเรียน). การนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการปฏิบัติงาน : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2553.
- พระสุทัศน์ สุธาสโน (วงศ์สถาน). การนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนโรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2555.
- รจิต สติศาสตร์สกุล. การประยุกต์ใช้พุทธปรัชญาของนักธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูป : ศึกษาเฉพาะกรณีเดอะแพลดทินัม แฟชั่นมอลล์ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2555.
- วนิตย์ ไหมสุวรรณ. การนำหลักอิทธิบาทธรรมไปใช้ในการศึกษาของนักเรียนวิทยาลัยการอาชีพเวียงสระ อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2553.
- วิญญาภา เมธีวรรณ. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท 4 : กรณีศึกษาโรงเรียนศรีวังคีวิทยา จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2553.
- อุมารินทร์ ประชุมชน. การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1-3 โรงเรียนมัธยมสามัคคีศิลป บางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2556.

3) บทความจากเว็บไซต์

มารุต พัฒนาผล รัต.ดร., *ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มการรู้คิด*. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2564, จาก www.curriculumandlearning.com>.

ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด, สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2563, จาก <https://m.facebook.com/bp.training>

หาญชัย ถาวงษ์กว้าง, *คุณธรรมช่วยให้สมหวัง*, 2557, สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2564, จาก http://www.gotoknow.org/posts/355013?refresh_cache=true.

4) การสัมภาษณ์

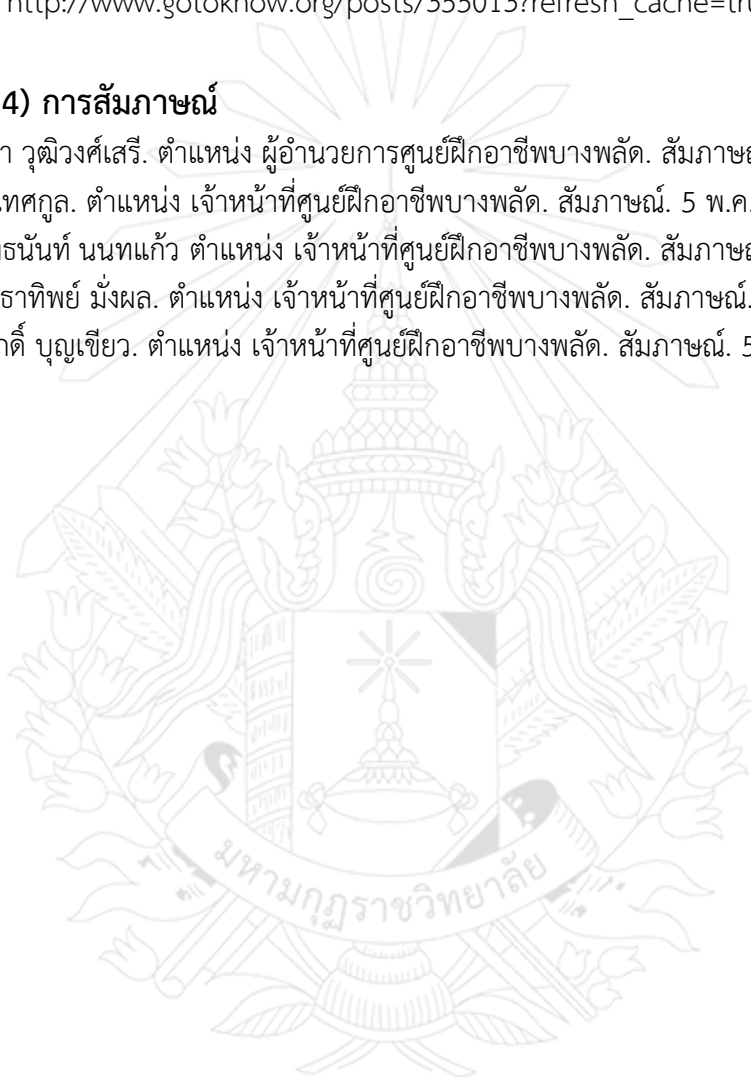
นางอรปรียา วุฒิวงศ์เสรี. ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด. สัมภาษณ์. 5 พ.ค.2564.

นางศิริพร เทศกุล. ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด. สัมภาษณ์. 5 พ.ค.2564.

นางสาวพัทธนันท์ นนทแก้ว ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด. สัมภาษณ์. 5 พ.ค.2564.

นางสาวสุทธาทิพย์ มังผล. ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด. สัมภาษณ์. 5 พ.ค.2564.

นายชาญศักดิ์ บุญเขียว. ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด. สัมภาษณ์. 5 พ.ค.2564.

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน.....บัณฑิตวิทยาลัย โทร. ๑๐๕๘-๑๐๖๓

ที่.....อว ๗๙๐๕/ว ๐๑๘๔

วันที่.....๓๐ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง.....ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิทยานิพนธ์ IOC

เรียน พระศรีวินยาภรณ์, ดร.

ด้วย นางสาวฐนันทิพย์ นวลนวงรังกุล เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๒๐๑๕๐๑๓๒๐๐๒ นักศึกษาหลักสูตร
ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา (BUDDHIST STUDIES) ของ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การใช้อิทธิบาท ๔ ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบาง
พลัด (THE APPLICATION OF IDDHIPĀDA IN THE STUDY OF STUDENTS IN BANGPHLAD
VOCATIONAL TRAINING CENTER)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยใน
ฐานะที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา เพื่อเก็บข้อมูลเขียนวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ให้นักศึกษาเพื่อ
เก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป สำหรับวันและเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

(พระศรีวินยาภรณ์, ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

จรวอพร
พรศรีวินยาภรณ์
๕ ม.พ.๖๔

มหาวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย โทร. ๑๐๕๘-๑๐๖๓

ที่ อว ๗๙๐๕/ว ๐๑๘๔

วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขออนุญาตเป็นผู้อยู่ควบคุมตรวจสอบเครื่องมือวิทยานิพนธ์ IOC

เจริญพร รศ.ดร.สุวิญ รักสัตย์

ด้วย นางสาวฐนนท์ทิพย์ นวลนวิ้งกุล เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๒๐๑๕๐๑๓๒๐๐๒ นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา (BUDDHIST STUDIES) ของ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การใช้อธิบาท ๔ ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด (THE APPLICATION OF IDDHIPĀDA IN THE STUDY OF STUDENTS IN BANGPHLAD VOCATIONAL TRAINING CENTER)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในฐานะที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา เพื่อเก็บข้อมูลเขียนวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขออนุญาตให้ท่านตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป สำหรับวันและเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อขออนุญาต

ศาสตราจารย์ ดร.สุวิญ รักสัตย์
ค. ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๔

(พระศรีวินยาภรณ์, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย โทร. ๑๐๕๘-๑๐๖๓

ที่ อว ๗๙๐๕/ว ๐๑๘๔

วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิทยานิพนธ์ IOC

เจริญพร ดร.สุมานพ ศิวารัตน์

ด้วย นางสาวฐนันทิพย์ นวลนวงรังกุล เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๒๐๑๕๐๑๓๒๐๐๒ นักศึกษาหลักสูตร
ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา (BUDDHIST STUDIES) ของ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การใช้อธิบาท ๔ ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบาง
พลัด (THE APPLICATION OF IDDHIPĀDA IN THE STUDY OF STUDENTS IN BANGPHLAD
VOCATIONAL TRAINING CENTER)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยใน
ฐานะที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา เพื่อเก็บข้อมูลเขียนวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ให้นักศึกษาเพื่อ
เก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป สำหรับวันและเวลาดำเนินการจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ดร.วิมล สอนเวมมวอล ๕๕๕๕

๗ เม.ย. ๒๕๖๔

(พระศรีวินยาภรณ์, ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหามกุฏราชวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย โทร. ๑๐๕๘-๑๐๖๓

ที่ อว ๗๙๐๕/ว ๐๑๘๔

วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิทยานิพนธ์ IOC

เจริญพร ดร.ศรัณย์ มะกรุดอินทร์

ด้วย นางสาวฐนันทิพย์ นวลนรวงกุล เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๒๐๑๕๐๑๓๒๐๐๒ นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา (BUDDHIST STUDIES) ของ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การใช้อิทธิบาท ๔ ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด (THE APPLICATION OF IDDHIPĀDA IN THE STUDY OF STUDENTS IN BANGPHLAD VOCATIONAL TRAINING CENTER)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในฐานะที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา เพื่อเก็บข้อมูลเขียนวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป สำหรับวันและเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

(พระศรีวินยาภรณ์, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

รับทราบ

๗๙๗๘ ม.ช.๑๑๗

๕ เม.ย. ๖๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย โทร. ๑๐๕๘-๑๐๖๓

ที่ อว.๗๙๐๕/ว.๐๑๘๔

วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขออนุมัติคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิทยานิพนธ์ IOC

เจริญพร ดร.กฤตสุชิน พลเสน

ด้วย นางสาวฐนนท์ทิพย์ นวลนวงรังกุล เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๒๐๑๕๐๑๓๒๐๐๒ นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา (BUDDHIST STUDIES) ของ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การใช้อิทธิบาท ๔ ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด (THE APPLICATION OF IDDHIPĀDA IN THE STUDY OF STUDENTS IN BANGPHLAD VOCATIONAL TRAINING CENTER)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในฐานะที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา เพื่อเก็บข้อมูลเขียนวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขออนุมัติคราะห์ให้ท่านตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป สำหรับวันและเวลาดำเนินการจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

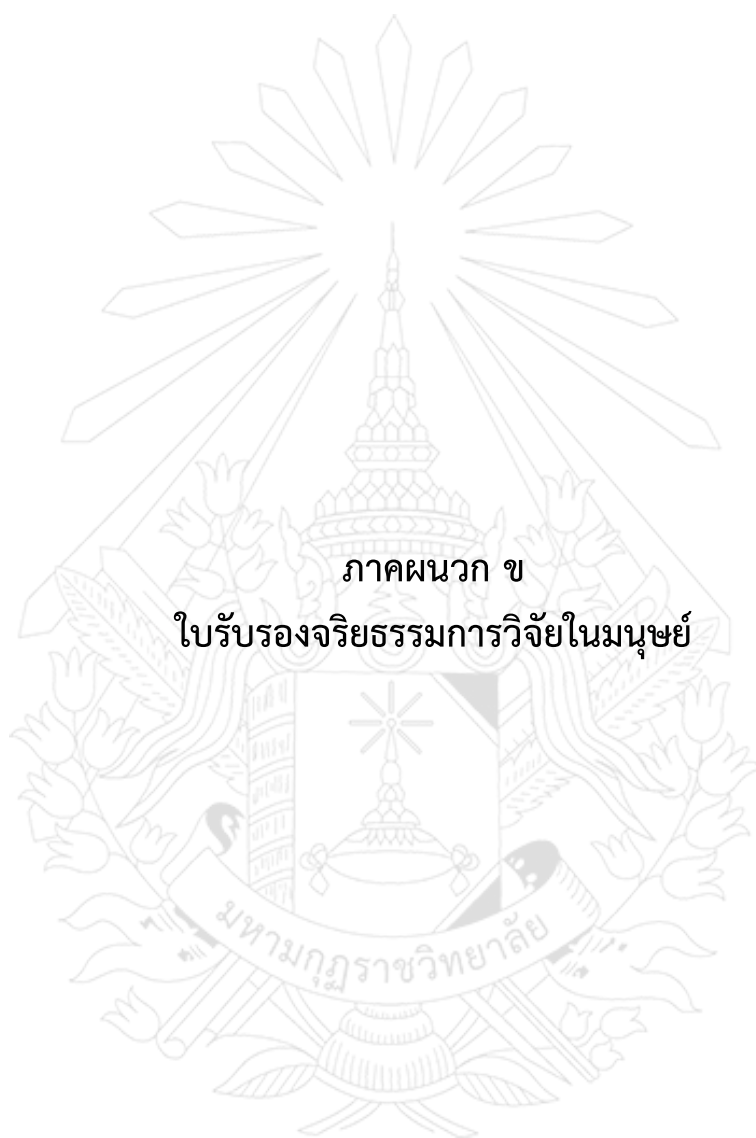
จึงเจริญมาเพื่อขออนุมัติคราะห์

(พระศรีวินยาภรณ์, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

พระครูสุวิมล ๐๖ มี.ค. ๖๔

๓๐ มี.ค. ๖๔

ภาคผนวก ข
ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ข้อเสนอการวิจัยนี้ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ คณะกรรมการพิจารณาเห็นว่า ข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการวิจัยมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากลและเป็นไปตามหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการวิจัยในมนุษย์ ไม่ทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัย

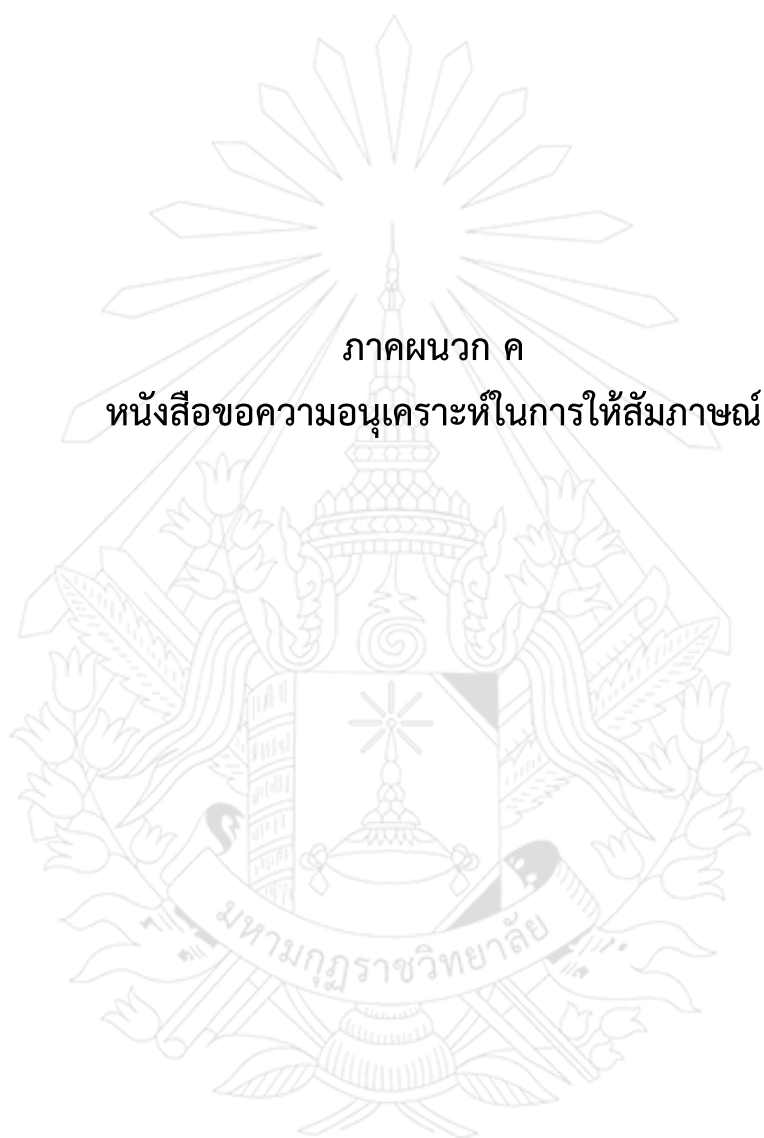
- ชื่อหัวข้อวิจัย : การใช้อิทธิบาท ๔ ในการเรียนของนักเรียนฝึกอาชีพบางพลัด
(The Application of Iddhiipāda for the Success of Students in Bangplad Vocational Training Center)
- รหัสการอนุมัติวิจัย : ประกาศบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เรื่อง อนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๖๓ ตามมติคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๓
- สถาบันที่สังกัด : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- ผู้วิจัย : นางสาวฐนนทิพย์ นवलนรังกุล (นักศึกษา)

ออกให้ ณ วันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๖๔

(พระศรีวินยาภรณ์, ดร.)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์

หมายเลขใบรับรอง : บวจ. ๐๑๗/๒๕๖๔
วันที่ให้การรับรอง : ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔
วันหมดอายุใบรับรอง : ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๕

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 ๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลาया-นครชัยศรี
 ต.ศาลาया อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
 โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ อว ๗๔๐๕/๐๐๓๖

๓๐ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์

เจริญพร นางอรปริยา วุฒิวงศ์เสรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์

ด้วย นางสาวฐนนท์ทิพย์ นवलนรังกุล เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๒๐๑๕๐๑๓๒๐๐๒ นักศึกษา
 หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา (BUDDHIST STUDIES) ของบัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การใช้ข้อธิบาท ๔ ในการเรียนของ
 นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด (THE APPLICATION OF IDDHIPĀDA IN THE STUDY OF STUDENTS IN
 BANGPHLAD VOCATIONAL TRAINING CENTER)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านอนุเคราะห์ในการให้
 สัมภาษณ์ฯ เพื่อเป็นข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ดังกล่าว สำหรับวัน และ
 เวลานั้นจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

อรปริยา วุฒิวงศ์เสรี
 ๓๑.๖๔

(พระศรีวินยาภรณ์, ดร.)
 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลาया-นครชัยศรี ต.ศาลาया อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๕ โทรสาร : ๐-๒๔๔๔-๖๐๔๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 ๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
 ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
 โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ อว ๗๙๐๕/ว ๐๐๔๔

๗ เมษายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขออนุญาตเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์
 เจริญพร นางศิริพร เทศกุล
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์

ด้วย นางสาวฐนันทิพย์ นवलนวงกุล เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๒๐๑๕'๐๑๓๒๐๐๒ นักศึกษา
 หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา (BUDDHIST STUDIES) ของบัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การใช้อิทธิบาท ๔ ในการเรียนของ
 นักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด (THE APPLICATION OF IDDHIPĀDA IN THE STUDY OF STUDENTS IN
 BANGPHLAD VOCATIONAL TRAINING CENTER)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านอนุเคราะห์ในการให้
 สัมภาษณ์ฯ เพื่อเป็นข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขออนุญาตในการสัมภาษณ์ดังกล่าว สำหรับวัน และ
 เวลานั้นจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรามาเพื่อขออนุญาต

ขอเจริญพร

ศิริพร เทศกุล
 ๕๖๑.๖๔

พระศรีวินยาภรณ์

(พระศรีวินยาภรณ์, ดร.)
 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๕ โทรสาร : ๐-๒๔๔๔-๖๐๕๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ อว ๗๙๐๕/ว ๐๐๔๔

๗ เมษายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์
เจริญพร นางสาวพัทธนันท์ นนทแก้ว
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์

ด้วย นางสาวฐนันท์ทิพย์ นवलนรังกุล เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๒๐๑๕๐๑๓๒๐๐๒ นักศึกษาหลักสูตร
ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา (BUDDHIST STUDIES) ของ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การใช้ข้ออิทธิบาท ๔ ใน การเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบาง
พลัด (THE APPLICATION OF IDDHIPĀDA IN THE STUDY OF STUDENTS IN BANGPHLAD
VOCATIONAL TRAINING CENTER)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์ฯ เพื่อเป็น
ข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ดังกล่าว สำหรับวัน และ
เวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

5 พ.ย. 64

(พระศรีวินยาภรณ์, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๕ โทรสาร : ๐-๒๔๔๔-๖๐๔๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 ๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
 ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
 โทร. ๐๒-๕๕๕-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๕๕๕-๖๐๖๐

ที่ อว ๗๙๐๕/ว ๐๐๔๔

๗ เมษายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์
 เจริญพร นางสาวสุทธาทิพย์ มั่งผล
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์

ด้วย นางสาวฐนนท์ทิพย์ นवलนรังกุล เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๒๐๑๕๐๑๓๒๐๐๒ นักศึกษาหลักสูตร
 ศาสตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา (BUDDHIST STUDIES) ของ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
 ราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การใช้อิทธิบาท ๔ ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบาง
 พลาด (THE APPLICATION OF IDDHIPĀDA IN THE STUDY OF STUDENTS IN BANGPHLAD
 VOCATIONAL TRAINING CENTER)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์ฯ เพื่อเป็น
 ข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ดังกล่าว สำหรับวัน และ
 เวลานั้นจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

สุทธาทิพย์ มั่งผล
 ๕ พ.ค. ๖๔

(พระศรีวินยาภรณ์, ดร.)
 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๕๕๕-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๙ โทรสาร : ๐-๒๕๕๕-๖๐๕๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ อว ๗๕๐๕/ว ๐๐๔๔

๗ เมษายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์
เจริญพร นายชาญศักดิ์ บุญเขียว
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์

ด้วย นางสาวฐนันท์ทิพย์ นวลนวงรังกุล เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๒๐๑๕๐๑๓๒๐๐๒ นักศึกษาหลักสูตร
ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา (BUDDHIST STUDIES) ของ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การใช้อิทธิบาท ๔ ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบาง
พลัด (THE APPLICATION OF IDDHIPĀDA IN THE STUDY OF STUDENTS IN BANGPHLAD
VOCATIONAL TRAINING CENTER)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์ฯ เพื่อเป็น
ข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ดังกล่าว สำหรับวัน และ
เวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

๕ พ.ค. ๖๔

(พระศรีวินยาภรณ์, ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๕ โทรสาร : ๐-๒๔๔๔-๖๐๖๑

ภาคผนวก ง
แบบสอบถาม

แบบสอบถามเรื่อง
การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด

.....

เนื่องด้วยผู้วิจัยเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้จัดทำแบบสอบถามฉบับนี้ขึ้น เพื่อประกอบการทำ วิทยานิพนธ์ หัวข้อเรื่อง “การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด”

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพครอบครัว และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน

ตอนที่ 3 สอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด

ข้อมูลทั้งหมดนี้จะใช้ในการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น และคำตอบของท่านจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ โดยไม่มีผลกระทบต่อท่านใด จึงขอความอนุเคราะห์ท่านช่วยตอบแบบสอบถามทุกข้อ ตามความรู้ ความเข้าใจของท่านมากที่สุด เพราะข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์ จะทำให้งานวิจัยมีผลสรุปน่าเชื่อถือ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้เพราะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณในความ ร่วมมือของท่านมา ณ โอกาสนี้

น.ส.ฐนนทิพย์ นवलนรังกุล
นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบ แบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่เป็นความจริงของตัวท่านมากที่สุด

1. เพศ

1. ชาย

2. หญิง

2. อายุ

1. ต่ำกว่า 20 ปี

2. 20 – 30 ปี

3. 31 – 40 ปี

4. 41 – 50 ปี

5. 51 – 60 ปี

6. มากกว่า 60 ปี

3. ระดับการศึกษา

1. มัธยม

2. ปวช. – ปวส.

3. ปริญญาตรี

4. สูงกว่าปริญญาตรี

4. สถานภาพทางครอบครัว

1. โสด

2. สมรส

3. หม้าย/หย่าร้าง

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

1. ต่ำกว่า 10,000 บาท

2. 10,000 - 20,000 บาท

3. 20,001 – 30,000 บาท

4. สูงกว่า 30,000 บาท

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด
คำชี้แจง: โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียน				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1.ด้านฉันทะ						
1	มีใจรักเรียนและฝึกฝนวิชาที่เรียนอยู่					
2	มีความพอใจในการเรียนไม่ท้อแท้เบื่อหน่าย					
3	มีความภูมิใจในวิชาที่เรียน					
4	เรียนอย่างมีความสุขไม่ขาดเรียน					
5	ทุ่มเทให้การเรียนสำเร็จและดียิ่งขึ้น					
6	เมื่อมีผู้กล่าวถึงศูนย์ฝึกอาชีพในทางไม่ดีก็รีบชี้แจงแก้ ในทันที					
7	มีความพอใจที่จะเรียนในศูนย์ฝึกอาชีพนี้					
8	มีความภูมิใจที่จะบอกผู้อื่นว่าเป็นศิษย์ของศูนย์ฝึก อาชีพนี้					
9	มีความพอใจในเพื่อนที่เรียนร่วมกัน					
10	แม้ว่าผู้อื่นชักชวนให้ไปเรียนที่ศูนย์ฝึกอาชีพอื่นที่ผู้อื่น นิยมก็ยังเลือกเรียนที่ศูนย์ฝึกอาชีพนี้ไม่เปลี่ยน					
11	รักพอใจในการเรียนฝึกอาชีพ					
12	ปรารถนาจะเรียนภาคทฤษฎีและปฏิบัติให้สำเร็จ					
13	รู้สึกสบายใจขณะเรียนภาคทฤษฎีและปฏิบัติ					
2.ด้านวิริยะ						
14	มีความพากเพียรในการเรียน					
15	มีความตรงเวลาและเรียนอย่างเต็มกำลัง					
16	มีความเพียรขยันมีความรับผิดชอบต่อการเรียน					
17	กระตือรือร้นในการเรียนเสมอ					
18	มีความเพียรเรียนต่อเนื่องให้สำเร็จแม้เรียนยาก					
19	ฝึกฝนวิชาที่เรียนมาเป็นประจำสม่ำเสมอ					
20	พยายามทำงานส่งครูให้เสร็จทันเวลาที่กำหนด					
21	มีความมุ่งมั่นในการเรียนคิดว่าเพิ่มเติมจากบทเรียน					
22	มีความขยันทบทวนบทเรียนทุกครั้งที่มีเวลาว่าง					
23	เมื่อครูมอบหมายงานรีบปฏิบัติทันที					
24	งานที่ครูมอบหมายให้ทำ แม้ทำผิดก็รีบแก้ไขทำใหม่ ทันที					

25	งานการเรียนภาคปฏิบัติแม้เลยเวลาเลิกเรียนแล้ว มักจะยินยอมนอกเวลาเรียนปกติให้					
26	งานการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติแม้จะต้องใช้ เวลาเรียนซ้ำอีกก็จะสำเร็จผลก็ไม่ท้อถอย					
3.ด้านจิตตะ						
27	มีความเอาใจใส่ในการเรียนทฤษฎีและงานปฏิบัติ					
28	มีสมาธิในการเรียนทฤษฎีและงานปฏิบัติ					
29	ไม่ทอดทิ้งการเรียนกลางคัน					
30	มีความปรับเปลี่ยนความเข้าใจในวิชาที่เรียน					
31	มีความเอาใจใส่เตรียมพร้อมในการเรียนเสมอ					
32	มีสติควบคุมตัวเองให้อยู่กับการเรียนไม่วอกแวก					
33	เมื่อครูให้งานภาคปฏิบัติก็ทำด้วยความจริงใจ					
34	ตั้งสติมั่นใจในความรู้ความสามารถของตนเองลงมือ ปฏิบัติงานในการเรียน					
35	ลงมือปฏิบัติงานได้ทันทีในการเรียนภาคปฏิบัติ					
36	เรียนจนลืมหำภารกิจส่วนตัว					
37	ในการเรียนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ มีการแบ่งเวลาไว้ อย่างชัดเจน					
38	ตรวจดูความเรียบร้อยของงานการเรียนภาคปฏิบัติ					
39	เอาใจใส่ศึกษารายละเอียดของงานที่ครูให้ทำทุก ชิ้นงาน					
4.ด้านวิมังสา						
40	ฝึกอบรมตรวจสอบการเรียนอย่างต่อเนื่อง					
41	ไตร่ตรองความรู้ที่ได้จากการเรียน					
42	มีการวางแผนการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ					
43	มีการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องเสมอ					
44	ประเมินผลการเรียนเพื่อพัฒนาเสมอ					
45	เมื่อมีข้อสงสัยในสิ่งที่เรียนจะพยายามค้นหาคำตอบ หรือขอความช่วยเหลือจากผู้รู้					
46	หมั่นตรวจสอบข้อผิดพลาดในงานที่ทำแล้วและ ปรับปรุงแก้ไขให้ถูกและดีขึ้น					
47	มองปัญหาในการเรียนภาคปฏิบัติว่าเป็นสิ่งท้าทาย					
48	มีความใคร่ครวญผลที่จะเกิดขึ้น ก่อนลงมือทำงานใน ภาคปฏิบัติ					

49	มีการวางแผนการทำงานที่ครูมอบหมายให้ทำอย่างรอบคอบ					
50	ศึกษาวิธีการเรียนในภาคทฤษฎีให้เข้าใจจนแม่นยำก่อนลงมือทำในภาคปฏิบัติ					
51	มักค้นหาสาเหตุที่เรียนแล้วไม่จดจำและทำงานที่ครูมอบหมายให้ได้ไม่ทัน					
52	ศึกษาหาความรู้วิทยาการใหม่ๆ เพื่อนำมาใช้เสริมในการเรียน					

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด
แนวทางส่งเสริมของแต่ละด้าน

1.ด้านฉันทะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.ด้านวิริยะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.ด้านจิตตะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

4.ด้านวิมังสา.....

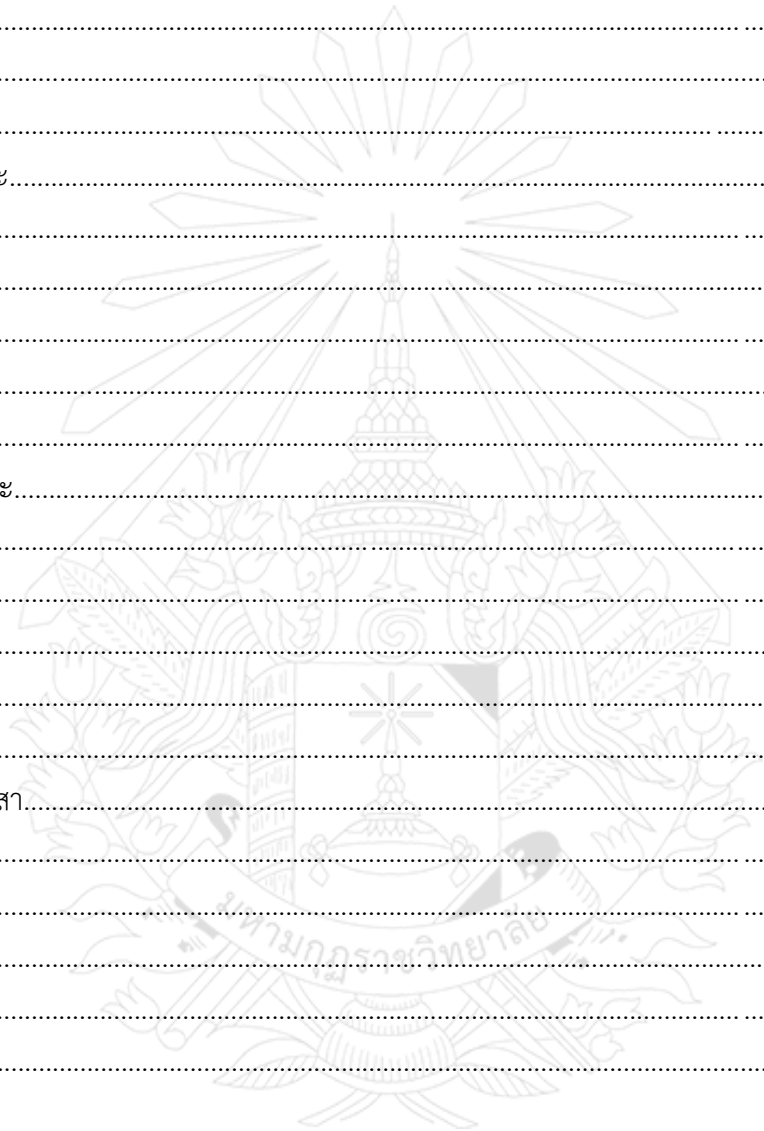
.....

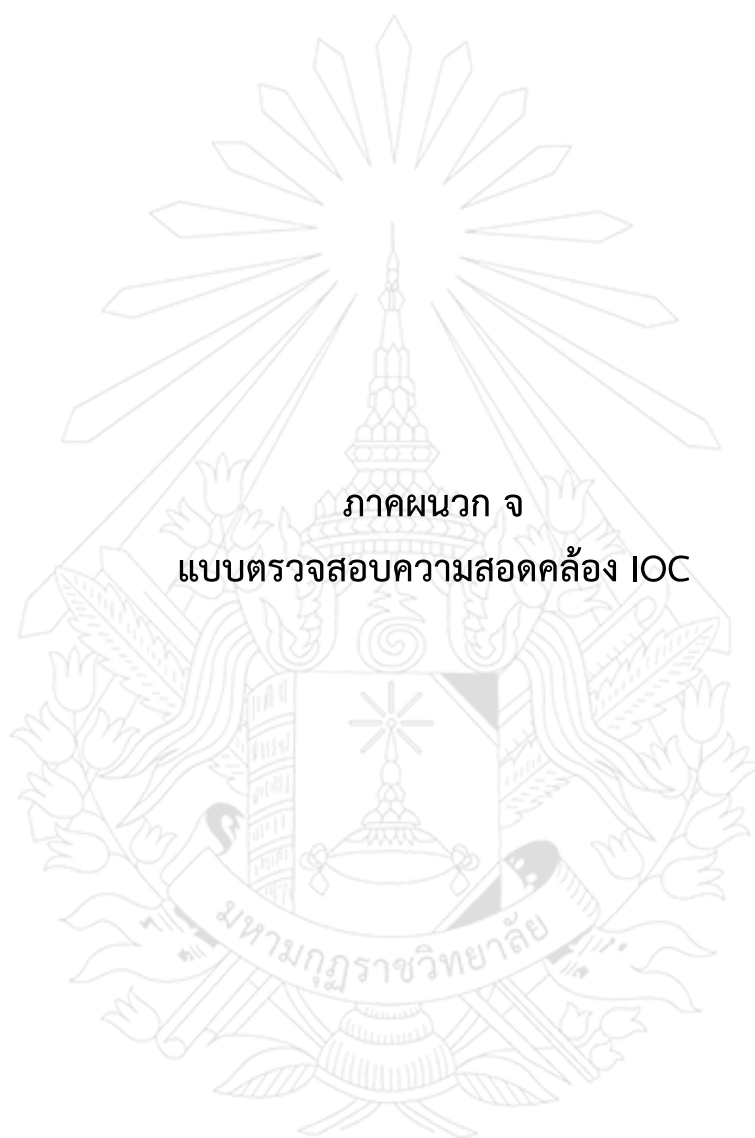
.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก จ
แบบตรวจสอบความสอดคล้อง IOC

แบบตรวจสอบความสอดคล้อง
คุณภาพเครื่องมือการวิจัยโดยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง
(IOC : Index of item objective congruence)

เรื่อง การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด
คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็น

ระดับความสอดคล้อง

- + 1 หมายถึงแน่ใจว่าสอดคล้อง
- 0 หมายถึงไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง
- 1 หมายถึงแน่ใจว่าไม่สอดคล้อง

นางสาวฐนันทิพย์ นवलนรังกุล
นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบสอบถาม

ข้อความ ด้านฉันทะ	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่					สรุปและแปรผล	
	1	2	3	4	5	ค่า IOC	ผลแปร
1.มีใจรักเรียนและฝึกฝนวิชาที่เรียนอยู่	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
2.มีความพอใจในการเรียนไม่ท้อแท้เบื่อหน่าย	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
3.มีความภูมิใจในวิชาที่เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
4.เรียนอย่างมีความสุขไม่ขาดเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
5.ทุ่มเทให้การเรียนสำเร็จและดียิ่งขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
6.เมื่อมีผู้กล่าวถึงศูนย์ฝึกอาชีพในทางไม่ดีก็ รับชี้แจงแก้ในทันที	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
7.มีความพอใจที่จะเรียนในศูนย์ฝึกอาชีพนี้	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
8.มีความภูมิใจที่จะบอกผู้อื่นว่าเป็นศิษย์ของ ศูนย์ฝึกอาชีพนี้	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
9.มีความพอใจในเพื่อนที่เรียนร่วมกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
10.แม้ว่าผู้อื่นชักชวนให้ไปเรียนที่ศูนย์ฝึก อาชีพอื่นที่ผู้อื่นนิยมก็ยังเลือกเรียนที่ศูนย์ฝึก อาชีพนี้ไม่เปลี่ยน	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
11.รักพอใจในการเรียนฝึกอาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
12.ปรารถนาจะเรียนภาคทฤษฎีและปฏิบัติให้ สำเร็จ	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
13.รู้สึกสบายใจขณะเรียนภาคทฤษฎีและ ปฏิบัติ	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
ด้านวิริยะ							
1.มีความพากเพียรในการเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
2.มีความตรงเวลาและเรียนอย่างเต็มกำลัง	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
3.มีความเพียรขยันมีความรับผิดชอบต่อการ เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
4.กระตือรือร้นในการเรียนเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
5.มีความเพียรเรียนต่อเนื่องให้สำเร็จแม้เรียน ยาก	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
6.ฝึกฝนวิชาที่เรียนมาเป็นประจำสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้

ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่					สรุปและแปลผล	
	1	2	3	4	5	ค่า IOC	ผลแปล
7.พยายามทำงานส่งครูให้เสร็จทันเวลาที่กำหนด	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
8.มีความมุ่งมั่นในการเรียนค้นคว้าเพิ่มเติมจากบทเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
9.มีความขยันทบทวนบทเรียนทุกครั้งที่มีเวลาว่าง	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
10.เมื่อครูมอบหมายงานรีบปฏิบัติทันที	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
11.งานที่ครูมอบหมายให้ทำ แม้ทำผิดก็รีบแก้ไขทำใหม่ทันที	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
12.งานการเรียนภาคปฏิบัติแม้เลยเวลาเล็กน้อยแล้วมักจะยินยอมนอกเวลาเรียนปกติให้	+1	0	+1	+1	+1	0.8	ใช้ได้
13.งานการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติแม้จะต้องใช้เวลาเรียนซ้ำอีกก็จะสำเร็จผลก็ไม่ท้อถอย	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
ด้านจิตตะ							
1.มีความเอาใจใส่ในการเรียนทฤษฎีและงานปฏิบัติ	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
2.มีสมาธิในการเรียนทฤษฎีและงานปฏิบัติ	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
3.ไม่ทอดทิ้งการเรียนกลางคัน							
4.มีความปรับเปลี่ยนความเข้าใจในวิชาที่เรียน	0	+1	+1	+1	+1	0.8	ใช้ได้
5.มีความเอาใจใส่เตรียมพร้อมในการเรียนเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
6.มีสติควบคุมตัวเองให้อยู่กับการเรียนไม่วอกแวก	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
7.เมื่อครูให้งานภาคปฏิบัติก็ทำด้วยความจริงจัง	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้

ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่					สรุปและแปรผล	
	1	2	3	4	5	ค่า IOC	ผลแปร
8.ตั้งสติมั่นใจในความรู้ความสามารถของตนเองลงมือปฏิบัติงานในการเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
9.ลงมือปฏิบัติงานได้ทันทีในการเรียนภาคปฏิบัติ	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
10.เรียนจนลืมหัดทำภารกิจส่วนตัว	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
11.ในการเรียนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ มีการแบ่งเวลาไว้อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
12.ตรวจดูความเรียบร้อยของงานการเรียนภาคปฏิบัติ	0	+1	+1	+1	+1	0.8	ใช้ได้
13.เอาใจใส่ศึกษารายละเอียดของงานที่ครูให้ทำทุกชิ้นงาน	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
ด้านวิมังสา							
1.ฝึกอบรมตรวจสอบการเรียนอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
2.ไตร่ตรองความรู้ที่ได้จากการเรียน	+1	0	+1	+1	+1	0.8	ใช้ได้
3.มีการวางแผนการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
4.มีการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
5.ประเมินผลการเรียนเพื่อพัฒนาเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
6.เมื่อมีข้อสงสัยในสิ่งที่เรียนจะพยายามค้นหาคำตอบหรือขอความช่วยเหลือจากผู้รู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
7.หมั่นตรวจสอบข้อผิดพลาดในงานที่ทำแล้วและปรับปรุงแก้ไขให้ถูกและดีขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
8.มองปัญหาในการเรียนภาคปฏิบัติว่าเป็นสิ่งที่ท้าทาย	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
9.มีความใคร่ครวญผลที่จะเกิดขึ้น ก่อนลงมือทำงานในภาคปฏิบัติ	+1	0	+1	+1	+1	0.8	ใช้ได้
10.มีการวางแผนการทำงานที่ครอบคลุมมาให้ทำอย่างรอบคอบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้

ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่					สรุปและแปรผล	
	1	2	3	4	5	ค่า IOC	ผลแปร
11.ศึกษาวิธีการเรียนในภาคทฤษฎีให้เข้าใจ จนแม่นยำก่อนลงมือทำในภาคปฏิบัติ	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
12.มักค้นหาสาเหตุที่เรียนแล้วไม่จดจำและ ทำงานที่ครูมอบหมายให้ได้ไม่ด้นัก	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
13.ศึกษาหาความรู้วิทยาการใหม่ๆ เพื่อ นำมาใช้เสริมในการเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้

ภาคผนวก ฉ
แบบสัณฐานณ์

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย เรื่อง การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด

คำชี้แจง

ขอความกรุณาตอบแบบสัมภาษณ์นี้ตามเป็นจริง หรือตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดนี้จะปกปิดเป็นความลับ แต่จะนำไปวิเคราะห์ เพื่อนำผลการวิจัยไปแก้ไขปรับปรุงในส่วนที่เกี่ยวกับการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ด้วยการกรอกข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริงเท่าที่สามารถเปิดเผยได้

ตอนที่ 2 การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ลำดับที่สัมภาษณ์.....

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....นามสกุล.....

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ หมู่ที่..... ถนน.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

วันที่ให้สัมภาษณ์.....เวลา.....

สถานที่ทำงาน.....ตำแหน่ง.....

ตอนที่ 2 (1) นักเรียนที่เรียนในศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดของท่านมีการนำอิทธิบาท 4 ด้านฉันทะไปใช้ในการดำเนินชีวิตหรือไม่ อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(2) นักเรียนที่เรียนในศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดของท่านมีการนำอิทธิบาท 4 ด้านวิริยะไปใช้ในการดำเนินชีวิตหรือไม่ อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

(3) นักเรียนที่เรียนในศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดของท่านมีการนำอิทธิบาท 4 ด้านจิตตะไปใช้ในการดำเนินชีวิตหรือไม่ อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

(4) นักเรียนที่เรียนในศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดของท่านมีการนำอิทธิบาท 4 ด้านวิมังสาไปใช้ในการดำเนินชีวิตหรือไม่ อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

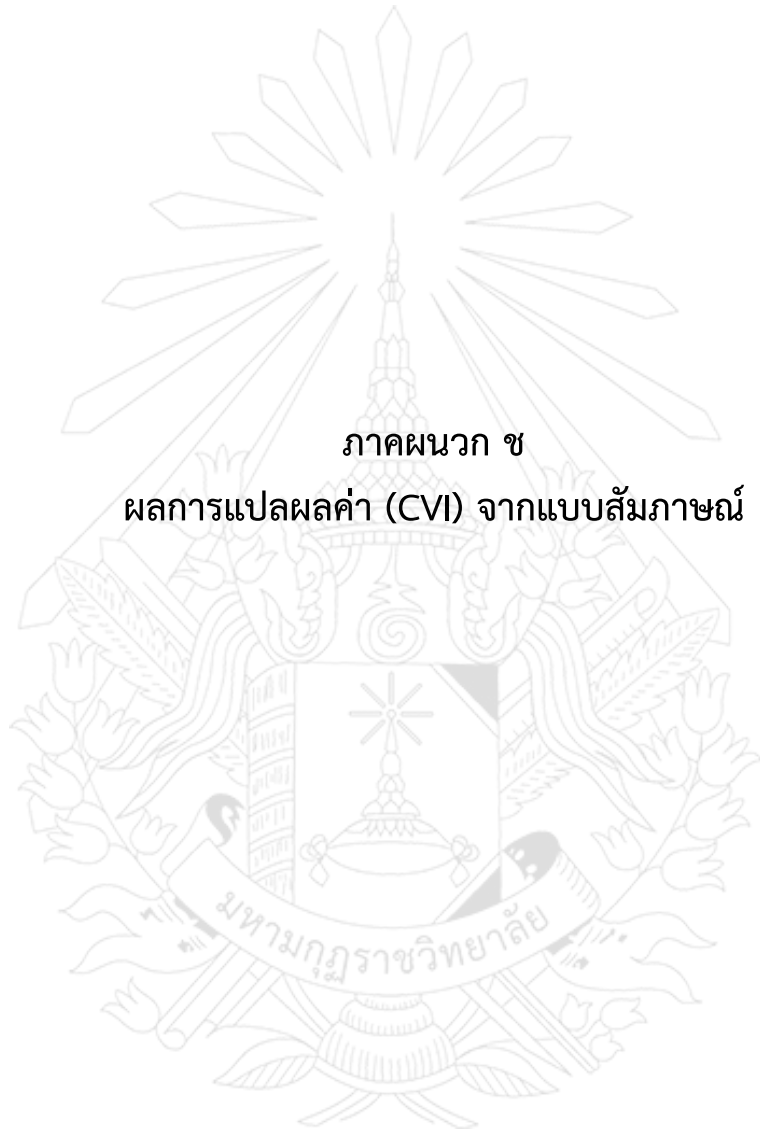
.....

“ขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้”

นางสาวฐนันทิพย์ นवलนรังกุล ผู้วิจัย
 นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

นางอรปรียา วุฒิมวงศ์เสรี วันที่ให้การสัมภาษณ์ 5 พฤษภาคม 2564 เวลา 9.00 น.
 นางศิริพร เทศกุล วันที่ให้การสัมภาษณ์ 5 พฤษภาคม 2564 เวลา 9.20 น.
 นางสาวพัทธนันท์ นนทแก้ว วันที่ให้การสัมภาษณ์ 5 พฤษภาคม 2564 เวลา 9.45 น.
 นางสาวสุทธาทิพย์ มั่งผล วันที่ให้การสัมภาษณ์ 5 พฤษภาคม 2564 เวลา 10.00 น.
 นายชาญศักดิ์ บุญเขียว วันที่ให้การสัมภาษณ์ 5 พฤษภาคม 2564 เวลา 10.30 น.

ภาคผนวก ช

ผลการแปลผลค่า (CVI) จากแบบสัมภาษณ์

ผลการแปลผลค่า (CVI) จากแบบสัมภาษณ์

คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่ได้ประเมินความสอดคล้อง โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อหาค่า CVI ของผู้เชี่ยวชาญ โดยกำหนดเป็น 4 ระดับ ได้แก่

- ๔ หมายถึง มีความสอดคล้องมาก
- ๓ หมายถึง ค่อนข้างมีความสอดคล้อง
- ๒ หมายถึง มีความสอดคล้องบางส่วน
- ๑ หมายถึง ไม่มีความสอดคล้อง

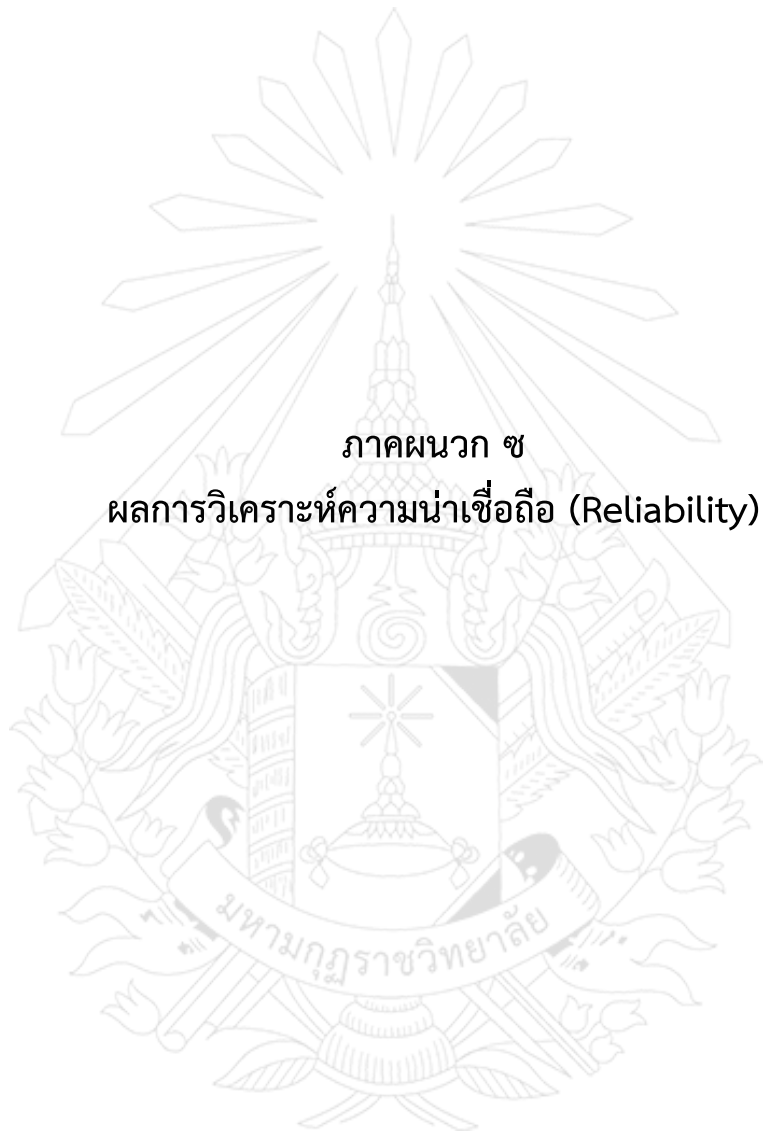
แบบสัมภาษณ์ที่ถือว่ามีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาในระดับดี สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้จะต้องมีค่า CVI อยู่ในคะแนนระดับ 4 และ 3 เป็นต้นไป

ตอนที่ 1 การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด

ข้อที่	คำสัมภาษณ์ สำหรับการวิจัย	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					รวม	CVI	แปล ผล
		1	2	3	4	5			
1.	นักเรียนที่เรียนในศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดของท่านมีการนำอิทธิบาท 4 ด้านฉันทะไปใช้ในการดำเนินชีวิตหรือไม่ อย่างไร	4	4	4	4	4	20	4	ใช้ได้
2.	นักเรียนที่เรียนในศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดของท่านมีการนำอิทธิบาท 4 ด้านวิริยะไปใช้ในการดำเนินชีวิตหรือไม่ อย่างไร	4	4	4	4	4	20	4	ใช้ได้

ข้อที่	คำสัมภาษณ์ สำหรับการวิจัย	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					รวม	CVI	แปล ผล
		1	2	3	4	5			
3.	นักเรียนที่เรียนในศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดของท่านมีการนำอิทธิบาท 4 ด้านจิตตะไปใช้ในการดำเนินชีวิตหรือไม่ อย่างไร	4	4	4	4	4	20	4	ใช้ได้
4.	นักเรียนที่เรียนในศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัดของท่านมีการนำอิทธิบาท 4 ด้านวิมังสาไปใช้ในการดำเนินชีวิตหรือไม่ อย่างไร	4	4	4	4	4	20	4	ใช้ได้

ภาคผนวก ซ
ผลการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือ (Reliability)

ผลการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือ (Reliability) ด้วยวิธี Cronbach's Alpha
ของเครื่องมือวิจัย เรื่องการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนศูนย์ฝึกอาชีพบางพลัด

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.937	52

N of cases = 30

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
--	-------------------------------	-----------------------------------	--------------------------------------	-------------------------------------

ด้านฉันทะ

S1	199.80	92.924	.382	.937
S2	199.93	93.168	.586	.936
S3	199.80	92.924	.382	.937
S4	200.07	92.478	.363	.937
S5	199.87	92.189	.484	.936
S6	199.87	94.051	.334	.937
S7	199.93	93.651	.448	.937
S8	199.87	94.051	.334	.937
S9	200.07	90.685	.375	.937
S10	200.10	92.714	.305	.937
S11	199.77	93.564	.236	.938
S12	199.87	94.740	.138	.938
S13	199.90	93.128	.408	.937

ด้านวิริยะ

v1	199.77	92.185	.446	.936
v2	199.90	89.886	.744	.934
v3	199.80	93.269	.323	.937
v4	199.93	89.651	.695	.934

v5	199.87	94.189	.295	.937
v6	200.13	90.740	.445	.936
v7	199.93	91.651	.574	.936
v8	199.97	90.792	.498	.936
V9	200.23	87.771	.570	.936
V10	199.93	94.961	.076	.938
V11	200.10	89.197	.638	.935
V12	200.53	86.257	.689	.934
V13	200.27	90.133	.526	.936

ด้านจิตตะ

j1	199.77	92.047	.467	.936
j2	199.87	91.637	.576	.936
j3	199.97	92.378	.392	.937
j4	200.00	90.897	.735	.935
j5	199.87	90.878	.703	.935
j6	200.13	89.499	.506	.936
j7	199.90	95.266	.000	.938
j8	199.87	91.430	.610	.935
J9	199.93	92.340	.459	.936
J10	200.23	86.323	.761	.934
J11	200.07	90.271	.673	.935
J12	199.93	92.823	.285	.937
J13	200.00	92.552	.329	.937

ด้านวิมังสา

w1	199.87	90.189	.624	.935
w2	199.87	94.189	.295	.937
w3	200.00	91.586	.614	.935
w4	200.00	90.483	.603	.935
w5	200.17	90.420	.543	.936
w6	199.90	95.266	.000	.938
w7	199.87	94.051	.334	.937

w8	200.07	90.271	.546	.936
w9	200.10	90.507	.593	.935
w10	200.00	90.690	.576	.935
w11	200.07	91.444	.349	.937
w12	200.10	90.438	.602	.935
w13	200.17	92.144	.285	.938

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล นางสาวฐนันท์ทิพย์ นवलนรังกุล
ที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่ 1326 ถนนจรัญสนิทวงศ์ ซอยจรัญสนิทวงศ์ 75
แขวง/ เขต บางพลัด กรุงเทพมหานคร 10700

ประวัติการศึกษา
ปริญญาตรี พ.ศ. 2531 มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

ประวัติการทำงาน
พ.ศ. 2531 – 2559 บริษัท วาสกรวีวิศวกรรม จำกัด ตำแหน่ง ผู้จัดการฝ่ายการตลาด
พ.ศ. 2560 – ปัจจุบัน ทำร้านตัดผมชาย

